tota die) ſequitur Joan. Andr. *num.* 3. *in ver. Niſi cum*
ipſis, dicens ſe vidiſſe privilegium Ciſtercienſium datum
ſuper poſſeſſionibus acquiſitis poſt Concilium & propiùs ad
noſtra tempora Gregorius XIII. conceſſit Religioſis Socie-
tatis JESU privilegium exemptionis à ſolutione decimarum
prædialium cum ſpecifica derogatione hujus *cap. Nuper* ut
in ejus Conſtitutione 51. incip. *Paſtoralis officii*, in Bullar.
tom. 2. *pag.* 423. de quo privilegio actum fuit in Rota
deciſ. 193. *num.* 5. *part.* 7. *recent.* Et ſæpè aliàs. Et hîc
junge quæ de validitate ſimilium privilegiorum tetigi ſuprà
numer. 21.

27 Aut in privilegio Apoſtolico non reperitur derogatum huic
Conſtitutioni, tunc puto diſtinguendum, nam aut agitur
de prædiis de quibus decima priùs non ſolvebatur; & exiſtimo
privilegium quoad illa eſſe obſervandum. Ratio eſt quia,
ut dixi ſuprà *in* 5. *not.* iſte textus non revocat quin potiùs
præſervat privilegia quoad illa prædia de quibus decimæ ante
acquiſitionem non ſolvebantur. Undè cùm hæc Conſtitutio
quoad prædia hujuſmodi non obviet privilegio, non fuit
opus hac in parte illi derogare, cùm derogatio non fiat
niſi ad contraria, *c.* 1. *de Conſtit. lib.* 6. *c. ex parte de*
Capell. Monach. clem. *Dudùm*, §. *Nos etenim hîc* in quantùm
ſunt præmiſſis vel alicui præmiſſorum contraria, *de ſepul-*
tura.

Aut agitur de prædiis, de quibus antequam tranſirent ad
28 privilegiatos, decimæ ſolvebantur Eccleſiis & tunc neceſſaria
eſt derogatio hujus *c. Nuper*; quia cùm ſit conciliare, cen-
ſetur habere clauſulam derogatoriam ad ſequentes diſpoſitio-
nes; & datur defectus intentionis in concedente, textus
eſt *in c. ex parte*, *infrà de Capell. Monach.* Archid. *in*
c. 1. *n.* 2 *de Conſtit. lib.* 6. Oldrad. *conſ.* 326. *Quòd articuli.*
Felin. *in c. Nonnulli* & hîc dixi *à num.* 21. *ſuprà de re-*
ſcript. & in terminis hujus *c. Nuper*, articulo diligenter exa-
minato decidit Rota *dec.* 122. *part.* 1. *diverſ. & in recent.*
dec. 341. *n.* 2. *part.* 1. *& dec.* 42. *n.* 9. *part.* 7. & coram
Coccino *dec.* 192. *lib.* 2. Quin imò ampliùs reſolvit ſim-
plicem derogationem, *c. Nuper* non ſuffragari ad effectum
29 emendi prædia decimalia; ſed oportere ut primæ illius parti
fuerit expreſsè derogatum, cùm derogatio hujuſmodi con-
cedi non conſueverit, niſi cum magna maturitate & cauſæ
cognitione, ut in cauſa Orioleſi decimarum 21. Maii 1586.
coram Orano impreſſa apud Hieronimum Campan. *in di-*
verſ. Juris Can. rubr. 12. *c.* 13 *n.* 154. *& in recent. dec.* 229.
n. 2 *par.* 2.

Non obſtat, quòd hoc Capitulum ſit redactum in Corpore
juris, & Papa cenſeatur de ipſo habere plenam notitiam, d.
cap. 1. *de Conſtitut. lib.* 6. Quia nihilominùs neceſſaria eſt
derogatio, ut in d. *cap.* Ex *parte*, ſemper enim dici poteſt
adeſſe defectus intentionis in concedente propter clauſulam
derogatoriam, quidquid dixerit Innoc. in *cap. pen. de Capell.*
Monach. ut benè per Rotam *d. deciſ.* 122. *num.* 2. ubi etiam
tolluntur alia objecta.

Rursùs non obſtat, quòd hæc Conſtitutio non fuerit edita
30 immediatè à Concilio, ſed ab Innocentio III. in Concilio
Lateranen. ut patet ex illius ſupraſcriptione. Quia nihil-
ominùs dicitur Conciliaris ad effectum ut ſit neceſſaria de-
rogatio, ut optimis fundamentis reſolvit Rota *deciſ.* 123.
part. 1. *diverſor.* & probavi latiſſimè in d. *cap. Ex parte à nu.*
1. *uſque ad n.* 27.

Adverte tamen, quia ad validitatem hujus privilegii vi- 31
detur ſufficere, ſi in litteris derogetur alicui Concil. Genera-
li, & poſtea ſubdatur clauſula, *& aliis Concilii &c.* ex
hoc enim cenſetur etiam derogatum dict. Concil. Latera-
nenſ. ut in terminis reſolvit Rota *in cauſa Conchen. exemp-*
tionis decimarum 17. *Martii* 1589. coram Orano & aliàs
ſæpiſſimè, ut dicitur in *deciſ.* 316. *num.* 11. *part.* 5. *recent.*
Quin etiam ſatis eſſet derogatio per clauſulam, *Non obſtante*
aliqua Conſtitutione in generali Concilio edita, ut per Dec. 32
conſ. 341. *n.* 10. Probo ad Monach. *in cap. Cum in tua*, *n.*
23. *verſ. Et quod neceſſaria ſit*, *de Conſtit. lib.* 6. quos in
puncto ſequitur Garz. *de beneſ. part.* 4. *c.* 5. *n.* 40

Ulteriùs Quæro, an in generali privilegiorum communi- 33
catione comprehendatur exemptio à ſolutione decimarum
prædialium. Breviter reſpondeo non comprehendi; quia
communicationes, ſeu adæquationes privilegiorum, quam-
vis amplæ & prægnantes, non extenduntur ad ea, quæ non
ſolent concedi, vel ſaltem magna cum difficultate conce-
duntur, ut notant Doctores in *l.* 1. ubi in ſpecie Jaſ. *num.*
21. *&* 22. *ff. de legat.* 1. *& eſt celebre conſ.* 19. Anton. de 34
Butr. quod ſæpiùs & Sac. Congregatio, & Rota ſecuta eſt.
Sed exemptio à ſolutione decimarum prædialium non ſolet
niſi cum magna difficultate, & cauſæ cognitione concedi,
Joan. Andr. *in cap. Dudum*, *n.* 5. *verſ. Ratio diverſitatis*,
de privileg. ergò non venit in generali privilegiorum com-
municatione etiam cum clauſulis prægnantibus omnimodæ
adæquationis, & ita in terminis reſolvit Rota *in Valentina*
Decimarum 28. *Novembris* 1603. coram Cardinali Lancel-
lotto juniore impreſſa apud Campan. *ubi ſupra*, *& in recent.*
deciſ. 214. *n.* 5. *part.* 2. ubi allegantur aliæ deciſiones con-
cordantes.

Quod procedit etiamſi in litteris communicationis facta 35
fuerit mentio de decimis, quia hoc intelligitur de decimis
extraordinariis, non autem de ordinariis ſeu prædialibus,
ut notat Baldus per illum textum in lege *Fiſtulas*, §.
Frumenta in fine de contrah. empt. cujus dictum referunt &
ſequuntur Puteus *dec.* 65. *lib.* 3. Cremen. *ſingular.* 108.
Felin. *in c. Sedes n.* 3. *in fine* verſ. *Et iſta faciunt ad q. de*
reſcript.

Ultimò quæro, an Religioſi vel Clerici ſæculares poſſint
decimas præſcribere.

Gloſſa tertia & Doctores hîc multùm in hoc ſe involvunt. 36
Sed breviter conclude ſecundum Abbatem *n.* 5. tam Re-
ligioſos quàm Clericos poſſe præſcribere decimas tam activè,
id eſt jus ſolvendi decimas, prout loquitur hoc Capitulum,
quàm paſſivè, id eſt jus percipiendi decimas ab aliis, ut 37
c. Cùm in tua & c. dudùm ſupra eodem: utroque tamen caſu
debent habere immemorabilem vel quadragenariam cum ti-
tulo, quia cùm jus commune eis reſiſtat tam quoad jus
percipiendi decimas, eò quòd non habeant Parochiam; quàm
quoad jus decimas non ſolvendi Parochiali Eccleſiæ cui de-
bentur de Jure communi, *d. c. Cùm in tua in fine*; non
poſſunt abſque titulo præſcribere, ut eſt textus rotundus
in c. 1. & hîc omnes *de præſcript. lib.* 6. quem in hac ſpecie
dicit inſignem Covarr. & aliis relatis de communi teſtatur
lib. 1. *variar. reſol. c.* 17. *numero* 7. & adde quod ſcripſi
poſt gloſſam ult. *in c. In aliquibus ſupra eod. à n.* 10. *uſque in*
finem.

DE REGULARIBUS, ET TRANSEUNTIBUS AD RELIGIONEM.

Ex Concilio Moguntino.

CAPUT I.

NUllus tondeatur, niſi in legitima ætate, & ſpontanea voluntate.

SUMMARIUM.

1 *TOnſura arguit profeſſionem ſi per eam profeſſi à novitiis diſtingantur.*
2 *Actus quilibet à conſenſu regulatus exigit habilitatem agentis intrinſecè & libertatem, ut vim non patiatur ab extrinſeco.*
3 *Infans an poſſit religionem ingredi, & habitum ſuſcipere.*
4 *Ætas legitima quæ dicatur ad profeſſionem expreſſam tam de jure communi, quàm ex Concilio Tridentino, & n. ſeqq.*
Et quid in profeſſione tacita, quæ inducitur ex geſtatione annali habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi, num. 7.
Et quid in profeſſione tacita, quæ inducitur ex ſuſceptione habitûs profeſſorum, vel aliis modis, n. 10.
5 *Ætas pubertatis quæ ſit.*
6 *Malitia in Matrimonio ſpirituali non ſupplet ætatem, ſecùs in Matrimonio carnali.*
7 *Profeſſio tacita ex geſtatione annali habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi non inducitur niſi elapſo anno poſt ætatem præfixam ad emittendam profeſſionem expreſſam, & nu. ſeqq.*
8 *Beneficium ingredientis religionem ante pubertatem quando alteri conferri poſſit.*
9 *Profeſſio tacita quandoque non inducitur niſi poſt annum ætatis decimum nonum, vel vigeſimum primum.*
10 *Profeſſio quæ inducitur ex ſuſceptione habitûs profeſſorum, &c. de jure communi requirit ætatem pubertatis, & ex Concilio Trident. annum decimum ſextum completum, & n. ſeqq.*
11 *Profeſſio tacita non eſt excluſa à decretis Concilii ſervato tempore quod Concilium requirit.*
12 *Ætas legitima, ſeu perfecta dicitur vigintiquinque annorum, niſi ſubjecta materia aliud ſuadeat.*
13 *Profeſſio in Monaſteriis, ubi eſt dura Congregatio emitti non poteſt ante plenam pubertatem*
14 *Profeſſio ex ſtatuto ſpeciali in aliquibus religionibus, ut Capucinorum, fieri non poteſt ante annum decimum octavum expletum.*
15 *Statuta Ordinum, quæ requirunt ætatem majorem ſexdecim annorum ad profitendum, Concilio Tridentino non adverſantur.*
16 *Converſi recipi non poſſunt ad habitum Regularem ante annum vigeſimum inchoatum.*
17 *Ætatem profitentis majorem, vel minorem is probare debet, qui ſe fundat, in ea.*
Utriuſque tamen probationes recipi poſſunt, n. 19.
18 *Major, vel minor quis non præſumitur, cùm ætas currat de momento in momentum.*
20 *Profeſſio ad ſui validitatem requirit ſpontaneam voluntatem.*
Et quæ dicatur voluntas ſpontanea, ibidem & n. 22.
21 *Profiteri poteſt validè etiam ſeductus & circumventus.*
22 *Profeſſio emiſſa per metum, eſt ipſo jure nulla; nec eſt opus ut reſcindatur actione quod metûs causâ.*
23 *Actus requirens ſpontaneum conſenſum non valet, ſi metus interceſſerit.*
24 *Voluntas coacta voluntas eſt, ſed non ſpontanea ſeu libera.*
25 *Militem voluntarium ſibi eligit Chriſtus, coactum verò ubi auctionatur diabolus.*
26 *Metum qui allegat probare debet, ſed tamen uterque probare poterit.*
27 *Regularis prætendens ſe per vim & metum aut aliàs nulliter profeſſum fuiſſe, cauſa nullitatis infra quinquennium deducere debet coram Superiore ſuo & Ordinario, aliàs non eſt audiendus.*
28 *Regulares Prælati volentes aliquem à Religione expellere tanquam nulliter profeſſum, an teneantur ſervare formam à Concilio Tridentino præſcriptam* in c. 19. ſeſſ. 25. de regular. *& n. ſeqq. uſque in finem.*
29 *Regulares Prælati de Jure communi poterant dimittere nulliter profeſſos, etiam non adhibito Ordinario & n.* 40.
30 *Statutum quod poteſt unum vel duo operari contra Jus commune, interpretari debet ut unum tantùm operetur.*
31 *Ordinarius cur ex Concilio Tridentino ſit adhibendus in judicio nullitatis profeſſionis.*
32 *Judici ſuſpecto de Jure Civili Epiſcopus datur adjunctus.*
33 *Regulares Prælati ex Concilio Meldenſi prohibentur expellere Monachos profeſſos, non adhibito Ordinario.*
34 *Teſtis magis repellitur cùm ſe offert ultrò quàm cùm requiritur.*
35 *Profeſſio tacita obſtat tam ſubdito diſceſſum petenti, quàm Superiori expellere volenti.*
36 *Contractus claudicare non debent.*
37 *In contractibus ultrò citròque obligatoriis diſpoſitum in uno ex correlativis cenſetur diſpoſitum in alio.*
38 *Lex nova diſponens in uno ex correlativis, cenſetur diſponere in alio etiam ad correctionem Juris communis ubi eadem eſt ratio.*
39 *Extenſio etiam ex identitate rationis non fit in exorbitantibus à Jure communi, niſi ſint correlativa.*
40 *Monaſteria de Jure veteri ſubjecta erant Epiſcopo Diœceſano; & ad eum ſpectabat cura & ſollicitudo etiam Monachorum.*
41 *Lex correctoria dicitur favorabilis & latè interpretanda, quandò per eam ſit redditus ad jus antiquum.*
42 *Regulares tam ſubditi quàm Prælati allegantes nullitatem profeſſionis ob non ſervatam formam Decretorum Clementis VIII. tenentur cauſas infra quinquennium deducere in Congregatione Concilii.*
43 *Reſtitutio adverſus lapſum quinquennii, an ſit concedenda Superioribus Regularibus, ſicut ſubditis profeſſionis nullitatem allegantibus.*
44 *Judicium non debet claudicare.*
45 *Regulares Prælati qui admittunt Novitios ad profeſſionem ante annum probationis elapſum, aut in Conventibus non deſignatis, quas pœnas incurrant.*
46 *Legis auxilium fruſtrà invocant qui in legem committunt.*
47 *Ignorantia non excuſat in his quæ quis tenetur ex officio inquirere.*

At præterea Concilium ſtatuit ut qui priuſquam cauſas intra
quinquennium deduxerit coram Ordinario & Superiore regu-
lari habitum ſponte dimiſerit nullatenus ad allegandam quam-
cumque cauſam admittatur, ſed ad Monaſterium redire coga-
tur & tanquam apoſtata puniatur; interim verò nullo privile-
gio ſuæ religionis juvetur. Quæ concilii verba ſimiliter nullate-
nus referri poſſunt ad religionem ergò nec concilii diſpoſitio l.
Quod conſtitut. ff. de mil. tar. teſt. l. 4. §. Toties & ibi Bart.
ff. de damn. Infec. quia lex non imprimit effectum ſuum niſi in
illas perſonas, quibus verba legis congruunt, & adaptantur,
in cap. Si pater ad fin. de teſtam. in 6. c. Majores de Batiſ.
Gemin. conſ. 88. incipien. Innocentius ſub num. 4. verſ. Cum
ergò concurrant. Nevizanus plura cumulans conſ. 99. à n. 1 uſ-
que ad n. 12. Atque ita reſolutio hujus caſûs tanquam omiſſi
attentis verbis Concilii videtur petenda à jure communi, l.
fin. C. de pact. convent. l. Commodiſſime ff. de lib. & poſ-
29 thum. Doctores in l. Gallus §. Et quid ſi tantum ff. eod. De
jure communi autem licet Prælatis regularibus dimittere in-
validè profeſſos, etiam non adhibito Ordinario, cap. Sicut,
& c. Illud 20. qu. 1. c. Prælatum, ſuprà de iis, quæ vi
met, cauſ. cap. Accedens, infrà de converſ. conjung. & cap.
Non ſolum de regular. lib. 6. Nec mirum quia cùm libe-
rè & ſine conſenſu Ordinarii poſſint novitios admittere &
corpori ordinis aggregare, ut capite Porrectum, & capite
Ad Apoſtolicam, infra eodem conſequens eſt ut eadem
libertate poſſint nulliter profeſſos dimittere & ab ordine diſ-
gregare, ut ſic regulares per quas cauſas naſcuntur per eaſ-
dem reſolvantur, cap. 1. infra de reg. jur. & eodem genere
diſſolvantur à vinculo religionis, quo colligati ſunt l. Nihil
tam naturale ff. de eodem. Item cùm paria ſint profeſſionem
nullatenus emiſiſſe, aut emiſiſſe quidem, ſed nulliter, ut
in decreto Concilii Tridentini c. 15. verſ. Profeſſio autem ſeſſ.
25. de Regular. liberum eſſe debet Superioribus abſque inter-
ventu Diœceſani ejicere nulliter profeſſos, ſicut eis liberum
eſt ejicere illos, qui nondum profeſſionem emiſerunt, ut cap.
Poſtulaſti & cap. Statuimus infra eod. cap. Non ſolum & cap.
Conſtitutionem, eod. tit. lib. 6. cap. Cum cauſam in fin. ſu-
pra de elect. Concil. Trident. cap. 16. verſ. Finito, ſeſſ. 25.
de Regular. Hæc autem libertas procedendi in cauſa nul-
30 litatis profeſſionis non adhibito Ordinario cùm fuerit ſublata
à Concilio quoad ſubditos, in dubio non debet cenſeri ſu-
blata quoad Superiores; quia hac interpretatione minùs cor-
rigitur jus commune, c. Cum dilectus, de conſuet. c. Cau-
ſam quæ de reſcript. l. Præcipimus, in fin. C. de appellat. &
l. Sancimus C. de teſt. nam ſecundum Ant. de Butr. in cap.
Cùm dilectus in ſecunda lectura num. 14 quando ſtatutum
contra jus commune poteſt unum, vel duo operari, interpre-
tari debet ut unum ſecundum operetur, ut minùs deroge-
tur juri communi, quam theoricam ſequitur Roland. à Valle
conſ. 74. n. 19. vol. 3. poſt Gozadin. conſ. 19. n. 5. &
Grat. conſ. 43. col. 1. & conſ. 46. num. 7. vol. 1. Pariſ.
conſ. 110. n. 6. l. 3. Socin. Jun. conſ. 3. in princ. lib. 1. &
pro hac opinione allegatur Navar. conſ. 87. incipien. An qui
de genere Judæorum num. 4. de Regular Ubi ait Prælatum re-
gularem in illo caſu ex officio ſuo ſine alio accuſatore poſſe,
ac debere expellere nulliter profeſſum à Monaſterio præmiſſa
legitima cauſæ cognitione per viam inquiſitionis nec ullam
mentionem facit de adhibendo Ordinario.
Cæterum his nonobſtantibus verius videtur eſſe adhiben-
31 dum Ordinarium in judicio nullitatis profeſſionis, etiam cùm
ipſe Superior regularis ex officio ad ejectionem procedit;
nam ratio propter quam Concilium juſſit Ordinarium in hoc
judicio adhiberi ea potiſſimum fuit, quia cùm regulares
agant de cauſa ſuæ religionis; eos non habuit pro judicibus
uſquequaque integris, arg. c. Ne quis in ſua cauſa judicet in
rubro & nigro, dicitur enim cauſa propria ex quo commo-
dum, vel incommodum ad eos pertinet, cap. Pilunm, §.
Et palam 2. q. 6. qui eſt deſumptus ex l. 1. §. Dies autem,
verſ. Et palam ff. Quan. appellan. ſit. Quam ob cauſam nec
Epiſcopus dicitur Judex competens in cauſa ſuæ menſæ, ut
poſt Collectar. Butr. & alios notat Decius in c. Cùm veniſſent
n. 55. de judic. Quotieſcumque enim declaratio invaliditatis
profeſſionis cederet in damnum Monaſterii, puta quia eſſent
reſtituenda bona à ſubdito in Monaſterium delata, Superio-
res non eſſent faciles ad ſententiam nullitatis proferendam,
è contra verò procliviores eſſent ad judicium invaliditatis ſi
profeſſus eſſet rixoſus pervicax, aut aliàs inutilis religioni,
cùm has ob cauſas regulares conſueverint multoties expelle-
re etiam legitimè Profeſſos prætextu incorrigibilitatis, cum
tamen revera incorrigibiles non ſint ut dixi in c. fin. inf. eod.
32 Quamobrem Concilium voluit adhiberi Ordinarium in con-
judicem exemplo legis civilis, quæ dat adjunctum Epiſ-
copum ubi Judex ordinarius ex aliqua cauſa eſt ſuſpectus
ut in Auth. Si verò contigerit C. de Judic. gloſ. 1. in cap.
Revelatum 11. q. 1. Oldr. conſ. 147. Thema tale eſt; Capic.
deciſ. 137. totam. Ideoque in cap. 6. ſeſſ. 25. ob aliqualem
ſuſpicionem Epiſcopi contra Capitula exempta ſimiliter ſta-
tuit illorum cauſas non debere ab Epiſcopo cognoſci & ter-
minari, niſi de conſilio, & aſſenſu duorum de Capitulo; &
hanc ipſam ob cauſam in cap. 16. ſeſſ. 25. de regular. eodem
modo nullas decrevit novitiorum renuntiationes, niſi factæ
fuerint cum licentia Epiſcopi, ſive ejus Vicarii. Et Conci-
lium Meldenſe habitum anno Domini 845. ſub Sergio Papa
II. & Carolo Juniore Francorum Rege cap. 59. tom. 3. Con-
cilior. par. 2. ſeſſ. 2. pag. 352. col. 2. ob eamdem rationem 33
prohibuit ne regulares ejicerentur à ſuis Superioribus niſi
adhibito Ordinario, his verbis: Ut Monachus de Monaſterio
ſine conſultu, vel præſentia Epiſcopi, aut Vicarii ejus ad
hoc regulariter deductus non ejiciatur, cujus diſpoſitione, &
autoritate de cætero vita, & converſatio ejecti, ne perditus
perpetuò fiat, ſi aliquo modo ſalvari poteſt, ordinari debet
atque decerni. Hactenus Concilium Meldenſe. Hæc autem
ratio ſuſpicionis æquè, imò magis viget, cùm non ipſe pro-
feſſus inſtat pro declaratione invaliditatis profeſſionis, ſed
ſuperior ex ſe vult illum ejicere tanquam nulliter profeſſum,
nam regulares Prælati neminem ſolent dimittere ex hoc ca-
pite, niſi ob aliquem peculiarem affectum, aut erga religio-
nem, aut contra perſonam ipſius profeſſi, vel ejus repre-
henſibilem vitam, ac mores, aliàs enim facilè poſſent illum
inducere ad ratificandam profeſſionem priùs factum ad præſ-
criptum cap. Significatum in fin. infr. eod. & cap. 1. in
princ. eod. tit. lib. 6. aut ſaltem permittere ut in religione
perſeveraret, ac tacitè profiteretur, ut in d. cap. 1. & Clem.
Eos, de regular. cum ſimilib. Atque ita eo caſu magis viget
ratio ſuſpicionis, quàm cùm procedunt ad inſtantiam alicujus.
Quam ob cauſam teſtis magis repellitur cùm ſe offert ultrò,
quàm cùm requiritur, l. Poſt legatum §. His verò, & hic
gloſſ. in verb. Adjuvaverunt ff. de his quæ ut indign. Boſſ. 34
tit. de oppoſ. cont. teſt. num. 21. verſ. Et minus dubium junc-
to n. 29. Menoch. de arbitr. Jud. quæſt. caſu 474. num. 57.
lib. 2. Ergò Concilium eo caſu multò magis cenſeri debet
voluiſſe, ut Epiſcopus adhibeatur tanquam adjunctus, cùm
major urgeat in regularibus ſuſpicio diffidentiæ & gravaminis
ob cauſam motivam expulſionis.
Præterea videtur etiam decretum d. c. 19. prohibuiſſe Præ-
latis regularibus ne quemquam poſſint ejicere tanquam nul-
liter profeſſum, niſi infrà quinquennium, licèt de illis nul-
lam faciat mentionem, quia cùm lapſo hoc termino regularis
habeatur ut tacitè profeſſus, ſaltem in foro exteriori. Navar.
in c. Statuimus n. 71. & 72. de Regular. & conſ. 87. eod.
tit. non quòd Concilium novam profeſſionem inducat; ſed
quòd anteà emiſſa reputetur valida, cùm ejus nullitas pro-
bari non poſſit, ut ſcripſi latè in c. proximo infra eodem.
Præſumpta hæc profeſſio obſtat tam ſubdito diſceſſum pe-
tenti quàm Prælato expellere volenti, c. 1. de Regular. in
6. & c. Significatum & c. Ex parte infra eodem. Dum autem
Concilium in ea parte in qua prohibet profeſſum audiri 35
elapſo quinquennio, cenſetur etiam prohibere Superiori ne
illum ejiciat, ſimiliter dum prohibet nulliter profeſſum
audiri niſi cauſà cognità à Superiore & Ordinario, intelligi
debet tacitè prohibere, ne Superior poſſit illum ejicere
niſi eodem modo cauſà cognità coram Superiore & Epiſ-
copo. Utrumque enim ſtatuitur in d. c. 19. ſub unica verbo-
rum ſtructura & determinatione, atque ita eſt locus regulæ,
lege Jam. hoc jure, ff. de vulg. & lege Eum qui ædes, ff.
de uſucap. Ad hæc; profeſſio eſt quidem contractus ultrò
citròque obligatorius inter ſubditum & Monaſterium qui 36
non debet claudicare, c. Porrectum; & hic dixi n. 19 &
c. Ad Apoſtolicam infra eodem; & tradit Navarr. conſ. 26.
n. 1. & conſ. 87. eodem numero de Regular. Facit textus in
lege 1. ff. de reſcind. vend. & in lege fin. ff. de acceptilat. cum
aliis adductis per Alexandrum conſ. 40. circa primum n. 1.
lib. 5. Undè ratione æqualitatis quæ in hoc contractu ſer-
vari debet, ſicut Concilium diſpoſuit ne Regularis poſſit
à Religione diſcedere, niſi ex judicio ſui Prælati & Epiſ-
copi, ita etiam conſentaneum eſt ut vice verſà cenſeatur
diſpoſuiſſe ne Religio poſſit illum expellere, niſi cauſà ex-
pulſionis probatà ab Ordinario & Superiore Regulari.
Quod eſt non ſolùm ob æqualitatem ſervandam in hoc con- 37
tractu, verùm etiam ex natura correlativorum, quia in omni
contractu ultrò citròque obligatorio diſpoſitum in uno ex cor-
relativis cenſetur etiam diſpoſitum in alio, ut lege Cùm
emptor, ff. de reſcind. vendit. & dictà lege fin. ff. de accepti-
lat. & lege 1. cod. de Cupreſſ. lib. 11. & tradit Socin. conſ.
72. difficultatem faciebat n. 1. lib. 3. Idque procedit etiam
in materia correctoria Juris communis, ut eſt caſus in lege
fin. ubi notant Bart. Ang. Jaſ. & Doctores, cod. de indic.
viduit. tollen. Petr. de Anchar. in repetit. c. Canonum Statuta
in 6. q. princ. de Conſtit. & Socin. loc. cit.
Atque ita non obſtat quòd hic caſus verbis Concilii non 38
comprehendatur, quia ſatis eſt ut comprehendatur ratione.
Nam lex nova quæ diſponit in uno ex correlativis, cenſetur
etiam diſponere in alio etiam ad correctionem Juris com-
munis, ubi eadem eſt ratio dict. leg. fin. cod. de indic. viduit.
toll. & lege Curatorem cum hic notat per gloſſam & Docto-
res, c. de interdict. matrim. lege fin. & hic Salicet. cod. de
reſcind.

reſcind. vend. & tradit Jaſ. in lege Tranſigere, n. 2. cod. de
tranſact. Undè regula illa quæ habet in correctoriis & exor-
bitantibus a Jure communi, non fieri extenſionem de caſu
ad caſum etiam ex identitate rationis, c. 1. cum gloſſa de
reg. Jur. in 6. gloſſa in c. Conſtitutionem in verbo Prorogamus
de reg. eod. lib. Limitatur ut non procedat in correlativis, ut
optimè declarat Bart. in dicta lege fin. n. 1 & 2. cod. de indict.
vidut. toll. Affirmare etiam poſſumus hoc caſu non agi de
40 correctione Juris communis, quoniam de Jure veteri Mo-
naſteria ſubjecta erant Epiſcopo Diœceſano, c. Monaſteria
18. q. 2. & ad eum ſpectabat cura & ſollicitudo etiam Mona-
chorum, c. ſi quis Abbas & c. Abbates eâd. cauſ. & q. c.
Qui verè in fine 16. q. 1. Undè ipſe poterat nulliter profeſſos
à Religione ejicere, ſicut poterat illos ad Religionem ad-
mittere, c. Si vir 27. q. 2, c. Nulla & c. Uxor. 23. diſt.
c. De viduis 27. q. 1. & c. Dudùm de converſ. conjug. &
tenent in c. fin. infra eodem lib. 6. Gemin. poſt medium,
41 verſ. Imò etiam ceſſante & Franc. n. 1. in gloſſa 2. Ergò
Tridentinum Concilium dum jubet adhiberi Epiſcopum in
judicio nullitatis profeſſionis, licèt corrigat Jus commune,
tamen eſt favorabile & latè interpretandum, cùm per illud
fiat redditus ad Jus antiquum, ut notat gloſſa in c. Statutum
in verbo Numerandum de præb. lib. 6. Jaſon. in Auth. quas
actiones n. 20. cod. de Sacroſ. Eccleſ. Roman. conſ. 318.
Quæritur etiam n. 5. plenè Curtius Jun. conſ. 9. circa præ-
miſſam n. 4. Gramm. dec. 92. n. 15. Demùm in quæſtione
propoſita ſic cenſuit Sacra Congregatio Concilii, cujus Sen-
tentia hodiè videtur non obſcurè approbata in Decreto S.
D. N. Urbani VIII. ſuper forma deducendi nullitatem pro-
42 feſſionis, ex eo quòd regulares recepti & profeſſi fuerint in
Conventibus non deſignatis ad recipiendos Novitios contra
formam Decretorum Clementis VIII. In eo enim Decreto
diſertis verbis præcipitur ut cauſæ nullitatis hujuſmodi intra
quinquennium deducantur coram eadem Sacra Congregatione
non modo cum recepti & profeſſi contra formam prædicto-
rum Decretorum è Religione exire, verùm etiam cùm Su-
periores extra eam reſpectivè illos ejicere voluerint, ut
patet ex ipſius Decreti tenore quem retuli in c. Prælatum
in fine ſuprà de his quæ vi met. cauſ.
Ex prædictis videtur inferri poſſe, ut quemadmodum ſub-
43 dito alleganti nullitatem ſuæ profeſſionis dato fumo nul-
litatis conſuevit ex juſta cauſa concedi à Sede Apoſtolica
reſtitutio adverſus lapſum quinquennii, ita etiam eadem
reſtitutio ſit concedenda Religioni, ſi ipſa velit cauſas nul-
litatis deducere; cùm hujuſmodi actus ſint reciproci & utrin-
que æqualitas ſervanda ſit, nec judicium debet claudicare,
n. c. Cùm inter ſuprà de except. cum concordant. de quibus
hic per gloſſam in verbo claudicare, plenè Bald. conſ. 486. 44
Statutum n. 1. verſ. In contrarium videtur lib. 2. licèt non
meminerim hunc caſum ex parte Religionis unquam conti-
giſſe, fortè quia in pleriſque caſibus nullitatis profeſſionis,
Superiores Regulares qui recipiunt, non vacant culpà & 45
gravi etiam pœnà ſunt puniendi, ut de his qui admittunt
ad profeſſionem Novitios ante annum probationis expletum,
eſt textus in c. Ad Apoſtolicam infra eod. hic animadverſione
ſunt debita corrigendi & c. Non ſolùm eod. tit. in 6. ubi
Superioribus Mendicantibus hoc prohibetur ſub pœna ex-
communicationis. Et Decreta Clementis VIII. imponunt
pœnam privationis officiorum vociſque activæ & paſſivæ &
inhabilitatis ad alia obtinenda Superioribus qui aliquem ad
habitum vel profeſſionem recipiunt in locis ad recipiendos
Novitios non deſignatis. Et cùm hæc reſtitutio in integrum
ſit mera gratia. Bald. conſ. 335. in princ. lib. 3. aliàs 388.
ejuſmodi gratià digni non videntur qui in legem committunt,
c. quia fruſtrà de uſur. Innoc. & Doctores in c. Intelleximus
de adult. Anch. conſ. 37. n. 4. & ſeqq. nam delinquens non
debet eſſe melioris conditionis quàm non delinquens, c.
Contingit de dolo & contum. Feder. de Senis conſ. 216. in
fine. Imò id obviat Juri publico, quia quis invitatur ad
delinquendum, ſi ex delicto præmium conſequatur, ut ait
Signorol. conſ. 110. n. 8. Undè privilegium à lege inductum
delinquentibus non competit, ut in Auth. quibus modis na-
tural. efficiantur ſui, §. penult. verſ. Nam ſi hoc, ubi gloſſa
in verbo Legem. Ideòque Superiores petentes reſtitutionem
in integrum non videntur audiendi, quia ſic allegarent tur-
pitudinem ſuam contra c. Cùm dilectus de fid. inſtr. ut de
Mendicantibus non ſervantibus inſtitutum ſui Ordinis. In
ſimili caſu reſpondit Anchar. conſ. 109. per totum. Igno-
rantia verò non excuſat in his quæ quis tenetur ex officio
inquirere, c. ad falſariorum de crim. falſ. Gemin. in c.
In memoriam col. 2. 19. diſt. Ant. Gabr. concl. 6. n. 40. de
reg. Jur.
Cæterùm, quia negari non poteſt quin dari poſſit caſus
in quo ignorantia ex parte Superiorum Regularium ſit juſta
& invincibilis, ut apud Navarr. conſ. 1. in princ. de Conſtit.
& de hoc ad præſens non quæritur, idcircò nihil videtur
generaliter decernendum; ſed ubi caſus acciderit maturè de-
liberandum.

DE REGULARIBUS.

Ex eodem Concilio Moguntin.

CAPUT II.

SI quis ante annos legitimos tonſuratus eſt, ſine conſenſu parentum ſuorum: ſi parentes ipſius infra annum non reclamaverint ad Principem, aut ad proprium Epiſcopum, vel ad miſſum dominicum, in Clericatu permaneat. Si verò poſt legitimos annos, per vim Clericus factus eſt, & nec ipſe nec parentes ejus infra annum ad memoratas perſonas reclamaverint, in Clericatu permaneat, ſicut is de quo ſuperiùs dictum eſt.

SUMMARIUM

1 *IMpubes Monaſterium ingreſſus poſt annum, à parentibus revocari non poteſt.*

2 *Parentes revocare non poſſunt filium impuberem è Monaſterio, ſi illius ingreſſus tacitè vel expreſſè conſenſerint.*

3 *Si verò non conſenſerint, revocare poſſunt infra annum duntaxat.*

4 *Mater an poſſit offerre filium impuberem Religioni, ſine conſenſu patris & è contra.*

NUllus. Non ſummatur nec dividitur, quia breve eſt. Sed per alia verba poſſet ſic ſummari : non poteſt quis ad profeſſionem admitti, niſi ætate idoneus & voluntarius.

1 Nota primò, actum tonſuræ aliquandò eſſe ſignum arguens profeſſionem, quod eſt verum, ſi profeſſi per coronam diſtinguantur à non profeſſis, aliàs ſecùs, arg. *c. Statuimus infra eodem & c. 1. eod. tit. lib. 6.* & ſic habes unum modum inducendi tacitam profeſſionem, videlicet cùm Novitius expleto anno probationis recipit coronam à ſolis profeſſis geſtari ſolitam, ut hîc per Butr. *n.* 5. ad hoc *c. Quod interrogaſti 27. diſt. c. Quem progenitores* 20. *q.* 1. *& c. Vidua infra eodem cum ſuis concord.* Confert quod notat Bart. de eo qui aliquot actus fecit, qui fieri non poſſunt circa nomen & jus hæredis; quia ex illis inducitur hæreditatis additio, ut per eum in lege *Gerit n.* 9. *ff. de acquirenda hæreditate*; & eſt textus in lege *Pro hærede*, §. *Papinianus*, verſ. *Itaque tunc ff. eodem.*

2 Secundò nota ſecundum Antonium de Butr. *n.* 3. quòd in quolibet actu à conſenſu regulato duo principia exiguntur, videlicet habilitas perſonæ agentis & hoc intrinſecè; & libertas in voluntate operantis, ut ab aliquo extrinſeco non neceſſitetur.

3 Ultimò nota duo ſubſtantialia requiſita quæ hîc ponit Concilium Moguntinum, ad hoc ut quis fieri poſſit Monachus profeſſus.

Primum requiſitum eſt ætas legitima. Sed quia in Monachatu duo extrema conſiderari poſſunt, id eſt receptio ad habitum & receptio ad profeſſionem. Tu dic quoad primum extremum nullam ætatem eſſe à Sacris Canonibus præfinitam, quin imò etiam infantem poſſe Religionem ingredi & habitum ſuſcipere, ut eſt textus *in c. Nullus*; & hîc notat gloſſa in verbo *intraret de temp. Ordin. lib.* 6. & Abb. hîc *n.* 2. in fine; & quamvis gloſſa hîc ſubdat hoc verum eſſe ſaltem per oblationem parentum vel tutorum, ut *c. Illud* 20. *q.* 1. tamen Innoc. hîc in fine & Hoſt. *n.* 2. dicunt ſimpliciter hoc procedere etiam in non oblato, ſi infra legitimum tempus non reclamaverit, ut *in c. proximo* & hîc dixi infra eodem. Similiter ex Concilio Tridentino in viris nulla ætas præfixa eſt ad habitum ſuſcipiendum, ut jam pridem Sacra Congregatio declaravit. In mulieribus autem nonnihil difficultatis ingerit Decretum *c.* 17. *ſeſſ.* 25. *de regular.* quod aliquibus videtur præſcripſiſſe ætatem duodecim annorum. Sed nihilominùs tenendum eſt idem in mulieribus quod in viris. Et de intellectu illius Decreti vide quæ ſcripſi latiſſimè *in c. Cùm virum infra eodem*, ubi plenè inveniens an puellæ duodecim annis minores ſive de Jure communi, ſive ex Concilio Tridentino, ſive ex ſtilo Curiæ in Monaſteriis recipi poſſint ad habitum regularem.

4 Quò verò ad ſecundum extremum, videlicet receptionis ad profeſſionem, Concilium Moguntinum, ut hîc vides, generaliter prohibet ne quis tondeatur niſi in legitima ætate, ad hoc ſcilicet ut ſit Monachus & profeſſus, ut explicant gloſſa 1. Innoc. Hoſt & Joannes Andreas, omnes in principio; ſed non aperit quæ ſit hujuſmodi ætas. Tu autem diſtingue, an agatur de profeſſione expreſſa; an verò de tacita.

5 Ad profeſſionem expreſſam de Jure communi requiritur ætas pubertatis, id eſt annorum quatuordecim in maſculo & duodecim in fœmina, ut *c.* 1. 20. *q.* 1. *c. Significatum c. Cùm virum & c. Cùm ſimus infra eodem*, gloſſa finalis *in c. Quia in Inſulis infra eodem* & in clem. *eos* in verbo *ætate eod. tit.* & hîc notat Hoſt. *n.* 3. Joan. Andr. in fine, Butr. *numero nono* & reliqui omnes. Nec ſufficit ultimam diem attigiſſe; ſed annus debet eſſe conſummatus in totum, ut *cap. Ad noſtram*, & hîc gloſſ. *in ver. Ante conſummationem, inf. eod.* & gloſſ. præalleg. in dict. Clem. *Eos*, &
6 ſcripſi latiùs in prædicta decretali, *Ad noſtram.* Neque in hoc malitia ſupplet ætatem, ut notat præcitata gloſſ. in Clem. *Eos, in ver. Ætatem*; quæ hîc à Doctoribus communiter recipitur, & ſic Matrimonium ſpirituale, vel quaſi, quod contrahitur inter profitentem, & Monaſterium ſecundum Archid. in *cap. Vidua, n.* 2. 20. *quæſt.* 1. in hoc differt à Matrimonio carnali, ut *cap. de illis, il* 2. & hîc dixi, & in *cap. fin. infr. de deſponſ. impuber.* cum ſuis concordant, ſed ex Concilio Tridentino ad profeſſionem expreſſam requiritur annus decimus ſextus completus ſublata differentia ſexûs, ut patet in *cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de regular.* Quo verò ad tacitam profeſſionem ſubdiſtinguendi ſunt duo caſus. Primus eſt in profeſſione tacita, quæ inducitur ex geſtatione annali ha-
7 bitûs indiſtincti, ideſt à novitiis, & profeſſis geſtari ſoliti, vel indiſtinctiſſimi, quo ſcilicet præter novitios, & profeſſos promiſcuè utuntur etiam alii communem vitam cùm eis ducentes, juxta text. in *cap.* 1. *infra eodem lib.* 6. & hoc caſu de jure communi ſi minor annis quatuordecim habitum indiſtinctum ſuſcipiat non intelligitur tacitè profiteri, niſi illum deferat per totum ſequentem annum, ut eſt textus formalis in dict. *cap.* 1. *in princip. verſ. Quod ſi per totum.* Atque ita ad inducendam profeſſionem tacitam hoc caſu requiritur de jure annus integer, qui ſubſequitur ætatem præfixam ad emittendam profeſſionem expreſſam, & ſic annus decimus quintus completus. Undè ipſe annus decimus quin-
tus eſt illi annus probationis, ut notat. in *cap. Beneficium*, 8
infra eod. lib. 6. gloſ. 2. Archid. *in princip. verſ. Undè ſi minor.* Joan. Andr. Gemin. & Franc. omnes *in gloſ.* 2. inferentes ex hoc ut beneficium illius alteri conferri non poſſit niſi poſt annum decimum quintum. Quare eodem modo ex Concilio Tridentino ſi minor ſexdecim annis habitum indiſtinctum ſuſcipiat, non intelligitur tacitè profiteri niſi illum geſtet per totum ſequentem annum, & ita ad inducendam profeſſionem tacitam ex hujuſmodi geſtatione requiritur integer annus decimus ſeptimus, qui ſubſequitur ætatem ſexdecim annorum à Concilio præfixam ad profitendum & eſt ratio; nam quemadmodum ex juris diſpoſitione ſuſcipiens habitum hujuſmodi ante quatuordecim annos, quamvis præſumatur habilis ad profitendum expreſsè poſt annum decimum quartum eo quod eorum, quæ tunc agit, plenum habet intellectum, ut patet à contrario in dict. *cap.* 1. *in fin.* tamen non intelligitur profeſſus tacitè, niſi poſt ſequentem annum decimum quintum, ut oſtenſum eſt ſupra, ita poſt Concilium Tridentinum eumdem habitum ſuſcipiens ante ſexdecim annos, licet ſit habilis ad profeſſionem expreſſam poſt annum decimum ſextum nihilominùs non cenſetur profeſſus tacitè niſi poſt annum decimum ſeptimum immediatè ſequentem. Quidquid contra ſcripſerint Navar. *conſ.* 20. *n.* 1. *de regular.* & Sanchez *in Decal. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 39. Quælibet enim diſpoſitio ſimpliciter concepta veſtitur à jure communi, & ad illius intellectum eſt redigenda, *l.* 2. C. *de noxal*, *c. Cauſam quæ, ſupra de reſcript. cap. Quemadmodum de jurejur.* & tradit Petr. de Anchar. *conſ.* 6. *Viſo themate, num.* 8. *& conſ.* 241. *Præmittendum eſt, in princ.* Atque ita non obſtat motivum Sanchez, quod jurium correctio ſit vitanda, quoniam hîc non agitur de ulla correctione, cùm jus commune jam reperiatur correctum à Concilio tam quoad ætatem quatuordecim annorum præfixam in genere ad profeſſionem emittendam, quàm quoad ætatem annorum quindecim in ſpecie requiſitam ad inducendam profeſſionem tacitam per delationem habitûs. Jam enim ex Concilio ad quamcumque profeſſionem requiritur ut minimum ætas annorum ſexdecim. Ergò cùm jus commune jam ſit correctum, ex concluſione ſuperiùs firmata, ulteriùs non corrigitur, quin potius Concilium ad illius limites adaptatur, dum inſtar juris communis conſtituit differentiam unius anni inter profeſſionem expreſſam & tacitam, quæ inducitur ex geſtatione habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi, & nihilominùs hæc eſt interpretatio paſſiva, quæ admittitur in omni materia etiam correctoria juris communis, ut notat Jaſ. *in l. Omnes populi in ſecunda lectura, n.* 60. *& ſeq. ff. de juſt. & jure*; & eſt communis opinio, ut teſtatur Claud. Seiſel. *in l. Inter cetera num.* 17. *ff. de liber. & poſthum.* Curt. Jun. *conſ.* 7. *n.* 8. & Apoſtil. *ad Rom. conſ.* 399. *num.* 13. *in ver. Non aſſumat.*

Similiter ſi recipiens habitum indiſtinctum ſit major annis quatuordecim, de jure communi non cenſetur tacitam profeſſionem emittere, niſi illum deferat per annum integrum & ſic ad inducendam profeſſionem tacitam ex delatione annali habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi etiam in majori requiritur ut minimum annus decimus quintus completus, ut eſt caſus in eodem *cap.* 1. *verſ. Qui verò* & in Clem. *Eos, eod. tit.* & ipſe annus decimus quintus: etiam majori eſt annus probationis, ut poſt. Joan. Andr. notat Franc. *in d. cap. Beneficium n.* 1. *col.* 1. *poſt medium verſ. in gloſ.* 2. Ergò ſimiliter ex Concilio Tridentino ſi recipiens hujuſmodi habitum ſit major annorum ſexdecim, non intelligitur profiteri tacitè niſi illum geſtet per annum. Atque ita ad tacitam profeſſionem inducendam per delationem habitûs hujuſmodi ex Concilio etiam in majore requiritur ſaltem annus decimus ſeptimus itidem completus.

Et hanc ſententiam ſæpiùs probavit S. Congregatio ejuſdem Concilii Interpres nam cùm aliquando dubitatum eſſet an tacita profeſſio, quæ non eſt excluſa Decreto Concilii, inciperet completo decimoſexto anno & an ſtatim poſt dictum tempus emiſſa cenſeretur, S. Congr. reſpondit tacitam profeſſionem incipere à prima hora poſt perfectum annum decimum ſextum & finire anno decimo ſeptimo. Et aliàs cenſuit Concil. *cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de reg.* non ſuſtuliſſe tacitam profeſſionem, quæ inducitur per annum & diem computandam à die poſt decimumſextum annum perfectum ejus qui Monaſterium ingreſſus eſt. Quæ duæ deciſiones quamvis videantur diſcrepare, tamen conciliantur, ut dixi *in cap. Ad noſtram num.* 30. *infra eodem*, quod numquam obliviſcaris, quia Doctores, ad hæc non advertunt, ſed ſimpliciter tradunt ad profeſſionem tacitam requiri eamdem ætatem quæ requiritur ad expreſſam.

Et ex hoc notabiliter infero, ut in illis caſibus in qui- 9
bus ad emittendam profeſſionem expreſſam requiritur major ætas, puta decem & octo, vel viginti annorum ſecundum

ea, quæ inferiùs dicentur *num.* 15. *& ſeq.* tunc profeſſio tacita per delationem annalem habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi nullatenus inducatur niſi tranſacto anno poſt ætatem præfixam ad profeſſionem expreſſam & ſic tranſacto anno decimo nono, vel vigeſimo primo, qui eo caſu intelligitur eſſe annus probationis, ut ex dictis conſtat.

10 Secundus caſus eſt in profeſſione tacita, quæ inducitur, per ſuſceptionem habitus profeſſorum, juxta text. *in cap. Super eo, infra eod. & in cap. Conſtitutionem verſ. In aliis verò eod. tit. lib.* 6. cum ſimil. aut per actus, qui à profeſſis, ſecundùm fieri ſolent, *ut in cap. Vidua infra eod.* aut ex eo, quòd quis voluerit abſolutè vitam mutare, *ut in cap. Conſulti & cap. Statuimus infra eod. & cap. Beneficium eod. tit. lib.* 6. & in his caſibus & ſi qui ſunt ſimiles profeſſio tacita de jure communi non inducitur ante annum decimum quartum expletum in maſculo & duodecimum itidem expletum in fœmina, ut textus *in c. Significationem inf. eodem in d. c.* 1. & ex Conc. Trid. non inducitur ante exactum annum decimum ſextum cùm decretum *d. c.* 15. *ſeſſ.* 25. *de reg.* ex ſacræ Congregationis ſententia ſuſtulerit profeſſionem tam expreſſam, quàm tacitam ante ætatem ſexdecim annorum, vel ante annum probationis elapſum. Ideòque cùm eſſet quæſitum an tacita profeſſio ſit excluſa à decretis Concilii concurrentibus
11 iis quæ de jure communi ad eam inducendam requiruntur, S. Congregatio cenſuit non eſſe excluſam ſervato tamen tempore, quod Concilium requirit.

12 Hæc igitur eſt ætas legitima ad profitendum, de qua loquitur hoc capitulum; & hinc deducit Anton. de Butr. & DD. ut quamvis ætas legitima, ſeu perfecta dicatur quæ vigeſimo quinto anno completur, *ut l. Ex duobus*, juncta gloſſ. *in verb. Legitimæ ff. de neget. geſt. & l. fin. C. de iis qui ven. ætat. impetr.* ubi eſt caſus; tamen hoc limitetur niſi ſubjecta materia aliud ſuadeat; de quo plenè per Bald. *in l. Cum te C. de probat.* Idem in ætate matura probat text. *in cap. Cùm in cunctis, in princip. juncto* §. *Inferiora, ſupra de elect.* & notat Archid. *in cap. Convenior* 23. *q.* 8. quod nota pro ſtatutis & depoſitionibus teſtium.

13 Fallit primò concluſio ſuperiùs firmata in Monaſteriis ubi eſt dura Congregatio vel religio, puta in inſulis, quia tunc propter aſperitatem requiritur in profitente plena pubertas, id eſt decem & octo annorum, ut eſt textus in *cap. Quia in inſulis*, cùm ibi notat. *inf. eod.* & hîc notat Hoſtienſ. *numer.* 3.

Fallit ſecundò, in illis religionibus, in quibus ex conſti-
14 tutionibus Ordinis major ætas exigitur, nam ut inquit Hoſt. *hîc num.* 3. in aliquibus religionibus requitur ætas decem, & octo annorum ex ſtatuto ſpeciali, licet illud non ſemper ſervent; & ita eſt in Religione Fratrum Capucinorum S. Franciſci in qua ex ſtatutis Ordinis novitii non recipiuntur ad habitum ante decimum ſeptimum annum completum pro clericis & ante decimum nonum pro laïcis & per conſequens ad profeſſionem non admittuntur pro clericis niſi tranſacto anno decimo octavo, nec pro laïcis niſi tranſacto vigeſimo, ut refertur *in Compend. Prileg. Mendicantium in verb. Novitius in annot. Capuc. verſ. Sexta*, quod non recipiantur. Et in religione Minorum Conventualium S. Franciſci novitii Clerici prohibentur ad profeſſionem admitti ante annum decimum nonum completum & laïci ante vigeſimum quintum ex Conſtitutione Pii V. quæ incipit, *Illa nos, in Bullar. tom.* 2. *pag.* 262. Porrò cùm fuerit quæſitum an decretum
15 Concilii Trident. *cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* quo ſtatuitur profeſſionem ante decimum ſextum annum emitti non debere comprehendat etiam illas Religiones, quæ ex ſuis inſtitutionibus & ſtatutis à tempore immemorabili obſervatis, vigeſimum aut vigeſimum ſecundum ætatis annum requirunt S. Congregatio reſpondit profeſſionem ante decimum ſextum annum emitti non debere, ut diſponitur d. c. 15. quòd ſi religionis inſtituta plus temporis requirant, Concilium non repugnat, quippe quod non diſponit ut profeſſio fiat anno decimo ſexto, ſed ut non poſſit fieri ante, ſed poſt.

16 Fallit tertiò eadem concluſio in converſis, qui prohibentur recipi ad habitum regularem ante vigeſimum ætatis ſuæ annuum ex decretis generalibus Clementis VIII. ad novitiorum receptionem, profeſſionem & inſtitutionem ſpectantibus, *in tit. Inſtitutiones ſuper receptione & educatione novitiorum in* §. *Quiſque recipiendus in Bullar. tom.* 3. *pag.* 131. & conſequenter ad profeſſionem admitti nequeunt ante annum vigeſimum primum, cùm ſtare debeant per annum integrum in probatione ad præſcriptum Concil. Trident. *in d. cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de Regul.* & ſufficit annum attigiſſe ex his quæ notat gloſ. in Clem. *Generali in verb. In decimo octavo de ætat. & qualit.* & ita hæc verba, *ante annum*, intellexit S. Congreg. Concilii de anno inchoato in terminis *cap.* 12. *ſeſſ.* 23. ut dixi *in cap. Cùm in cunctis in* 11. *quæſt. num.* 131. *ſupra de elect.*

17 Cùm autem de ætate controvertitur inter profeſſum & Monaſterium, ſi quæratur quis probare debeat, an ſcilicet Monaſterium allegans ætatem legitimam, an verò profeſſus qui hoc negat, Ex mente Joan. Andr. *num.* 1. Is probavit ætatem majorem vel minorem, qui fundat ſe ſuper ea dum ait; ſi conſtet de profeſſione & dubitetur de ætate, probabit actor, *ut cap. Presbiteri*, & ibi gloſ. notab. Archid. 78. *diſt. cap. Ad noſtram inf. eod.* & eum ſequuntur Butr. *num.* 13. Cardinal. *num.* 2. & alii communiter. Ratio eſt ſecundum
Abbatem *num.* 5. quia quis non præſumitur major vel minor 18
cùm ætas in eodem ſtatu nunquam permaneat, ſed currat de momento in momentum, de quo pleniùs *in cap. In præſentia de probat.* per Bart. & Doctores *in l. de ætate ff. de minor.* & Seculator *in tit. de probat.* §. 1. Et ideò ſi ingreſſus exire velit allegando ſe minorem, debet hoc probare. Hodiè hoc eſt expeditum in decreto Concil. Tridentin. *cap.* 19. *ſeſſ.*
25. *de regular.* ubi allegans ſe ante ætatem debitam pro- 19
feſſum fuiſſe, probare debet, ſervata forma ibi præſcripta, ut latiùs dicam infra *num.* 27. Fatetur tamen Joan. Andr. & reliqui poſt eum, utriuſque probationes recipi poſſe, arg. *cap. Super hoc, ſuprà de renuntiat.*

Secundum requiſitum ſubſtantiale profeſſionis, quod hîc 20
ponit Concilium Moguntinum, eſt ſpontanea voluntas. Non tamen intelligas ſpontaneam, id eſt ultroneam; quia ad va- 21
liditatem profeſſionis non exigitur, ut quis ultrò ſe offerat; nam validè profiteri poteſt etiam rogatus & illectus, quin imò etiam ſeductus & circumventus, ut eſt textus *in cap. Conſtituit* 20. *qu.* 3. *in cap. Cùm dilectus*, ibi, *nec obſtante dolo, quo ſe proponebant fuiſſe ſeductos*; *ſuprà de iis quæ vi metuſve cauſ. & in cap. Ad noſtram*, ibi, *quoſdam pueros ſeduxerunt infra eodem*, nec minori ad profeſſionem ſeducto datur reſtitutio in integrum, ut voluit gloſ. *notab. in dict. cap. Cùm dilectus in verb. Ad fatuitatem*; ubi ait: *In ſpiritualibus non habere locum in integrum reſtitutionem quia non videntur decepti qui meliorem vitam elegerunt.* Et Abbas ibi ait illum eſſe dolum bonum, de quo dic latiùs ut ſcripſi *in cap. Significatum num.* 36. *& in cap. Sicut nobis num.* 8.
& ſeqq. infra eodem. Sed intellige voluntatem ſpontaneam 22
id eſt liberam & non coactam. Undè infertur ut profeſſio emiſſa per metum ſit ipſo jure nulla, *cap. Præſent. Clericus* 20. *qu.* 3. nec ſit opus ut reſcindatur actione quod metus cauſa; quoniam ubicumque requiritur in actu ſpontaneus ſeu liber conſenſus, non valet actus ſi metus interceſſerit; ad quod eſt gloſ. notab. *in c. Notificaſti in verb. Licentiam*
33. *qu.* 5. Caſus autem requirentes liberum conſenſum enu- 23
merat gloſſa magna *in c. inter cætera* 22. *qu.* 4. Facit *cap. Cùm locum*, & quod ibi notatur de ſponſal. & eſt ratio, quia licet voluntas coacta voluntas ſit, *ut cap. Merito* 15. 24
qu. 1. *& l. Si mulier, ff. quod met. cauſ.* non tamen eſt voluntas ſpontanea, ſeu libera, prout requiritur ad profeſſionem ut *hîc & in cap. Perlatum, ſuprà quod met. cauſ.* nam votum res eſt conſilii & non præcepti & liberum eſt arbi-
trium in vovendo, aliàs non eſt votum, *cap. Integritas* 25
32. *qu.* 1. *& c. Licet, infra de voto*: & voluntarium militem ſibi eligit Chriſtus, coactus verò ſibi auctionatur diabolus, *cap. Non eſt* 15. *qu.* 1. de quo habes bonam *gloſ. in c. Abbas, ſupra quod met. cauſ.* & ita hîc firmant gloſ. *ultima* Butr. *num.* 2. *&* 10. Anchar. *num.* 2. Abb. *num.* 1. & Joan. de Anania *num.* 5.

Quòd ſi quæras cui incumbat onus probandi metum vel 26
vim, ſolvit hic Joan. Andr. *num.* 1. *in verb. Spontanea*, dicens, id onus incumbere illi, qui metum, vel vim allegat uterque tamen probare poterit, *ut cap. Super hoc de renuntiat.* de quo habes plenam gloſſam, *in cap.* 1. *in verb. Non timore mortis, ſupra quod met. cauſ.*

Hodiè quicumque regularis prætendit ſe per vim, & me- 27
tum, aut ante ætatem debitam, vel aliàs nulliter profeſſum fuiſſe hoc probare debet, cauſaſque nullitatis intra quinquennium à die profeſſionis deducere coram Superiore ſuo, & Ordinario, aliàs non eſt audiendus ut ſtatuitur à Concilio Tridentino in præallegato decreto *c.* 19. *ſeſſ.* 25. *de Regul.* 28

Sed ex facto quæſitum eſt, an decretum Concilii Tridentini *in d. cap.* 19. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* qua parte ſtatuit ut cauſæ nullitatis profeſſionis coram Superiore Regulari & Ordinario deducantur, locum ſibi vendicet, cùm non ipſe profeſſus nullitatem ſuæ profeſſionis allegat, cauſaſque deducit, ſed Superior ipſe ex ſe vult illum ejicere tanquam nulliter profeſſum.

Verba hujus decreti nuſquam explicitè prohibent Superioribus regularibus, quominùs ejiciant eos, quos repererint fuiſſe nulliter profeſſos, ſed in ſubditos tantùm diriguntur; jubentque illos non audiri niſi cauſas, quas prætenderint, deduxerint coram Superiore ſuo & Ordinario, ut patet initio ibi, *quicumque regularis prætendat ſuper vim & metum ingreſſum eſſe religionem*, & infra ibi, *velitque habitum dimittere quacumque de cauſa aut etiam cum habitu diſcedere ſine Superiorum licentia*; & infrà: *Non audiantur niſi infra quinquennium tantùm; & tunc non aliter niſi cauſas quas prætenderint, deduxerint coram Superiore ſuo & Ordinario.* Quæ omnia nullo modo convenire poſſunt Superioribus Regularibus qui volunt invalidè profeſſos expellere.

5 *Jus naturale in Spiritualibus præfertur poſitivo vel Civili.*
6 *Pater non poteſt offerre filium impuberem Religioni, ſi mater contradicat nec è converſo.*
7 *Tutor offerre poteſt pupillum Religioni ſicut parentes.*
8 *Et ex pluribus tutoribus ſufficit oblatio unius, alio non contradicente.*
9 *Filius tradi poteſt Religioni à parentibus, etiam invitis tutoribus.*
10 *Pater offerre poteſt filium Religioni, etiam invito avo qui habet utrumque in poteſtate.*
11 *Impubes Religioni oblatus infra annos pubertatis exire non poteſt.*
12 *Religionem ingreſſus propriâ autoritate infra annos pubertatis poteſt quandoque exire.*
13 *Filius invitus, an poſſit à parentibus offerri Religioni; anve ſic oblatus exire poſſit etiam ante annos pubertatis.*
14 *Oblatio parentum de impubere, an ſe habeat ad profeſſionem ſicut ſponſalia ad Matrimonium.*
15 *Filii non obligantur ex ſponſalibus contractis per parentes, niſi conſentiant tacitè vel expreſſè.*
16 *Oblatus Religioni poteſt quandocumque exire poſt pubertatem, niſi expreſſè vel tacitè profeſſionem emiſerit.*
17 *Puella duodecim annis minor à parentibus Monaſterio tradita, an habitum Regularem ſuſcipere poſſit, non obſtante* Concilio Tridentino in c. 17. ſeſſ. 25. de Regular.
18 *Religionem ingreſſus in legitima ætate per vim & metum, ſi infra annum potuit reclamare & non reclamavit, eo lapſo, exire vel à parentibus revocari non poteſt.*
19 *Et quid poſt Concilium Tridentinum* in c. 19. ſeſſ. 25. de Regular.
20 *Profeſſi contra formam Decretorum Clementis VIII. in Conventibus ad recipiendos Novitios non deſignatis, aut aliàs nulliter ex perpetuo impedimento; an teneantur in foro conſcientiæ, elapſo quinquennio, à die profeſſionis in Religione perſeverare & n. ſeqq. uſque in finem.*
21 *Obligatio ad perſeverandum in Religione, undè oriatur & n. 68. & 72.*
23 *Profeſſi invalidè, an teneantur in utroque foro ad obſervantiam regulæ & n. 73.*
24 *Fictiones ſeu præſumptiones non habent locum in foro animæ Declaratur n. 69. & ſeqq.*
25 *Forum conſcientiæ non erroneæ ſemper nititur veritati & n. ſeqq.*
26 *Spiritualia non regulantur jure fori, ſed jure poli.*
28 *Hæres non conficiens inventarium, an teneatur in foro conſcientiæ ultra vires hæreditarias & n. 71.*
29 *Exceptio non numeratæ pecuniæ poſt biennium, an habeat locum in foro conſcientiæ.*
30 *Contrahentibus in foro animæ non licet ſe decipere.*
31 *Eccleſia non poteſt quemquam invitum Religioni alligare & n. 72.*
Declaratur n. 73.
32 *Conſenſus in Matrimonio tam carnali quàm Spirituali eſt de Jure naturali & Divino.*
33 *Religio an teneatur nulliter profeſſo ad alimenta & n. 74.*
34 *Profeſſus nulliter poteſt in foro conſcientiæ etiam ſine licentia ad ſæculum redire & uxorem ducere ſecundum opinionem Navarri.*
Contrarium n. 79.
35 *Profeſſus invalidè an teneatur in Religione perſeverare, ut vitetur ſcandalum & n. 67.*
36 *Profeſſus ob mortis timorem, an poſſit tutâ conſcientiâ ad ſæculum redire & n. 81.*
37 *Lex humana juſta obligat etiam in foro conſcientiæ.*
38 *Legis Canonicæ Præcepta aut prohibitiones obligant in foro conſcientiæ etiam reatu mortalis peccati.*
39 *Apoſtolicæ Sedis Decreta tranſgrediens, quas pœnas incurrat.*
40 *Concilia Generalia ſervanda ſunt quaſi quatuor Evangelia.*
Epiſcopi qui non utuntur juriſdictione ſibi attributâ in exemptos in caſibus in quibus Concilium Tridentinum utitur verbis præceptivis ſeu obligativis, peccant mortaliter. Ibidem, verſ. In ſpecie verò.
41 *Quinquennium ad deducendas cauſas nullitatis profeſſionis quas ob cauſas à Concil. Trid. præfixum fuerit & num.* 51. & ſeq.
42 *Legis tranſgreſſio etiam ſecluſo contemptu indiſtinctè obligat ſub mortali, quandò impeditur finis legis.*
43 *Profeſſus invalidè poteſt etiam in foro conſcientiæ obligari ab Eccleſia ad Religionem in genere.*
44 *Obligatio naturalis oritur ex contractu etiam nullo ex defectu ſolemnitatis.*
Obligatio naturalis quos effectus producat ibid.
Creditor an poſſit furari rem debitoris ſui ſibi naturaliter obligati, ibid. verſ. Quin imò licet ei.
45 *Profeſſio nulla ex alia cauſa, quàm ex defectu conſensûs parit naturalem obligationem.*
Electus nulliter ob non ſervatam formam Concilii generalis habet canonicam electionem de jure naturali propter conſenſum & ſine peccato beneficium retinet ſecundum opinionem Innocentii, ibid. verſ. Ad quod facit doctrina Innocentii.
46 *Profeſſus nulliter obligatur ex ſimplici voto.*
Votum ſimplex non minus obligat apud Deum, quàm ſolemnis profeſſio, ibid. verſ. Ergò cùm profeſſi.
Vovens ingredi religionem ſi fiat Epiſcopus tenetur Eccleſiam reſignare & ad Religionem tranſire ibidem verſ. Facit textu.
47 *Profeſſio per ſimulationem emiſſa obligat ad perſeverandum in Religione & ad regulam obſervandam.*
48 *Quinquennii terminus ad reclamandum inductus eſt à* Concilio *Trident. adinſtar præſcriptionis.*
49 *Præſcriptio quinquennalis in quibus caſibus habeat locum*
50 *Præſcribens rem alienam, etiamſi poſt completam præſcriptionem ſuperveniat mala fides, eſt tutus in foro conſcientiæ & num. ſeq.*
52 *Pœna judicialis ſolvi debet etiam in foro conſcientiæ.*
53 *Præſcriptio inducta eſt in pœnam negligentium & ad bonum publicum.*
54 *Regulares qui nullitatem profeſſionis infra quinquennium deducere potuerunt habent remedium reſtitutionis in integrum.*
55 *Statutum laïcorum denegans audientiam propter bonum publicum legat etiam in foro conſcientiæ.*
56 *Apoſtata à Religione dicitur qui ad ſæculum redit non ſervata forma à* Concilio Tridentino *præſcripta.*
57 *Apoſtata eſt excommunicatus & peccat mortaliter.*
58 *Lex etiam pœnalis obligat in foro conſcientiæ.*
59 *Forus conſcientiæ regulariter ſequitur forum judicialem.*
60 *Lex injuſta non obligat quoad Deum.*
61 *Forum conſcientiæ diſtinguitur à foro judiciali, quandò Lex præcipit ut diſtinguatur & n. 77.*
62 *Lex juſta ex quibus cauſis conſtituatur.*
63 *Verba imperativa neceſſitatem importent.*
64 *Præcepta negativa magis præcisè obligant, quàm affirmativa.*
65 *Negativa indefinita æquipollet univerſali ex proprietate ſermonis.*
66 *Verba,* quacumque de cauſa, *quid importent.*
67 *Lex etiam injuſta obligat in foro conſcientiæ ratione ſcandali.*
69 *Præſumptiones vel fictiones habent locum etiam in foro animæ, quandò ex legis obſervantia non reſultat iniquitas vel peccatum & n. ſeq.*
73 *Regulam ſervare tenetur etiam nulliter profeſſus elapſo quinquennio à die profeſſionis.*
75 *Lex Sancimus de jure Protomiſeos habet locum etiam in foro conſcientiæ.*
76 *Novitius volens diſcedere à Monaſterio non poteſt inquietari pro expenſis.*
78 *Matrimonio exiſtente invalido ob occultum impedimentum mulier non tenetur obedire Eccleſiæ præcipienti ſub pœna excommunicationis ut adhæreat viro.*
80 *Scandalum Phariſæorum & puſillorum quandò dicatur.*
81 *Metus mortis ita demùm inficit profeſſionem ſi in ordine ad illam incuſſus fuerit.*
82 *Profeſſio emiſſa ob timorem ultimi ſupplicii præ conſcientia ſcelerum eſt valida.*

1 SI *Quis.* Impubes Monaſterium ingreſſus poſt annum à
parentibus revocari non poteſt, hoc primò. Pubes per
vim ingreſſus poſt annum exire vel à parentibus revocari
non poteſt. Hoc dicit ſecundò. Communis diviſio. Secunda ibi. *Si verò.*
2 Nota circa primam partem textus dicta Innocentii qui
egregiè materiam tractat & ejus dicta DD. communiter recipiunt, ut Abb. *hic* teſtatur *n.* 6. & ex ejus dictis collige
concluſiones infrà ſcriptas. Prima concluſio eſt, ſi parentes
tacitè, vel expreſsè conſentiunt ingreſſui filii in Monaſterium
ante legitimos annos, id eſt ante decimum quartum in maſculo, & duodecimum in fæmina, *c. Illud* 20. *qu.* 1. &
c. Si in qualibet qu. 2. ſecundum Hoſtienſ. *hic in princip.*
ulterius eum revocare non poterunt, *ut hic* & in dicto cap.
Si in qualibet, cum concord. de quibus hic per Innoc. *in
princ. in verb. Conſenſus* & Hoſt. *n.* 2. *in verb. Parentum.*
Si verò non conſenſerint poſſunt mediante recurſu ad per- 3
ſonas hic deſignatas revocare infra annum duntaxat *ut hic*;
ſupple & diem ut in cap. *Puella* 20. *qu.* 2. *gloſ. hic in verb.
Infra annum*, Hoſt. & Joan. Andr. *in eodem verbo*, non
autem ultrà, quia per diſſimulationem tanti temporis cenſentur conſenſiſſe, ut patet in dict. cap. *Puella*, & annus
computatur à die ſcientiæ parentum ſecundum gloſſ ibi in ver.
At ſi annum, Goffred. in *Summa eod. tit.* §. *Sed quæritur à*

quo tempore Hoſtienſ. in *ſumma eod. tit.* §. *fin.* & Henricum
hic poſt princ. verſ. Et annus iſte, qui etiam addunt majus
tempus fore indulgendum ſi Monaſterium adeò diſtaret, ut
infra id tempus ad illud pervenire non poſſent.
4 Secunda eſt, ſi quis habeat patrem & matrem, ſufficit alterius oblatio de quo videtur text. in cap. *Addidiſtis, &c.
Quicumque* 20. *qu.* 1. Et quamvis gloſſ. & Archid. in dict.
Puella, dicant matrem non poſſe offerre filium Monaſterio
5 cùm non habeat eum in poteſtate, *inſtit. de adopt.* §. *Fæminæ*, tamen, ut dixi, opinio Innocentii communiter recipitur & videtur tenenda favore religionis ſecundum Abb. *n.*
6. *in fin.* Nec obſtat ponderatio patriæ poteſtatis, quia ut
6 ſingulariter dicit Innocentius in ſpiritualibus jus naturale
præfertur poſitivo, vel civili. Sed ſi pater aut mater contradicat, melior conditio eſt prohibentis, *ut l. Sabinus ff. com.*
7 *divid.* ſecundum Innoc.
8 Tertia eſt tutor habet poteſtatem offerendi pupillum Religioni, ſicut parentes, *cap. Puella* 20. *qu.* 2. Et quamvis
Feder. de Sen. *conſ.* 274. *Quidam n.* 1. *verſ. Item etſi tutor.*
obiter teneat contrarium, eo quòd reperiatur jure cautum
ut poſſit revocare, non autem ut poſſit offerre; dictum tamen Innocentii magis placet Abb. *hic n.* 8. per text. in dict.
Puella 20. *qu.* 1. ubi taciturnitas tutorum habetur pro expreſſa oblatione. Eamdem opinionem ſecutus eſt idem Innoc.
in *c. Cùm virum in princ.* & ibi etiam Hoſt. *n.* 4. *in ver.
A parentibus*, Joan Andr. *in eod. ver. num.* 1. *infra. eod.*
Quod ſi quis habeat plures tutores, ſufficit alterius oblatio
dummodò alius non contradicat ſecundum Innoc. *in princ.
in verb. Conſenſu verſ. Et eadem ratione*, Hoſt. *num.* 2. &
alios communiter.
9 Quarta eſt, Si Epiſcopus habeat parentes & tutores,
offerri poteſt à parentibus etiam invitis tutoribus ſecundum
Innoc. cum quo cæteri tranſeunt.
Quinta, Si avus habeat filium & neptem in poteſtate,
10 pater nihilominùs offerre poterit etiam invito avo per rationem poſitam ſupra in ſecunda concluſione, quod etiam tenet
Feder. *dicto conſil.* 274.
Sexta; Ingrediens vel oblatus infra annos pubertatis exire
11 non poteſt, arg. *c. De illis infrà de deſponſ. impuber.*
12 Septima, Religionem ingreſſus propria autoritate poteſt
infra annos pubertatis quandòcumque exire *c. Significatum
infra eod.*
13 Octava & ultima concluſio eſt. Parentes non poſſunt offerre Religioni filium impuberem invitum, & ſic oblatus
etiam ante annos pubertatis exire poteſt, arg. à contrario
ſenſu, *cap. Puellæ* 20. *qu.* 1. & *cap. Puella qu.* 2. Et hoc
ſentit Innoc. ſecundum Abb. *n.* 9. qui dicit ſibi magis placere dictum Innocentii. Tùm quia voluntarium militem di-
14 ligit Deus *c. Nec eſt* 15. *qu.* 1. Tùm quia oblatio parentum de impubere ſe habet ad profeſſionem, ſicut ſponſalia
ad Matrimonium, arg. 20. *qu.* 1. *in primis quatuor c.* Sed
ex ſponſalibus contractis per parentes filii non obligantur,
15 niſi tacitè vel expreſsè conſenſerint *ut in cap.* 1. §. *fin. de
ſponſ. impuber. lib.* 6. Ergò idem dicendum in hujuſmodi
oblatione. Contrarium concludo *in c. Cùm virum ann. infr.
eod.* ubi oſtendo hanc non fuiſſe opinionem Innocentii, &
16 reſpondeo ad motiva Abbatis. Poſt pubertatem verò ſi ab
initio conſenſerit ſive non, poterit ſic oblatus quandòcumque exire niſi tacitè vel expreſsè profeſſionem emiſerit, de
quo dic, *ut in cap.* 1. *de Regular. lib.* 6. Et poſt Conc.
17 Trid. intellige ut dixi *in c. Ex parte n.* 5. *infra eod.* An
autem puella 12. annis minor à parentibus Monaſterio oblata
habitum regularem ſuſcipere poſſit, non obſtante ipſius Concilii decreto *in c.* 17. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* Dicam plenè,
in cap. Cùm virum infr. eod.
18 Secundò nota *in* §. *Si verò*, eum qui in legitima ætate
per vim ingreſſus eſt Monaſterium, ſi infrà annum potuit
reclamare & non reclamavit, eo elapſo exire vel à parentibus revocari non poſſe, ſed teneri in Religione perſeverare
prout hic notant *gloſſ. fin.* Innoc. *n.* 3. *in verb. Per vim.*
Hoſt. & Joan. Andr. *in eod. verb.* Butr. *n.* 8. Abb. *n.* 4.
& alii communiter.
19 Hodiè in decreto Concil. Trid. *in c.* 19. *ſeſſ.* 25. *de
Regul.* ſtatutum eſt ut quicumque Regularis prætendit ſe
per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem aut etiam dicat ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe aut quid ſimile
velitque habitum dimittere quacumque de cauſa aut etiam
cum habitu diſcedere ſine licentia Superioris non audiatur
niſi intrà quinquennium tantùm à die profeſſionis, & tunc
non aliter niſi cauſas quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo & Ordinario.
Circa hoc Decretum duplex oritur difficultas. Altera eſt
an per illud fuerit ſublata diſpoſitio hujus text. *in* §. *Si
verò.* Et quoad hoc breviter dicendum eſt non fuiſſe ſublatam, quia ſpatium unius anni ad reclamandum, quod hic
tribuitur illi qui per vim & metum ingreſſus eſt Religionem
fundatur in præſumptione taciti conſensûs, quia per moram
tanti temporis cùm potuerit reclamare & non reclamaverit
cenſetur ingreſſum ſuum ratificaſſe & profeſſionem tacitè
emiſiſſe ut hic not. prædicta gloſ. *fin.* Innoc. *n.* 2. *verſ. Pro
hac autem opinione*, ubi ait eum qui per vim ingreſſus eſt
Monaſterium lapſu anni præſumi tacitè profeſſum, ut hoc
cap. dicit. Idem intèndit Butr. *n.* 8. dùm dicit per cohabitationem annalem purgari vitium reſpectu metûs tempore
ingreſſûs & ſequuntur alii præallegati. At decretum Concilii in d. c. 19. non fundatur in præſumpta ratihabitione
ingreſsûs nec tacitam profeſſionem inducit, ſed tamen denegat audientiam ei, qui elapſo quinquennio prætendit deducere cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis, ut latiùs dixi *in c.
1. num.... ſuprà quod met. cauſ.* Undè poteſt contingere ut
major ingreſſus Religionem per vim & metum elapſo anno
cenſeatur Monachatum ratificaſſe & tanquam tacitè profeſſus
non poſſit ampliùs ad ſæculum redire ut hic deciditur, &
notat gloſſ. & DD. citati; & tamen ſi quinquennium non
ſit elapſum Concilium non obſtet quominùs audiri poſſit ſi
prætendat ſe profeſſum non eſſe. Et è converſo accidere poteſt, ut ingreſſus per vim & metum etiam elapſo anno non
ſit profeſſus, puta ſi reclamare non potuit, eo quòd metus
ſemper duraverit, *cap. Ad id quod infr. de ſponſal. c. Conſtat* 1. *q.* 1. *cap. De illis, il. ſecundo de ſponſ. impub. gloſſ.
fin. hic* & alii præallegati, & nihilominus ex Concilio audiri
non poſſit ad allegandas cauſas invaliditatis ſuæ profeſſionis
ſi quinquennium ſit tranſactum etiamſi metus nunquam ceſſaverit juxta declarationem Gregorii XIII. quam poſui in d.
cap. 1. *num.* 40. *ſuprà quod met. cauſ.* Atque ita diſpoſitio
Concilii & hujus decretalis invicem compatiuntur, undè
quod non mutatur, &c. *l. Sancimus C. de teſtam. l. præcipimus in fin. C. de Appellat. cap. Cùm expediat de Elect.
lib.* 6.
Altera & major difficultas, eſt an decretum Concilii vendicet ſibi locum tantummodò in impedimentis temporalibus
ut metus, defectus ætatis, & conſimilibus. Quidam enim
putant non habere locum in impedimentis perpetuis, ut ſi
quis profeſſus fuerit in aliquo Conventu non deſignato ad
recipiendos Novitios contra formam decretorum Clementis
VIII. Sed horum opinionem falſam eſſe oſtendi *in dict. cap.
1. à num.* 20. *uſque in finem ſuprà. Quod met. cauſ.* Verum
quia non deſunt, qui doceant nulliter profeſſos ex impedimento perpetuò poſſe ſaltem in foro animæ redire ad ſæculum & uxorem ducere non obſtante lapſu quinquennii per
Concilium præfixo; operæ pretium duxi de veritate hujus
doctrinæ diligenter inquirere.
Revoco igitur in dubium, an profeſſi contra formam de- 20
cretorum Clementis VIII. in conventibus ad recipiendos Novitios non deſignatis, aut aliàs nulliter ex perpetuo impedimento teneantur in foro conſcientiæ elapſo quinquennio à die
profeſſionis in Religione perſeverare.
Jam cenſuit S. Congregatio hujuſmodi profeſſos elapſo
quinquennio præfinito *in d. cap.* 10. *ſeſſ.* 25. *de Regul.* nullatenus eſſe audiendos ad allegandas cauſas nullitatis profeſſionis; ſed debere in Religione perſeverare. Quod cùm certum ſit quoad Eccleſiam & in foro externo, quæritur nunc,
an idem ſit dicendum quoad Deum & in foro conſcientiæ.
Opinio negativa videtur ſuaderi poſſe rationibus & autoritatibus infrà ſcriptis.
Et primò in tantùm quis tenetur in foro conſcientiæ in Re-
ligione perſeverare, in quantùm eſt tacitè, vel expreſsè ei- 21
dem religioni alligatus, *c. Quam progenitores* 20. *q.* 1. *cap.
Cùm virum, c. Sicut nobis in fin.* & *c. Statuimus inf. eod.
c.* 1. *in princ. eod. tit. in* 6. & *c. Religioſo*, §. *Quamvis de
ſent. excomm. eod. lib. cum ſimil.* Sed profeſſi in Conventibus ut ſupra non deſignatis etiam elapſo quinquennio nec
expreſsè, nec tacitè ſunt alligati Religioni, cùm ex ſententia S. Congreg. decreta Clementis tam expreſſam, quàm tacitam profeſſionem excludant, & Trid. Concil. in d. c. 19.
poſt quinquennium non faciat eos tacitè profeſſos, ſed tantum
denegat audientiam. Ergò elapſo quinquennio in foro conſcientiæ non tenetur in Religione perſeverare.
Secundò, qui non aſtringitur ad obſervantias regulares,
non tenetur in Religione permanere, Sed profeſſi contra formam decretorum Clementis in conſcientia non aſtringuntur
ad obſervantias regulares, Ergò non tenentur in foro conſcientiæ in Religione permanere.
Major patet, tum quia obligatio perſeverandi in religio-
ne, & vivendi ſecundùm regulam provenit ex eadem radice, 22
& cauſa validitatis profeſſionis, *cap. Si in qualibet*, ibi, *mox
ad Religionis cultum habitumque revocantur & ſub ſtrenua
diſtrictione hujuſmodi obſervantiæ inſervire cogantur* 20. *q.*
2. *c. Conſtituit*, ibi, *In eo, quod cœperunt perſeverare cogantur* 20. *q.* 3. *c. Ex parte*, ibi, *Ut regulam ſervent, Eccleſiaſtica diſtrictione compellas, c. Cùm Virum verſ. Revertendi, &c.* & *c. Conſulti in fin. infra eod.* Undè cùm in
nulliter profeſſis ceſſet cauſa & fundamentum oblationis, ipſa
quoque obligatio ceſſare debet, *cap. Cùm Paulus* 1. *q.* 1.
Anchar. *conſ.* 74. *Pro clariori num.* 4. Tum quia abſurdum

5 Jus naturale in Spiritualibus præfertur poſitivo vel Civili.
6 Pater non poteſt offerre filium impuberem Religioni, ſi mater contradicat nec è converſo.
7 Tutor offerre poteſt pupillum Religioni ſicut parentes.
8 Et ex pluribus tutoribus ſufficit oblatio unius, alio non contradicente.
9 Filius tradi poteſt Religioni à parentibus, etiam invitis tutoribus.
10 Pater offerre poteſt filium Religioni, etiam invito avo qui habet utrumque in poteſtate.
11 Impubes Religioni oblatus infra annos pubertatis exire non poteſt.
12 Religionem ingreſſus propriâ autoritate infra annos pubertatis poteſt quandoque exire.
13 Filius invitus, an poſſit à parentibus offerri Religioni; anve ſic oblatus exire poſſit etiam ante annos pubertatis.
14 Oblatio parentum de impubere, an ſe habeat ad profeſſionem ſicut ſponſalia ad Matrimonium.
15 Filii non obligantur ex ſponſalibus contractis per parentes, niſi conſentiant tacitè vel expreſſè.
16 Oblatus Religioni poteſt quandocumque exire poſt pubertatem, niſi expreſſè vel tacitè profeſſionem emiſerit.
17 Puella duodecim annis minor à parentibus Monaſterio tradita, an habitum Regularem ſuſcipere poſſit, non obſtante Concilio Tridentino in c. 17. ſeſſ. 25. de Regular.
18 Religionem ingreſſus in legitima ætate per vim & metum, ſi infra annum potuit reclamare & non reclamavit, eo lapſo, exire vel à parentibus revocari non poteſt.
19 Et quid poſt Concilium Tridentinum in c. 19. ſeſſ. 25. de Regular.
20 Profeſſi contra formam Decretorum Clementis VIII. in Conventibus ad recipiendos Novitios non deſignatis, aut aliàs nulliter ex perpetuo impedimento; an teneantur in foro conſcientiæ, elapſo quinquennio, à die profeſſionis in Religione perſeverare & n. ſeqq. uſque in finem.
21 Obligatio ad perſeverandum in Religione, undè oriatur & n. 68. & 72.
23 Profeſſi invalidè, an teneantur in utroque foro ad obſervantiam regulæ & n. 73.
24 Fictiones ſeu præſumptiones non habent locum in foro animæ Declaratur n. 69. & ſeqq.
25 Forum conſcientiæ non erroneæ ſemper nititur veritati & n. ſeqq.
26 Spiritualia non regulantur jure fori, ſed jure poli.
28 Hæres non conficiens inventarium, an teneatur in foro conſcientiæ ultra vires hæreditarias & n. 71.
29 Exceptio non numeratæ pecuniæ poſt biennium, an habeat locum in foro conſcientiæ.
30 Contrahentibus in foro animæ non licet ſe decipere.
31 Eccleſia non poteſt quemquam invitum Religioni alligare & n. 72.
Declaratur n. 72.
32 Conſenſus in Matrimonio tam carnali quàm Spirituali eſt de Jure naturali & Divino.
33 Religio an teneatur nulliter profeſſo ad alimenta & n. 74.
34 Profeſſus nulliter poteſt in foro conſcientiæ etiam ſine licentia ad ſæculum redire & uxorem ducere ſecundum opinionem Navarri.
Contrarium n. 79.
35 Profeſſus invalidè an teneatur in Religione perſeverare, ut vitetur ſcandalum & n. 67.
36 Profeſſus ob mortis timorem, an poſſit tutâ conſcientiâ ad ſæculum redire & n. 81.
37 Lex humana juſta obligat etiam in foro conſcientiæ.
38 Legis Canonicæ Præcepta aut prohibitiones obligant in foro conſcientiæ etiam reatû mortalis peccati.
39 Apoſtolicæ Sedis Decreta tranſgrediens, quas pœnas incurrat.
40 Concilia Generalia ſervanda ſunt quaſi quatuor Evangelia.
Epiſcopi qui non utuntur juriſdictione ſibi attributâ in exemptos in caſibus in quibus Concilium Tridentinum utitur verbis præceptivis ſeu obligativis, peccant mortaliter. Ibidem, verſ. In ſpecie verò.
41 Quinquennium ad deducendas cauſas nullitatis profeſſionis quas ob cauſas à Concil. Trid. præfixum fuerit & num. 51. & ſeq.
42 Legis tranſgreſſio etiam ſecluſo contemptu indiſtinctè obligat ſub mortali, quandò impeditur finis legis.
43 Profeſſus invalidè poteſt etiam in foro conſcientiæ obligari ab Eccleſia ad Religionem in genere.
44 Obligatio naturalis oritur ex contractu etiam nullo ex defectu ſolemnitatis.
Obligatio naturalis quos effectus producat ibid.
Creditor an poſſit furari rem debitoris ſui ſibi naturaliter obligati, ibid. verſ. Quin imò licet ei.
45 Profeſſio nulla ex alia cauſa, quàm ex defectu conſenſûs parit naturalem obligationem.
Electus nulliter ob non ſervatam formam Concilii generalis habet canonicam electionem de jure naturali propter conſenſum & ſine peccato beneficium retinet ſecundum opinionem Innocentii, ibid. verſ. Ad quod facit doctrina Innocentii.
46 Profeſſus nulliter obligatur ex ſimplici voto.
Votum ſimplex non minùs obligat apud Deum, quàm ſolemnis profeſſio, ibid. verſ. Ergò cùm profeſſi.
Vovens ingredi religionem ſi fiat Epiſcopus tenetur Eccleſiam reſignare & ad Religionem tranſire ibidem verſ. Facit textu.
47 Profeſſio per ſimulationem emiſſa obligat ad perſeverandum in Religione & ad regulam obſervandam.
48 Quinquennii terminus ad reclamandum inductus eſt à Concilio Trident. adinſtar præſcriptionis.
49 Præſcriptio quinquennalis in quibus caſibus habeat locum
50 Præſcribens rem alienam, etiamſi poſt completam præſcriptionem ſuperveniat mala fides, eſt tutus in foro conſcientiæ & num. ſeq.
52 Pœna judicialis ſolvi debet etiam in foro conſcientiæ.
53 Præſcriptio inducta eſt in pœnam negligentium & ad bonum publicum.
54 Regulares qui nullitatem profeſſionis infra quinquennium deducere potuerunt habent remedium reſtitutionis in integrum.
55 Statutum laïcorum denegans audientiam propter bonum publicum legat etiam in foro conſcientiæ.
56 Apoſtata à Religione dicitur qui ad ſæculum redit non ſervata forma à Concilio Tridentino præſcripta.
57 Apoſtata eſt excommunicatus & peccat mortaliter.
58 Lex etiam pœnalis obligat in foro conſcientiæ.
59 Forus conſcientiæ regulariter ſequitur forum judicialem.
60 Lex injuſta non obligat quoad Deum.
61 Forum conſcientiæ diſtinguitur à foro judiciali, quandò Lex præcipit ut diſtinguatur & n. 77.
62 Lex juſta ex quibus cauſis conſtituatur.
63 Verba imperativa neceſſitatem important.
64 Præcepta negativa magis præcisè obligant, quàm affirmativa.
65 Negativa indefinita æquipollet univerſali ex proprietate ſermonis.
66 Verba, quacumque de cauſa, quid importent.
67 Lex etiam injuſta obligat in foro conſcientiæ ratione ſcandali.
69 Præſumptiones vel fictiones habent locum etiam in foro animæ, quandò ex legis obſervantia non reſultat iniquitas vel peccatum & n. ſeq.
73 Regulam ſervare tenetur etiam nulliter profeſſus elapſo quinquennio à die profeſſionis.
75 Lex Sancimus de jure Protomiſeos habet locum etiam in foro conſcientiæ.
76 Novitius volens diſcedere à Monaſterio non poteſt inquietari pro expenſis.
78 Matrimonio exiſtente invalido ob occultum impedimentum mulier non tenetur obedire Eccleſiæ præcipienti ſub pœna excommunicationis ut adhæreat viro.
80 Scandalum Phariſæorum & puſillorum quandò dicatur.
81 Metus mortis ita demùm inficit profeſſionem ſi in ordine ad illam incuſſus fuerit.
82 Profeſſio emiſſa ob timorem ultimi ſupplicii præ conſcientia ſcelerum eſt valida.

1 SI Quis. Impubes Monaſterium ingreſſus poſt annum à parentibus revocari non poteſt, hoc primò. Pubes per vim ingreſſus poſt annum exire vel à parentibus revocari non poteſt. Hoc dicit ſecundò. Communis diviſio. Secunda ibi. *Si verò.*

2 Nota circa primam partem textus dicta Innocentii qui egregiè materiam tractat & ejus dicta DD. communiter recipiunt, ut Abb. *hic* teſtatur *n.* 6. & ex ejus dictis collige concluſiones infrà ſcriptas. Prima concluſio eſt, ſi parentes tacitè, vel expreſſè conſentiunt ingreſſui filii in Monaſterium ante legitimos annos, id eſt ante decimum quartum in maſculo, & duodecimum in fœmina, *c. Illud* 20. *qu.* 1. & *c. Si in qualibet qu.* 2. ſecundum Hoſtienſ. *hic in princip.* ulterius eum revocare non poterunt, *ut hic* & in dicto cap. *Si in qualibet*, cum concord. de quibus hic per Innoc. *in princ. in verb. Conſenſus* & Hoſt. *n.* 2. *in verb. Parentum.*
3 Si verò non conſenſerint poſſunt mediante recurſu ad perſonas hîc deſignatas revocare infra annum duntaxat *ut hic*; ſupple & diem ut in cap. *Puella* 20. *qu.* 2. *gloſ. hic in verb. Infra annum*, Hoſt. & Joan. Andr. *in eodem verbo*, non autem ultrà, quia per diſſimulationem tanti temporis cenſentur conſenſiſſe, ut patet in dict. cap. *Puella*, & annus computatur à die ſcientiæ parentum ſecundum gloſſ ibi in ver. *At ſi annum*, Goffred. in *Summa eod. tit.* §. *Sed quæritur à*

quo tempore Hoſtienſ. in *ſumma eod. tit.* §. *fin.* & Henricum *hic poſt princ. verſ. Et annus iſte*, qui etiam addunt majus tempus fore indulgendum ſi Monaſterium adeò diſtaret, ut infra id tempus ad illud pervenire non poſſent.

4 Secunda eſt, ſi quis habeat patrem & matrem, ſufficit alterius oblatio de quo videtur text. in cap. *Addidiſtis, &c. Quicumque* 20. *qu.* 1. Et quamvis gloſſ. & Archid. in dict. *Puella*, dicant matrem non poſſe offerre filium Monaſterio
5 cùm non habeat eum in poteſtate, *inſtit. de adopt.* §. *Fœminæ*, tamen, ut dixi, opinio Innocentii communiter recipitur & videtur tenenda favore religionis ſecundum Abb. *n.* 6. *in fin.* Nec obſtat ponderatio patriæ poteſtatis, quia ut
6 ſingulariter dicit Innocentius in ſpiritualibus jus naturale præfertur poſitivo, vel civili. Sed ſi pater aut mater contradicat, melior conditio eſt prohibentis, *ut l. Sabinus ff. com.*
7 *divid.* ſecundum Innoc.
8 Tertia eſt tutor habet poteſtatem offerendi pupillum Religioni, ſicut parentes, *cap. Puella* 20. *qu.* 2. Et quamvis Feder. de Sen. *conſ.* 274. *Quidam n.* 1. *verſ. Item etſi tutor.* obiter teneat contrarium, eo quòd reperiatur jure cautum ut poſſit revocare, non autem ut poſſit offerre; dictum tamen Innocentii magis placet Abb. *hic n.* 8. per text. in dict. *Puella* 20. *qu.* 1. ubi taciturnitas tutorum habetur pro expreſſa oblatione. Eamdem opinionem ſecutus eſt idem Innoc. in *c. Cùm virum in princ.* & ibi etiam Hoſt. *n.* 4. *in ver. A parentibus*, Joan Andr. *in eod. ver. num.* 1. *infra. eod.* Quod ſi quis habeat plures tutores, ſufficit alterius oblatio dummodò alius non contradicat ſecundum Innoc. *in princ. in verb. Conſenſu verſ. Et eadem ratione*, Hoſt. *num.* 2. & alios communiter.
9 Quarta eſt, Si Epiſcopus habeat parentes & tutores, offerri poteſt à parentibus etiam invitis tutoribus ſecundum Innoc. cum quo cæteri tranſeunt.
Quinta, Si avus habeat filium & neptem in poteſtate,
10 pater nihilominùs offerre poterit etiam invito avo per rationem poſitam ſupra in ſecunda concluſione, quod etiam tenet Feder. *dicto conſil.* 274.
Sexta; Ingrediens vel oblatus infra annos pubertatis exire
11 non poteſt, arg. *c. De illis infrà de deſponſ. impuber.*
12 Septima, Religionem ingreſſus propria autoritate poteſt infra annos pubertatis quandòcumque exire *c. Significatum infra eod.*
13 Octava & ultima concluſio eſt. Parentes non poſſunt offerre Religioni filium impuberem invitum, & ſic oblatus etiam ante annos pubertatis exire poteſt, arg. à contrario ſenſu, *cap. Puellæ* 20. *qu.* 1. & *cap. Puella qu.* 2. Et hoc ſentit Innoc. ſecundum Abb. *n.* 9. qui dicit ſibi magis placere dictum Innocentii. Tùm quia voluntarium militem di-
14 ligit Deus *c. Nec eſt* 15. *qu.* 1. Tùm quia oblatio parentum de impubere ſe habet ad profeſſionem, ſicut ſponſalia ad Matrimonium, arg. 20. *qu.* 1. *in primis quatuor c.* Sed ex ſponſalibus contractis per parentes filii non obligantur,
15 niſi tacitè vel expreſsè conſenſerint *ut in cap.* 1. §. *fin. de ſponſ. impuber. lib.* 6. Ergò idem dicendum in hujuſmodi oblatione. Contrarium concludo *in c. Cùm virum ann. infr. eod.* ubi oſtendo hanc non fuiſſe opinionem Innocentii, &
16 reſpondeo ad motiva Abbatis. Poſt pubertatem verò ſi ab initio conſenſerit ſive non, poterit ſic oblatus quandòcumque exire niſi tacitè vel expreſsè profeſſionem emiſerit, de quo dic, *ut in cap.* 1. *de Regular. lib.* 6. Et poſt Conc.
17 Trid. intellige ut dixi *in c. Ex parte n.* 5. *infra eod.* An autem puella 12. annis minor à parentibus Monaſterio oblata habitum regularem ſuſcipere poſſit, non obſtante ipſius Concilii decreto *in c.* 17. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* Dicam plenè, *in cap. Cùm virum infr. eod.*
18 Secundò nota *in* §. *Si verò*, eum qui in legitima ætate per vim ingreſſus eſt Monaſterium, ſi infrà annum potuit reclamare & non reclamavit, eo elapſo exire vel à parentibus revocari non poſſe, ſed teneri in Religione perſeverare prout hîc notant *gloſſ. fin.* Innoc. *n.* 3. *in verb. Per vim.* Hoſt. & Joan. Andr. *in eod. verb.* Butr. *n.* 8. Abb. *n.* 4. & alii communiter.
19 Hodiè in decreto Concil. Trid. *in c.* 19. *ſeſſ.* 25. *de Regul.* ſtatutum eſt ut quicumque Regularis prætendit ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem aut etiam dicat ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe aut quid ſimile velitque habitum dimittere quacumque de cauſa aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superioris non audiatur niſi intrà quinquennium tantùm à die profeſſionis, & tunc non aliter niſi cauſas quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo & Ordinario.

Circa hoc Decretum duplex oritur difficultas. Altera eſt an per illud fuerit ſublata diſpoſitio hujus text. *in* §. *Si verò.* Et quoad hoc breviter dicendum eſt non fuiſſe ſublatam, quia ſpatium unius anni ad reclamandum, quod hîc tribuitur illi qui per vim & metum ingreſſus eſt Religionem fundatur in præſumptione taciti conſenſûs, quia per moram tanti temporis cùm potuerit reclamare & non reclamaverit cenſetur ingreſſum ſuum ratificaſſe & profeſſionem tacitè emiſiſſe ut hic not. prædicta gloſ. *fin.* Innoc. *n.* 2. *verſ. Pro hac autem opinione*, ubi ait eum qui per vim ingreſſus eſt Monaſterium lapſu anni præſumi tacitè profeſſum, ut hoc cap. dicit. Idem intendit Butr. *n.* 8. dùm dicit per cohabitationem annalem purgari vitium reſpectu metûs tempore ingreſſûs & ſequuntur alii prææallegati. At decretum Concilii in d. c. 19. non fundatur in præſumpta ratihabitione ingreſſûs nec tacitam profeſſionem inducit, ſed tamen denegat audientiam ei, qui elapſo quinquennio prætendit deducere cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis, ut latiùs dixi *in c.* 1. *num....* *ſuprà quod met. cauſ.* Undè poteſt contingere ut major ingreſſus Religionem per vim & metum elapſo anno cenſeatur Monachatum ratificaſſe & tanquam tacitè profeſſus non poſſit ampliùs ad ſæculum redire ut hic deciditur, & notat gloſſ. & DD. citati; & tamen ſi quinquennium non ſit elapſum Concilium non obſtet quominùs audiri poſſit ſi prætendat ſe profeſſum non eſſe. Et è converſo accidere poteſt, ut ingreſſus per vim & metum etiam elapſo anno non ſit profeſſus, puta ſi reclamare non potuit, eo quòd metus ſemper duraverit, *cap. Ad id quod infr. de ſponſal. c. Conſtat* 1. *q.* 1. *cap. De illis, il. ſecundo de ſponſ. impub. gloſſ. fin. hic* & alii prææallegati, & nihilominùs ex Concilio audiri non poſſit ad allegandas cauſas invaliditatis ſuæ profeſſionis ſi quinquennium ſit tranſactum etiamſi metus nunquam ceſſaverit juxta declarationem Gregorii XIII. quam poſui in d. *cap.* 1. *num.* 40. *ſuprà quod met. cauſ.* Atque ita diſpoſitio Concilii & hujus decretalis invicem compatiuntur, undè quod non mutatur, &c. *l. Sancimus C. de teſtam. l. præcipimus in fin. C. de Appellat. cap. Cùm expediat de Elect. lib.* 6.

Altera & major difficultas, eſt an decretum Concilii vendicet ſibi locum tantummodò in impedimentis temporalibus ut metus, defectus ætatis, & conſimilibus. Quidam enim putant non habere locum in impedimentis perpetuis, ut ſi quis profeſſus fuerit in aliquo Conventu non deſignato ad recipiendos Novitios contra formam decretorum Clementis VIII. Sed horum opinionem falſam eſſe oſtendi *in dict. cap.* 1. *à num.* 20. *uſque in finem ſuprà. Quod met. cauſ.* Verum quia non deſunt, qui doceant nulliter profeſſos ex impedimento perpetuò poſſe ſaltem in foro animæ redire ad ſæculum & uxorem ducere non obſtante lapſu quinquennii per Concilium præfixo; operæ pretium duxi de veritate hujus doctrinæ diligenter inquirere.

Revoco igitur in dubium, an profeſſi contra formam de- 20
cretorum Clementis VIII. in conventibus ad recipiendos Novitios non deſignatis, aut aliàs nulliter ex perpetuo impedimento teneantur in foro conſcientiæ elapſo quinquennio à die profeſſionis in Religione perſeverare.

Jam cenſuit S. Congregatio hujuſmodi profeſſos elapſo quinquennio præfinito *in d. cap.* 10. *ſeſſ.* 25. *de Regul.* nullatenus eſſe audiendos ad allegandas cauſas nullitatis profeſſionis; ſed debere in Religione perſeverare. Quod cùm certum ſit quoad Eccleſiam & in foro externo, quæritur nunc, an idem ſit dicendum quoad Deum & in foro conſcientiæ.

Opinio negativa videtur ſuaderi poſſe rationibus & autoritatibus infrà ſcriptis.

Et primò in tantùm quis tenetur in foro conſcientiæ in Re-
ligione perſeverare, in quantùm eſt tacitè, vel expreſsè ei- 21
dem religioni alligatus, *c. Quam progenitores* 20. *q.* 1. *cap. Cùm virum, c. Sicut nobis in fin.* & *c. Statuimus inf. eod. c.* 1. *in princ. eod. tit. in* 6. & *c. Religioſo*, §. *Quamvis de ſent. excomm. eod. lib. cum ſimil.* Sed profeſſi in Conventibus ut ſupra non deſignatis etiam elapſo quinquennio nec expreſsè, nec tacitè ſunt alligati Religioni, cùm ex ſententia S. Congreg. decreta Clementis tam expreſſam, quàm tacitam profeſſionem excludant, & Trid. Concil. in d. c. 19. poſt quinquennium non faciat eos tacitè profeſſos, ſed tantum denegat audientiam. Ergò elapſo quinquennio in foro conſcientiæ non tenetur in Religione perſeverare.

Secundò, qui non aſtringitur ad obſervantias regulares, non tenetur in Religione permanere, Sed profeſſi contra formam decretorum Clementis in conſcientia non aſtringuntur ad obſervantias regulares, Ergò non tenentur in foro conſcientiæ in Religione permanere.

Major patet, tum quia obligatio perſeverandi in religio-
ne, & vivendi ſecundum regulam provenit ex eadem radice, 22
& cauſa validitatis profeſſionis, *cap. Si in qualibet*, ibi, *mox ad Religionis cultum habitumque revocantur & ſub ſtrenua diſtrictione hujuſmodi obſervantiæ inſervire cogantur* 20. *q.* 1. *c. Conſtituit*, ibi, *In eo, quod cœperunt perſeverare cogantur* 20. *q.* 3. *c. Ex parte*, ibi, *Ut regulam ſervent, Eccleſiaſtica diſtrictione compellas, c. Cùm Virum verſ. Revertendi, &c.* & *c. Conſulti in fin. infra eod.* Undè cùm in nulliter profeſſis ceſſet cauſa & fundamentum oblationis, ipſa quoque obligatio ceſſare debet, *cap. Cùm Paulus* 1. *q.* 1. Anchar. *conſ.* 74. *Pro clariori num.* 4. Tum quia abſurdum

At prætereà Concilium ſtatuit ut qui priuſquam cauſas intra quinquennium deduxerit coram Ordinario & Superiore regulari habitum ſpontè dimiſerit nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam admittatur, ſed ad Monaſterium redire cogatur & tanquam apoſtata puniatur; interim verò nullo privilegio ſuæ religionis juvetur. Quæ concilii verba ſimiliter nullatenus referri poſſunt ad religionem: ergò nec concilii diſpoſitio l. Quod conſtitut. ff. de mil. tar. teſt. l. 4. §. Toties & ibi Bart. ff. de damn. Inſec. quia lex non imprimit effectum ſuum niſi in illas perſonas, quibus verba legis congruunt, & adaptantur, in cap. Si pater ad fin. de teſtam. in 6. c. Majores de Batiſ. Gemin. conſ. 88. incipien. Innocentius ſub num. 4. verſ. Cum ergò concurrant. Nevizanus plura cumulans conſ. 99. à n. 1 uſque ad n. 12. Atque ita reſolutio hujus caſûs tanquam omiſſi attentis verbis Concilii videtur petenda à jure communi, l. fin. C. de pact. convent. l. Commodiſſime ff. de lib. & poſ-
29 thum. Doctores in l. Gallus §. Et quid ſi tantum ff. eod. De jure communi autem licet Prælatis regularibus dimittere invalidè profeſſos, etiam non adhibito Ordinario, cap. Sicut, & c. Illud 20. qu. 1. c. Prælatum, ſuprà de iis, quæ vi met, cauſ. cap. Accedens, infrà de converſ. conjug. & cap. Non ſolum de regular. lib. 6. Nec mirum quia cùm liberè & ſine conſenſu Ordinarii poſſint novitios admittere & corpori ordinis aggregare, ut capite Porrectum, & capite Ad Apoſtolicam, infra eodem conſequens eſt ut eadem libertate poſſint nulliter profeſſos dimittere & ab ordine diſgregare, ut ſic regulares per quas cauſas naſcuntur per eaſdem reſolvantur, cap. 1. infra de reg. jur. & eodem genere diſſolvantur à vinculo religionis, quo colligati ſunt l. Nihil tam naturale ff. de eodem. Item cùm paria ſint profeſſionem nullatenus emiſiſſe, aut emiſiſſe quidem, ſed nulliter, ut in decreto Concilii Tridentini c. 15. verſ. Profeſſio autem ſeſſ. 25. de Regular. liberum eſſe debet Superioribus abſque interventu Diœceſani ejicere nulliter profeſſos, ſicut eis liberum eſt ejicere illos, qui nondum profeſſionem emiſerunt, ut cap. Poſtulaſti & cap. Statuimus infra eod. cap. Non ſolum & cap. Conſtitutionem, eod. tit. lib. 6. cap. Cum cauſam in fin. ſupra de elect. Concil. Trident. cap. 16. verſ. Finito, ſeſſ. 25. de Regular. Hæc autem libertas procedendi in cauſa nul-
30 litatis profeſſionis non adhibito Ordinario cùm fuerit ſublata à Concilio quoad ſubditos, in dubio non debet cenſeri ſublata quoad Superiores; quia hac interpretatione minùs corrigitur jus commune, c. Cum dilectus, de conſuet. c. Cauſam quæ de reſcript. l. Præcipimus, in fin. C. de appellat. & l. Sancimus C. de teſt. nam ſecundum Ant. de Butr. in cap. Cùm dilectus in ſecunda lectura num. 14 quando ſtatutum contra jus commune poteſt unum, vel duo operari, interpretari debet ut unum ſecundum operetur, ut minùs derogetur juri communi, quam theoricam ſequitur Roland. à Valle conſ. 74. n. 19. vol. 3. poſt Gozadin. conſ. 19. n. 5. & Grat. conſ. 43. col. 1. & conſ. 46. num. 7. vol. 1. Pariſ. conſ. 110. n. 6. l. 3. Socin. Jun. conſ. 3. in princ. lib. 1. & pro hac opinione allegatur Navar. conſ. 87. incipien. An qui de genere Judæorum num. 4. de Regular Ubi ait Prælatum regularem in illo caſu ex officio ſuo ſine alio accuſatore poſſe, ac debere expellere nulliter profeſſum à Monaſterio præmiſſa legitima cauſæ cognitione per viam inquiſitionis nec ullam mentionem facit de adhibendo Ordinario.

Cæterum his nonobſtantibus verius videtur eſſe adhiben-
31 dum Ordinarium in judicio nullitatis profeſſionis, etiam cùm ipſe Superior regularis ex officio ad ejectionem procedit; nam ratio propter quam Concilium juſſit Ordinarium in hoc judicio adhiberi ea potiſſimum fuit, quia cùm regulares agant de cauſa ſuæ religionis; eos non habuit pro judicibus uſquequaque integris, arg. c. Ne quis in ſua cauſa judicet in rubro & nigro, dicitur enim cauſa propria ex quo commodum, vel incommodum ad eos pertinet, cap. Pilunm, §. Et palam 2. q. 6. qui eſt deſumptus ex l. 1. §. Dies autem, verſ. Et palam ff. Quan. appellan. ſit. Quam ob cauſam nec Epiſcopus dicitur Judex competens in cauſa ſuæ menſæ, ut poſt Collectar. Butr. & alios notat Decius in c. Cùm veniſſent n. 55. de judic. Quotieſcumque enim declaratio invaliditatis profeſſionis cederet in damnum Monaſterii, puta quia eſſent reſtituenda bona à ſubdito in Monaſterium delata, Superiores non eſſent faciles ad ſententiam nullitatis proferendam, è contra verò procliviores eſſent ad judicium invaliditatis ſi profeſſus eſſet rixoſus pervicax, aut aliàs inutilis religioni, cùm has ob cauſas regulares conſueverint multoties expellere etiam legitimè Profeſſos prætextu incorrigibilitatis, cum tamen revera incorrigibiles non ſint ut dixi in c. fin. inf. eod.
32 Quamobrem Concilium voluit adhiberi Ordinarium in conjudicem exemplo legis civilis, quæ dat adjunctum Epiſcopum ubi Judex ordinarius ex aliqua cauſa eſt ſuſpectus ut in Auth. Si verò contigerit C. de Judic. gloſ. 1. in cap. Revelatum 11. q. 1. Oldr. conſ. 147. Thema tale eſt; Capic. deciſ. 137. totam. Ideoque in cap. 6. ſeſſ. 25. ob aliqualem ſuſpicionem Epiſcopi contra Capitula exempta ſimiliter ſtatuit illorum cauſas non debere ab Epiſcopo cognoſci & terminari, niſi de conſilio, & aſſenſu duorum de Capitulo; & hanc ipſam ob cauſam in cap. 16. ſeſſ. 25. de regular. eodem modo nullas decrevit novitiorum renunciationes, niſi factæ fuerint cum licentia Epiſcopi, ſive ejus Vicarii. Et Concilium Meldenſe habitum anno Domini 845. ſub Sergio Papa II. & Carolo Juniore Francorum Rege cap. 59. tom. 3. Concilior. par. 2. ſeſſ. 2. pag. 352. col. 2. ob eamdem rationem 33
prohibuit ne regulares ejicerentur à ſuis Superioribus niſi adhibito Ordinario, his verbis: Ut Monachus de Monaſterio ſine conſultu, vel præſentia Epiſcopi, aut Vicarii ejus ad hoc regulariter deductus non ejiciatur, cujus diſpoſitione, & autoritate de cætero vita, & converſatio ejecti, ne perditus perpetuò fiat, ſi aliquo modo ſalvari poteſt, ordinari debet atque decerni. Hactenus Concilium Meldenſe. Hæc autem ratio ſuſpicionis æquè, imò magis viget, cùm non ipſe profeſſus inſtat pro declaratione invaliditatis profeſſionis, ſed ſuperior ex ſe vult illum ejicere tanquam nulliter profeſſum, nam regulares Prælati neminem ſolent dimittere ex hoc capite, niſi ob aliquem peculiarem affectum, aut erga religionem, aut contra perſonam ipſius profeſſi, vel ejus reprehenſibilem vitam, ac mores, aliàs enim facilè poſſent illum inducere ad ratificandam profeſſionem priùs factum ad præſcriptum cap. Significatum in fin. infr. eod. & cap. 1. in princ. eod. tit. lib. 6. aut ſaltem permittere ut in religione perſeveraret, ac tacitè profiteretur, ut in d. cap. 1. & Clem. Eos, de regular. cum ſimilib. Atque ita eo caſu magis viget ratio ſuſpicionis, quàm cùm procedunt ad inſtantiam alicujus. Quam ob cauſam teſtis magis repellitur cùm ſe offert ultrò, quàm cùm requiritur, l. Poſt legatum §. His verò, & hic gloſſ. in verb. Adjuvaverunt ff. de his quæ ut indign. Boſſ. 34
tit. de oppoſ. cont. teſt. num. 21. verſ. Et minus dubium juncto n. 29. Menoch. de arbitr. Jud. quæſt. caſu 474. num. 57. lib. 2. Ergò Concilium eo caſu multò magis cenſeri debet voluiſſe, ut Epiſcopus adhibeatur tanquam adjunctus, cùm major urgeat in regularibus ſuſpicio diffidentiæ & gravaminis ob cauſam motivam expulſionis.

Prætereà videtur etiam decretum d. c. 19. prohibuiſſe Prælatis regularibus ne quemquam poſſint ejicere tanquam nulliter profeſſum, niſi infrà quinquennium, licèt de illis nullam faciat mentionem, quia cùm lapſo hoc termino regularis habeatur ut tacitè profeſſus, ſaltem in foro exteriori. Navar. in c. Statuimus n. 71. & 72. de Regular. & conſ. 87. eod. tit. non quòd Concilium novam profeſſionem inducat; ſed quòd anteà emiſſa reputetur valida, cùm ejus nullitas probari non poſſit, ut ſcripſi latè in c. proximo infra eodem. Præſumpta hæc profeſſio obſtat tam ſubdito diſceſſum petenti quàm Prælato expellere volenti, c. 1. de Regular. in 6. & c. Significatum & c. Ex parte infra eodem. Dum autem Concilium in ea parte in qua prohibet profeſſum audiri 35
elapſo quinquennio, cenſetur etiam prohibere Superiori ne illum ejiciat, ſimiliter dum prohibet nulliter profeſſum audiri niſi causâ cognitâ à Superiore & Ordinario, intelligi debet tacitè prohibere, ne Superior poſſit illum ejicere niſi eodem modo causâ cognitâ coram Superiore & Epiſcopo. Utrumque enim ſtatuitur in d. c. 19. ſub unica verborum ſtructura & determinatione, atque ita eſt locus regulæ, lege Jam. hoc jure, ff. de vulg. & lege Eum qui ædes, ff. de uſucap. Ad hæc; profeſſio eſt quidem contractus ultrò citròque obligatorius inter ſubditum & Monaſterium qui 36
non debet claudicare, c. Porrectum; & hic dixi n. 19 & c. Ad Apoſtolicam infra eodem; & tradit Navarr. conſ. 26. n. 1. & conſ. 87. eodem numero de Regular. Facit textus in lege 1. ff. de reſcind. vend. & in lege fin. ff. de acceptilat. cum aliis adductis per Alexandrum conſ. 40. circa primum n. 1. lib. 5. Undè ratione æqualitatis quæ in hoc contractu ſervari debet, ſicut Concilium diſpoſuit ne Regularis poſſit à Religione diſcedere, niſi ex judicio ſui Prælati & Epiſcopi, ita etiam conſentaneum eſt ut vice verſâ cenſeatur diſpoſuiſſe ne Religio poſſit illum expellere, niſi causâ expulſionis probatâ ab Ordinario & Superiore Regulari.

Quod eſt non ſolùm ob æqualitatem ſervandam in hoc con- 37
tractu, verùm etiam ex natura correlativorum, quia in omni contractu ultrò citròque obligatorio diſpoſitum in uno ex correlativis cenſetur etiam diſpoſitum in alio, ut lege Cùm emptor, ff. de reſcind. vendit. & dictâ lege fin. ff. de acceptilat. & lege 1. cod. de Cupreſſ. lib. 11. & tradit Socin. conſ. 72. difficultatem faciebat n. 1. lib. 3. Idque procedit etiam in materia correctoria Juris communis, ut eſt caſus in lege fin. ubi notant Bart. Ang. Jaſ. & Doctores, cod. de indic. viduit. tollen. Petr. de Anchar. in repetit. c. Canonum Statuta in 6. q. princ. de Conſtit. & Socin. loc. cit.

Atque ita non obſtat quòd hic caſus verbis Concilii non 38
comprehendatur, quia ſatis eſt ut comprehendatur ratione. Nam lex nova quæ diſponit in uno ex correlativis, cenſetur etiam diſponere in alio etiam ad correctionem Juris communis, ubi eadem eſt ratio dict. leg. fin. cod. de indic. viduit. toll. & lege Curatorem cum hic notat per gloſſam & Doctores, c. de interdict. matrim. lege fin. & hic Salicet. cod. de

reſcind. vend. & tradit Jaſ. in lege Tranſigere, n. 2. cod. de tranſact. Undè regula illa quæ habet in correctoriis & exorbitantibus a Jure communi, non fieri extenſionem de caſu ad caſum etiam ex identitate rationis, c. 1. cum gloſſa de reg. Jur. in 6. gloſſa in c. Conſtitutionem in verbo Prorogamus de reg. eod. lib. Limitatur ut non procedat in correlativis, ut optimè declarat Bart. in dicta lege fin. n. 1 & 2. cod. de indict. viduit. toll. Affirmare etiam poſſumus hoc caſu non agi de
40 correctione Juris communis, quoniam de Jure veteri Monaſteria ſubjecta erant Epiſcopo Diœceſano, c. Monaſteria 18. q. 2. & ad eum ſpectabat cura & ſollicitudo etiam Monachorum, c. ſi quis Abbas & c. Abbates eâd. cauſ. & q. c. Qui verè in fine 16. q. 1. Undè ipſe poterat nulliter profeſſos à Religione ejicere, ſicut poterat illos ad Religionem admittere, c. Si vir 27. q. 2, c. Nulla & c. Uxor. 23. diſt. 4. De viduis 27. q. 1. & c. Dudùm de converſ. conjug. & tenent in c. fin. infra eodem lib. 6. Gemin. poſt medium,
41 verſ. Imò etiam ceſſante & Franc. n. 1. in gloſſa 2. Ergò Tridentinum Concilium dum jubet adhiberi Epiſcopum in judicio nullitatis profeſſionis, licèt corrigat Jus commune, tamen eſt favorabile & latè interpretandum, cùm per illud fiat redditus ad Jus antiquum, ut notat gloſſa in c. Statutum in verbo Numerandum de præb. lib. 6. Jaſon. in Auth. quas actiones n. 20. cod. de Sacroſ. Eccleſ. Roman. conſ. 318. Quæritur etiam n. 5. plenè Curtius Jun. conſ. 9. circa præmiſſam n. 4. Gramm. dec. 92. n. 15. Demùm in quæſtione propoſita ſic cenſuit Sacra Congregatio Concilii, cujus Sententia hodiè videtur non obſcurè approbata in Decreto S. D. N. Urbani VIII. ſuper forma deducendi nullitatem pro-
42 feſſionis, ex eo quòd regulares recepti & profeſſi fuerint in Conventibus non deſignatis ad recipiendos Novitios contra formam Decretorum Clementis VIII. In eo enim Decreto diſertis verbis præcipitur ut cauſæ nullitatis hujuſmodi intra quinquennium deducantur coram eadem Sacra Congregatione non modo cum recepti & profeſſi contra formam prædictorum Decretorum è Religione exire, verùm etiam cùm Superiores extra eam reſpectivè illos ejicere voluerint, ut patet ex ipſius Decreti tenore quem retuli in c. Prælatum in fine ſuprà de his quæ vi met. cauſ.

Ex prædictis videtur inferri poſſe, ut quemadmodum ſub-
43 dito alleganti nullitatem ſuæ profeſſionis dato fumo nullitatis conſuevit ex juſta cauſa concedi à Sede Apoſtolica reſtitutio adverſus lapſum quinquennii, ita etiam eadem reſtitutio ſit concedenda Religioni, ſi ipſa velit cauſas nullitatis deducere; cùm hujuſmodi actus ſint reciproci & utrinque æqualitas ſervanda ſit, nec judicium debet claudicare, n. c. Cùm inter ſuprà de except. cum concordant. de quibus hic per gloſſam in verbo claudicare, plenè Bald. conſ. 486. 44
Statutum n. 1. verſ. In contrarium videtur lib. 2. licèt non meminerim hunc caſum ex parte Religionis unquam contigiſſe, fortè quia in pleriſque caſibus nullitatis profeſſionis, Superiores Regulares qui recipiunt, non vacant culpâ & 45
gravi etiam pœnâ ſunt puniendi, ut de his qui admittunt ad profeſſionem Novitios ante annum probationis expletum, eſt textus in c. Ad Apoſtolicam infra eod. hic animadverſione ſunt debita corrigendi & c. Non ſolùm eod. tit. in 6. ubi Superioribus Mendicantibus hoc prohibetur ſub pœna excommunicationis. Et Decreta Clementis VIII. imponunt pœnam privationis officiorum vociſque activæ & paſſivæ & inhabilitatis ad alia obtinenda Superioribus qui aliquem ad habitum vel profeſſionem recipiunt in locis ad recipiendos Novitios non deſignatis. Et cùm hæc reſtitutio in integrum ſit mera gratia. Bald. conſ. 335. in princ. lib. 3. aliàs 388. ejuſmodi gratiâ digni non videntur qui in legem committunt, c. quia fruſtrà de uſur. Innoc. & Doctores in c. Intelleximus de adult. Anch. conſ. 37. n. 4. & ſeqq. nam delinquens non debet eſſe melioris conditionis quàm non delinquens, c. Contingit de dolo & contum. Feder. de Senis conſ. 216. in fine. Imò id obviat Juri publico, quia quis invitatur ad delinquendum, ſi ex delicto præmium conſequatur, ut ait Signorol. conſ. 110. n. 8. Undè privilegium à lege inductum delinquentibus non competit, ut in Auth. quibus modis natural. efficiantur ſui, §. penult. verſ. Nam ſi hoc, ubi gloſſa in verbo Legem. Ideòque Superiores petentes reſtitutionem in integrum non videntur audiendi, quia ſic allegarent turpitudinem ſuam contra c. Cùm dilectus de fid. inſtr. ut de Mendicantibus non ſervantibus inſtitutum ſui Ordinis. In ſimili caſu reſpondit Anchar. conſ. 109. per totum. Ignorantia verò non excuſat in his quæ quis tenetur ex officio inquirere, c. ad ſalſariorum de crim. falſ. Gemin. in c. In memoriam col. 2. 19. diſt. Ant. Gabr. concl. 6. n. 40. de reg. Jur.

Cæterùm, quia negari non poteſt quin dari poſſit caſus in quo ignorantia ex parte Superiorum Regularium ſit juſta & invincibilis, ut apud Navarr. conſ. 1. in princ. de Conſtit. & de hoc ad præſens non quæritur, idcircò nihil videtur generaliter decernendum; ſed ubi caſus acciderit maturè deliberandum.

DE REGULARIBUS.

Ex eodem Concilio Moguntin.

CAPUT II.

Si quis ante annos legitimos tonſuratus eſt, ſine conſenſu parentum ſuorum: ſi parentes ipſius infra annum non reclamaverint ad Principem, aut ad proprium Epiſcopum, vel ad miſſum dominicum, in Clericatu permaneat. Si verò poſt legitimos annos, per vim Clericus factus eſt, & nec ipſe nec parentes ejus infra annum ad memoratas perſonas reclamaverint, in Clericatu permaneat, ſicut is de quo ſuperiùs dictum eſt.

SUMMARIUM

1 *Impubes Monaſterium ingreſſus poſt annum, à parentibus revocari non poteſt.*

2 *Parentes revocare non poſſunt filium impuberem è Monaſterio, ſi illius ingreſſus tacitè vel expreſſè conſenſerint.*

3 *Si verò non conſenſerint, revocare poſſunt infra annum duntaxat.*

4 *Mater an poſſit offerre filium impuberem Religioni, ſine conſenſu patris & è contra.*

NUllus. Non ſummatur nec dividitur, quia breve eſt. Sed per alia verba poſſet ſic ſummari: non poteſt quis ad profeſſionem admitti, niſi ætate idoneus & voluntarius.

1 Nota primò, actum tonſuræ aliquandò eſſe ſignum arguens profeſſionem, quod eſt verum, ſi profeſſi per coronam diſtinguantur à non profeſſis, aliàs ſecùs, arg. *c. Statuimus infra eodem & c. 1. eod. tit. lib. 6.* & ſic habes unum modum inducendi tacitam profeſſionem, videlicet cùm Novitius expleto anno probationis recipit coronam à ſolis profeſſis geſtari ſolitam, ut hìc per Butr. *n.* 5. ad hoc *c. Quod interrogaſti 27. diſt. c. Quem progenitores 20. q. 1. & c. Vidua infra eodem cum ſuis concord.* Confert quod notat Bart. de eo qui aliquot actus fecit, qui fieri non poſſunt circa nomen & jus hæredis; quia ex illis inducitur hæreditatis additio, ut per eum in lege *Gerit n. 9. ff. de acquirenda hæreditate*; & eſt textus in lege *Pro hærede*, §. *Papinianus*, verſ. *Itaque tunc ff. eodem.*

2 Secundò nota ſecundum Antonium de Butr. *n.* 3. quòd in quolibet actu à conſenſu regulato duo principia exiguntur, videlicet habilitas perſonæ agentis & hoc intrinſecè; & libertas in voluntate operantis, ut ab aliquo extrinſeco non neceſſitetur.

3 Ultimò nota duo ſubſtantialia requiſita quæ hìc ponit Concilium Moguntinum, ad hoc ut quis fieri poſſit Monachus profeſſus.

Primum requiſitum eſt ætas legitima. Sed quia in Monachatu duo extrema conſiderari poſſunt, id eſt receptio ad habitum & receptio ad profeſſionem. Tu dic quoad primum extremum nullam ætatem eſſe à Sacris Canonibus præfinitam, quin imò etiam infantem poſſe Religionem ingredi & habitum ſuſcipere, ut eſt textus *in c. Nullus*; & hìc notat gloſſa in verbo *intraret de temp. Ordin. lib. 6.* & Abb. hìc *n.* 2. in fine; & quamvis gloſſa hìc ſubdat hoc verum eſſe ſaltem per oblationem parentum vel tutorum, ut *c. Illud 20. q. 1.* tamen Innoc. hìc in fine & Hoſt. *n.* 2. dicunt ſimpliciter hoc procedere etiam in non oblato, ſi infra legitimum tempus non reclamaverit, ut *in c. proximo* & hìc dixi infra eodem. Similiter ex Concilio Tridentino in viris nulla ætas præfixa eſt ad habitum ſuſcipiendum, ut jam pridem Sacra Congregatio declaravit. In mulieribus autem nonnihil difficultatis ingerit Decretum *c. 17. ſeſſ. 25. de regular.* quod aliquibus videtur præſcripſiſſe ætatem duodecim annorum. Sed nihilominùs tenendum eſt idem in mulieribus quod in viris. Et de intellectu illius Decreti vide quæ ſcripſi latiſſimè *in c. Cùm virum infra eodem*, ubi plenè invenies an puellæ duodecim annis minores ſive de Jure communi, ſive ex Concilio Tridentino, ſive ex ſtilo Curiæ in Monaſteriis recipi poſſint ad habitum regularem.

4 Quò verò ad ſecundum extremum, videlicet receptionis ad profeſſionem, Concilium Moguntinum, ut hìc vides, generaliter prohibet ne quis tondeatur niſi in legitima ætate, ad hoc ſcilicet ut ſit Monachus & profeſſus, ut explicant gloſſa 1. Innoc. Hoſt & Joannes Andreas, omnes in principio; ſed non aperit quæ ſit hujuſmodi ætas. Tu autem diſtingue, an agatur de profeſſione expreſſa; an verò de tacita.

5 Ad profeſſionem expreſſam de Jure communi requiritur ætas pubertatis, id eſt annorum quatuordecim in maſculo & duodecim in fœmina, ut *c. 1. 20. q. 1. c. Significatum c. Cùm virum & c. Cùm ſimus infra eodem*, gloſſa finalis *in c. Quia in Inſulis infra eodem* & in clem. *eos* in verbo *ætate eod. tit.* & hìc notat Hoſt. *n.* 3. Joan. Andr. in fine, Butr. *numero nono* & reliqui omnes. Nec ſufficit ultimam diem attigiſſe; ſed annus debet eſſe conſummatus in totum, ut *cap. Ad noſtram*, & hìc gloſſ. *in ver. Ante conſummationem, inf. eod.* & gloſſ. præalleg. in dict. Clem. *Eos*, &
6 ſcripſi latiùs in prædicta decretali, *Ad noſtram.* Neque in hoc malitia ſupplet ætatem, ut notat præcitata gloſſ. in Clem. *Eos, in ver. Ætatem*; quæ hìc à Doctoribus communiter recipitur, & ſic Matrimonium ſpirituale, vel quaſi, quod contrahitur inter profitentem, & Monaſterium ſecundum Archid. in *cap. Vidua, n. 2. 20. quæſt. 1.* in hoc differt à Matrimonio carnali, ut *cap. de illis, il 2.* & hìc dixi, & in *cap. fin. infr. de deſponſ. impuber.* cum ſuis concordant, ſed ex Concilio Tridentino ad profeſſionem expreſſam requiritur annus decimus ſextus completus ſublata differentia ſexûs, ut patet in *cap. 15. ſeſſ. 25. de regular.* Quo verò ad tacitam profeſſionem ſubdiſtinguendi ſunt duo caſus. Primus eſt in profeſſione tacita, quæ inducitur ex geſtatione annali ha-
7 bitûs indiſtincti, ideſt à novitiis, & profeſſis geſtari ſoliti, vel indiſtinctiſſimi, quo ſcilicet præter novitios, & profeſſos promiſcuè utuntur etiam alii communem vitam cùm eis ducentes, juxta text. in *cap. 1. infra eodem lib. 6.* & hoc caſu de jure communi ſi minor annis quatuordecim habitum indiſtinctum ſuſcipiat non intelligitur tacitè profiteri, niſi illum deferat per totum ſequentem annum, ut eſt textus formalis in dict. *cap. 1. in princip. verſ. Quod ſi per totum.* Atque ita ad inducendam profeſſionem tacitam hoc caſu requiritur de jure annus integer, qui ſubſequitur ætatem præfixam ad emittendam profeſſionem expreſſam, & ſic annus decimus quintus completus. Undè ipſe annus decimus quin-
tus eſt illi annus probationis, ut notat. in *cap. Beneficium,* 8
infra eod. lib. 6. gloſ. 2. Archid. *in princip. verſ. Undè ſi minor.* Joan. Andr. Gemin. & Franc. omnes *in gloſ.* 2. inferentes ex hoc ut beneficium illius alteri conferri non poſſit niſi poſt annum decimum quintum. Quare eodem modo ex Concilio Tridentino ſi minor ſexdecim annis habitum indiſtinctum ſuſcipiat, non intelligitur tacitè profiteri niſi illum geſtet per totum ſequentem annum, & ita ad inducendam profeſſionem tacitam ex hujuſmodi geſtatione requiritur integer annus decimus ſeptimus, qui ſubſequitur ætatem ſexdecim annorum à Concilio præfixam ad profitendum & eſt ratio; nam quemadmodum ex juris diſpoſitione ſuſcipiens habitum hujuſmodi ante quatuordecim annos, quamvis præſumatur habilis ad profitendum expreſsè poſt annum decimum quartum eo quod eorum, quæ tunc agit, plenum habet intellectum, ut patet à contrario in dict. *cap. 1. in fin.* tamen non intelligitur profeſſus tacitè, niſi poſt ſequentem annum decimum quintum, ut oſtenſum eſt ſupra, ita poſt Concilium Tridentinum eumdem habitum ſuſcipiens ante ſexdecim annos, licet ſit habilis ad profeſſionem expreſſam poſt annum decimum ſextum nihilominùs non cenſetur profeſſus tacitè niſi poſt annum decimum ſeptimum immediatè ſequentem. Quidquid contra ſcripſerint Navar. *conſ.* 20. *n. 1. de regular.* & Sanchez *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 3. num.* 39. Quælibet enim diſpoſitio ſimpliciter concepta veſtitur à jure communi, & ad illius intellectum eſt redigenda, *l. 2. C. de noxal, c. Cauſam quæ, ſupra de reſcript. cap. Quemadmodum de jurejur.* & tradit Petr. de Anchar. *conſ. 6. Viſo themate, num. 8. & conſ. 241. Præmittendum eſt, in princ.* Atque ita non obſtat motivum Sanchez, quod jurium correctio ſit vitanda, quoniam hìc non agitur de ulla correctione, cùm jus commune jam reperiatur correctum à Concilio tam quoad ætatem quatuordecim annorum præfixam in genere ad profeſſionem emittendam, quàm quoad ætatem annorum quindecim in ſpecie requiſitam ad inducendam profeſſionem tacitam per delationem habitûs. Jam enim ex Concilio ad quamcumque profeſſionem requiritur ut minimum ætas annorum ſexdecim. Ergò cùm jus commune jam ſit correctum, ex concluſione ſuperiùs firmata, ulteriùs non corrigitur, quin potius Concilium ad illius limites adaptatur, dum inſtar juris communis conſtituit differentiam unius anni inter profeſſionem expreſſam & tacitam, quæ inducitur ex geſtatione habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi, & nihilominùs hæc eſt interpretatio paſſiva, quæ admittitur in omni materia etiam correctoria juris communis, ut notat Jaſ. *in l. Omnes populi in ſecunda lectura, n. 60. & ſeq. ff. de juſt. & jure*; & eſt communis opinio, ut teſtatur Claud. Seiſel. *in l. Inter cetera num. 17. ff. de liber. & poſthum.* Curt. Jun. *conſ. 7. n.* 8. & Apoſtil. *ad Rom. conſ. 399. num. 13. in ver. Non aſſumat.*

Similiter ſi recipiens habitum indiſtinctum ſit major annis quatuordecim, de jure communi non cenſetur tacitam profeſſionem emittere, niſi illum deferat per annum integrum & ſic ad inducendam profeſſionem tacitam ex delatione annali habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi etiam in majori requiritur ut minimum annus decimus quintus completus, ut eſt caſus in eodem *cap. 1. verſ. Qui verò* & in Clem. *Eos, eod. tit.* & ipſe annus decimus quintus: etiam majori eſt annus probationis, ut poſt. Joan. Andr. notat Franc. *in d. cap. Beneficium n. 1. col. 1. poſt medium verſ. in gloſ.* 2. Ergò ſimiliter ex Concilio Tridentino ſi recipiens hujuſmodi habitum ſit major annorum ſexdecim, non intelligitur profiteri tacitè niſi illum geſtet per annum. Atque ita ad tacitam profeſſionem inducendam per delationem habitûs hujuſmodi ex Concilio etiam in majore requiritur ſaltem annus decimus ſeptimus itidem completus.

Et hanc ſententiam ſæpiùs probavit S. Congregatio ejuſdem Concilii Interpres nam cùm aliquando dubitatum eſſet an tacita profeſſio, quæ non eſt excluſa Decreto Concilii, inciperet completo decimoſexto anno & an ſtatim poſt dictum tempus emiſſa cenſeretur, S. Congr. reſpondit tacitam profeſſionem incipere à prima hora poſt perfectum annum decimum ſextum & finire anno decimo ſeptimo. Et aliàs cenſuit Concil. *cap. 15. ſeſſ. 25. de reg.* non ſuſtuliſſe tacitam profeſſionem, quæ inducitur per annum & diem computandam à die poſt decimumſextum annum perfectum ejus qui Monaſterium ingreſſus eſt. Quæ duæ deciſiones quamvis videantur diſcrepare, tamen conciliantur, ut dixi *in cap. Ad noſtram num. 30. infra eodem*, quod numquam obliviſcaris, quia Doctores, ad hæc non advertunt, ſed ſimpliciter tradunt ad profeſſionem tacitam requiri eamdem ætatem quæ requiritur ad expreſſam.

Et ex hoc notabiliter infero, ut in illis caſibus in qui- 9
bus ad emittendam profeſſionem expreſſam requiritur major ætas, puta decem & octo, vel viginti annorum ſecundum

ea, quæ inferiùs dicentur *num. 15. & ſeq.* tunc profeſſio tacita per delationem annalem habitûs indiſtincti, vel indiſtinctiſſimi nullatenus inducatur niſi tranſacto anno poſt ætatem præfixam ad profeſſionem expreſſam & ſic tranſacto anno decimo nono, vel vigeſimo primo, qui eo caſu intelligitur eſſe annus probationis, ut ex dictis conſtat.

10 Secundus caſus eſt in profeſſione tacita, quæ inducitur, per ſuſceptionem habitus profeſſorum, juxta text. *in cap. Super eo, infra eod. & in cap. Conſtitutionem verſ. In aliis verò eod. tit. lib. 6.* cum ſimil. aut per actus, qui à profeſſis, ſecundùm fieri ſolent, *ut in cap. Vidua infra eod.* aut ex eo, quòd quis voluerit abſolutè vitam mutare, *ut in cap. Conſulti & cap. Statuimus infra eod. & cap. Beneficium eod. tit. lib. 6.* & in his caſibus & ſi qui ſunt ſimiles profeſſio tacita de jure communi non inducitur ante annum decimum quartum expletum in maſculo & duodecimum itidem expletum in fœmina, ut textus *in c. Significationem inf. eodem in d. c. 1.* & ex Conc. Trid. non inducitur ante exactum annum decimum ſextum cùm decretum *d. c. 15. ſeſſ. 25. de reg.* ex ſacræ Congregationis ſententia ſuſtulerit profeſſionem tam expreſſam, quàm tacitam ante ætatem ſexdecim annorum, vel ante annum probationis elapſum. Ideòque cùm eſſet quæſitum an tacita profeſſio ſit excluſa à decretis Concilii concurrentibus
11 iis quæ de jure communi ad eam inducendam requiruntur, S. Congregatio cenſuit non eſſe excluſam ſervato tamen tempore, quod Concilium requirit.

12 Hæc igitur eſt ætas legitima ad profitendum, de qua loquitur hoc capitulum; & hinc deducit Anton. de Butr. & DD. ut quamvis ætas legitima, ſeu perfecta dicatur quæ vigeſimo quinto anno completur, *ut l. Ex duobus*, juncta gloſſ. *in verb. Legitimæ ff. de neget. geſt. & l. fin. C. de iis qui ven. ætat. impetr.* ubi eſt caſus; tamen hoc limitetur niſi ſubjecta materia aliud ſuadeat; de quo plenè per Bald. *in l. Cum te C. de probat.* Idem in ætate matura probat text. *in cap. Cùm in cunctis, in princip. juncto §. Inferiora, ſupra de elect.* & notat Archid. *in cap. Convenior 23. q. 8.* quod nota pro ſtatutis & depoſitionibus teſtium.

13 Fallit primò concluſio ſuperiùs firmata in Monaſteriis ubi eſt dura Congregatio vel religio, puta in inſulis, quia tunc propter aſperitatem requiritur in profitente plena pubertas, id eſt decem & octo annorum, ut eſt textus in *cap. Quia in inſulis*, cùm ibi notat. *inſ. eod.* & hìc notat Hoſtienſ. *numer.* 3.

Fallit ſecundò, in illis religionibus, in quibus ex conſti-
14 tutionibus Ordinis major ætas exigitur, nam ut inquit Hoſt. *hìc num.* 3. in aliquibus religionibus requitur ætas decem, & octo annorum ex ſtatuto ſpeciali, licet illud non ſemper ſervent; & ita eſt in Religione Fratrum Capucinorum S. Franciſci in qua ex ſtatutis Ordinis novitii non recipiuntur ad habitum ante decimum ſeptimum annum completum pro clericis & ante decimum nonum pro laïcis & per conſequens ad profeſſionem non admittuntur pro clericis niſi tranſacto anno decimo octavo, nec pro laïcis niſi tranſacto vigeſimo, ut refertur *in Compend. Prileg. Mendicantium in verb. Novitius in annot. Capuc. verſ. Sexta*, quod non recipiantur. Et in religione Minorum Conventualium S. Franciſci novitii Clerici prohibentur ad profeſſionem admitti ante annum decimum nonum completum & laïci ante vigeſimum quintum ex Conſtitutione Pii V. quæ incipit, *Illa nos, in Bullar. tom. 2. pag.* 262. Porrò cùm fuerit quæſitum an decretum
15 Concilii Trident. *cap. 15. ſeſſ. 25. de Regular.* quo ſtatuitur profeſſionem ante decimum ſextum annum emitti non debere comprehendat etiam illas Religiones, quæ ex ſuis inſtitutionibus & ſtatutis à tempore immemorabili obſervatis, vigeſimum aut vigeſimum ſecundum ætatis annum requirunt S. Congregatio reſpondit profeſſionem ante decimum ſextum annum emitti non debere, ut diſponitur d. c. 15. quòd ſi religionis inſtituta plus temporis requirant, Concilium non repugnat, quippe quod non diſponit ut profeſſio fiat anno decimo ſexto, ſed ut non poſſit fieri ante, ſed poſt.

16 Fallit tertiò eadem concluſio in converſis, qui prohibentur recipi ad habitum regularem ante vigeſimum ætatis ſuæ annuum ex decretis generalibus Clementis VIII. ad novitiorum receptionem, profeſſionem & inſtitutionem ſpectantibus, *in tit. Inſtitutiones ſuper receptione & educatione novitiorum in §. Quiſque recipiendus in Bullar. tom. 3. pag.* 131. & conſequenter ad profeſſionem admitti nequeunt ante annum vigeſimum primum, cùm ſtare debeant per annum integrum in probatione ad præſcriptum Concil. Trident. *in d. cap. 15. ſeſſ. 25. de Regul.* & ſufficit annum attigiſſe ex his quæ notat gloſ. in Clem. *Generali in verb. In decimo octavo de ætat. & qualit.* & ita hæc verba, *ante annum*, intellexit S. Congreg. Concilii de anno inchoato in terminis *cap. 12. ſeſſ. 23.* ut dixi *in cap. Cùm in cunctis in 11. quæſt. num. 131. ſupra de elect.*

17 Cùm autem de ætate controvertitur inter profeſſum & Monaſterium, ſi quæratur quis probare debeat, an ſcilicet Monaſterium allegans ætatem legitimam, an verò profeſſus qui hoc negat, Ex mente Joan. Andr. *num.* 1. Is probavit ætatem majorem vel minorem, qui fundat ſe ſuper ea dum ait; ſi conſtet de profeſſione & dubitetur de ætate, probabit actor, *ut cap. Presbiteri*, & ibi gloſ. notab. Archid. *78. diſt. cap. Ad noſtram inſ. eod.* & eum ſequuntur Butr. *num.* 13. Cardinal. *num.* 2. & alii communiter. Ratio eſt ſecundum
Abbatem *num.* 5. quia quis non præſumitur major vel minor 18
cùm ætas in eodem ſtatu nunquam permaneat, ſed currat de momento in momentum, de quo pleniùs *in cap. In præſentia de probat.* per Bart. & Doctores *in l. de ætate ff. de minor.* & Seculator *in tit. de probat.* §. 1. Et ideò ſi ingreſſus exire velit allegando ſe minorem, debet hoc probare. Hodiè hoc eſt expeditum in decreto Concil. Tridentin. *cap. 19. ſeſſ.*
25. de regular. ubi allegans ſe ante ætatem debitam pro- 19
feſſum fuiſſe, probare debet, ſervata forma ibi præſcripta, ut latiùs dicam infrà *num.* 27. Fatetur tamen Joan. Andr. & reliqui poſt eum, utriuſque probationes recipi poſſe, arg. *cap. Super hoc, ſuprà de renuntiat.*

Secundum requiſitum ſubſtantiale profeſſionis, quod hìc 20
ponit Concilium Moguntinum, eſt ſpontanea voluntas. Non
tamen intelligas ſpontaneam, id eſt ultroneam; quia ad va- 21
liditatem profeſſionis non exigitur, ut quis ultrò ſe offerat; nam validè profiteri poteſt etiam rogatus & illectus, quin imò etiam ſeductus & circumventus, ut eſt textus *in cap. Conſtituit 20. qu. 3. in cap. Cùm dilectus*, ibi, *nec obſtante dolo, quo ſe proponebant fuiſſe ſeductos; ſuprà de iis quæ vi metuſve cauſ. & in cap. Ad noſtram*, ibi, *quoſdam pueros ſeduxerunt infra eodem*, nec minori ad profeſſionem ſeducto datur reſtitutio in integrum, ut voluit gloſ. *notab. in dict. cap. Cùm dilectus in verb. Ad fatuitatem*; ubi ait: *In ſpiritualibus non habere locum in integrum reſtitutionem quia non videntur decepti qui meliorem vitam elegerunt.* Et Abbas ibi ait illum eſſe dolum bonum, de quo dic latiùs ut ſcripſi *in cap. Significatum num. 36. & in cap. Sicut nobis num. 8.*
& ſeqq. infra eodem. Sed intellige voluntatem ſpontaneam 22
id eſt liberam & non coactam. Undè infertur ut profeſſio emiſſa per metum ſit ipſo jure nulla, *cap. Præſent. Clericus 20. qu. 3.* nec ſit opus ut reſcindatur actione quod metus cauſa; quoniam ubicumque requiritur in actu ſpontaneus ſeu liber conſenſus, non valet actus ſi metus intercesserit; ad quod eſt gloſ. notab. *in c. Notificaſti in verb. Licentiam*
33. qu. 5. Caſus autem requirentes liberum conſenſum enu- 23
merat gloſſa magna *in c. inter cætera 22. qu.* 4. Facit *cap. Cùm locum*, & quod ibi notatur de ſponſal. & eſt ratio, quia licèt voluntas coacta voluntas ſit, *ut cap. Merito 15.*
qu. 1. & l. Si mulier, ff. quod met. cauſ. non tamen eſt 24
voluntas ſpontanea, ſeu libera, prout requiritur ad profeſſionem ut *hìc & in cap. Perlatum, ſuprà quod met. cauſ.* nam votum res eſt conſilii & non præcepti & liberum eſt arbi-
trium in vovendo, aliàs non eſt votum, *cap. Integritas* 25
32. qu. 1. & c. Licet, infra de voto: & voluntarium militem ſibi eligit Chriſtus, coactus verò ſibi auctionatur diabolus, *cap. Non eſt 15. qu.* 1. de quo habes bonam *gloſ. in c. Abbas, ſupra quod met. cauſ.* & ita hìc firmant gloſ. *ultima* Butr. *num. 2. &* 10. Anchar. *num.* 2. Abb. *num.* 1. & Joan. de Anania *num.* 5.

Quòd ſi quæras cui incumbat onus probandi metum vel 26
vim, ſolvit hic Joan. Andr. *num. 1. in verb. Spontanea*, dicens, id onus incumbere illi, qui metum, vel vim allegat uterque tamen probare poterit, *ut cap. Super hoc de renuntiat.* de quo habes plenam gloſſam, *in cap. 1. in verb. Non timore mortis, ſupra quod met. cauſ.*

Hodiè quicumque regularis prætendit ſe per vim, & me- 27
tum, aut ante ætatem debitam, vel aliàs nulliter profeſſum fuiſſe hoc probare debet, cauſaſque nullitatis intra quinquennium à die profeſſionis deducere coram Superiore ſuo, & Ordinario, aliàs non eſt audiendus ut ſtatuitur à Concilio
Tridentino in præallegato decreto *c. 19. ſeſſ. 25. de Regul.* 28
Sed ex facto quæſitum eſt, an decretum Concilii Tridentini *in d. cap. 19. ſeſſ. 25. de Regular.* qua parte ſtatuit ut cauſæ nullitatis profeſſionis coram Superiore Regulari & Ordinario deducantur, locum ſibi vendicet, cùm non ipſe profeſſus nullitatem ſuæ profeſſionis allegat, cauſaſque deducit, ſed Superior ipſe ex ſe vult illum ejicere tanquam nulliter profeſſum.

Verba hujus decreti nuſquam explicitè prohibent Superioribus regularibus, quominùs ejiciant eos, quos repererint fuiſſe nulliter profeſſos, ſed in ſubditos tantùm diriguntur; jubentque illos non audiri niſi cauſas, quas prætenderint, deduxerint coram Superiore ſuo & Ordinario, ut patet initio ibi, *quicumque regularis prætendat ſuper vim & metum ingreſſum eſſe religionem*, & infra ibi, *velitque habitum dimittere quacumque de cauſa aut etiam cum habitu diſcedere ſine Superiorum licentia*; & infrà: *Non audiantur niſi infra quinquennium tantùm; & tunc non aliter niſi cauſas quas prætenderint, deduxerint coram Superiore ſuo & Ordinario.* Quæ omnia nullo modo convenire poſſunt Superioribus Regularibus qui volunt invalidè profeſſos expellere.

eſſet & in magnam cederet regularis diſciplinæ perturbationem, ut qui in foro externo habentur pro religioſis & unà cum cæteris Regularibus convivunt, communia inſtituta ſervare non tenerentur. Quid enim ſi ſic profeſſi choro & menſæ communi non convenirent; ſi è Monaſterio non petita licentia abſcederent, ſi ſilentium frangerent, ſi Prælatorum obedientiam detrectarent, aut in cibis, in veſtibus & aliis hujuſmodi regularia inſtituta contemnerent? Contra canonicas traditiones, quibus præcipitur, ut qui ſimilem cum aliis vitam ſuſcipiant ſimilem, ſentiant in legibus diſciplinam, ſic legitur *in cap. Recolentes de ſtatu Monach.* Qua de re plura apud D. Thom. *opuſc.* 19. *art.* 3.

23 Minor probatur, quia invalidè profeſſi idcircò elapſo quinquennio cogi poſſunt in foro externo ad obſervantias regulares, quia ab Eccleſia reputantur, ut legitimè Profeſſi cùm eo termino elapſo, illis à Concilio præcluſa ſit via probandi nullitatem ſuæ profeſſionis ad exemplum eorum, qui poſteaquam per annum in Monaſterio habitum indiſtinctum detulerunt, præſumuntur veraciter eſſe profeſſi, cùm contrarium probare non poſſint, obſtante præſumptione juris & de jure ſecundum gloſ. *in c. Ex parte in verb. Annum infr. eod.* quam DD. communiter ſequuntur illic, *& in cap.* 1. *eod. tit. in* 6. & in Clem 1. *eod.*

24 At hujuſmodi præſumptiones, ſeu fictiones non habent locum quoad Deum, & in foro animæ, *capitulo Humanæ* 22. *quæſt.* 5. Anchar. *conſ.* 411. *numer.* 5. Ratio eſt, quia
25 lex, ſeu forus conſcientiæ non erroneæ ſemper nititur veritate & rei exiſtentia, ut ait Feder. de Sen. *conſ.* 21. *Numquid hæres n.* 2. ubi affert illud Apoſt. 2. *ad Corinth.* 1. *Gloria noſtra teſtimonium conſcientiæ noſtræ, c. un. de Sacr. unct.* Quamvis enim lex humana diſponat, & judicet ex his, quæ apparent, *c. Erubeſcant* 32. *diſt.* non autem de occultis, *cap. Litteras de reſtit. ſpoliat. & c. Inquiſitioni de ſent. excomm.* Ideòque judex ſecundum probata non ſecundum conſcientiam debeat judicare, *cap. Judicet* 3. *q.* 7. *cum ſimil.*
26 Aliud tamen eſt in foro conſcientiæ, in quo de præſumptione, vel fictione non curatur, ſed de veritate, ut plenè per eumdem Feder. de Sen. *loc. cit.* Nec eſt novum ut ſecundum forum judicialem fiat unum, & aliud ſecundum conſcientiam, cùm iſta ſpiritualia non regulentur jure fori, ſed jure poli, *cap. ult. in fin.* hîc: Aliud jure fori, aliud jure poli, 17. *q.* 4. & tradit poſt Feder. de Sen. Anchar. *d. conſ.* 411. *num.* 4. *verſ. Iſta enim ſpiritualia*, qui etiam allegat
27 Bart. *in l. Habeat C. de Sacroſ. Eccl.* Ad idem Lap. *allegat.* 72. *Martinus per totum*; ubi pluribus probat forum conſcientiæ, & animæ non admittere apices juris, nec formulam verborum, ſed ipſam rei veritatem, & Angel. de Peruſio *conſ.* 59. *Quidam in princ.* ubi ait in foro conſcientiæ non colorem quæſitum, neque apparentiam, ſed ſolam veritatem ſpectari.

Hinc fit, ut quamvis hæres non conficiens inventarium
28 teneatur ultra vires hæreditarias eo quòd ſibi contemnenti legis diſpoſitionem, non credatur in foro judiciali, ſi dicat hæreditatem non ſufficere ad omnia debita perſolvenda, *l. Sancimus C. de jur. delib.* tamen ſi verè hæreditas non ſufficiat in foro conſcientiæ in quo de præſumptione, vel fictione non curatur, ſed veritate, hæres non teneatur, ut per Anch. *loc. cit.*

29 Et ſimiliter quamvis ſecundum leges non poſſit opponi exceptio non numeratæ pecuniæ poſt biennium, tamen creditor, qui revera pecuniam non numeravit non poteſt poſt biennium illam repetere in foro conſcientiæ. Et è converſo, Innoc. *in cap. Quia plerique n.* 2. *de immun. Eccleſ.* Idemque dicendum de eo, qui cùm non eſſet debitor, fuit tamen injuſtè condemnatus, & in eo qui cùm verè debitor eſſet, fuit in judicio abſolutus, ut per Innoc. & Feder. de Sen. *ubi ſupra.* Rursùs etſi in foro fori liceat contrahentibus ſe deci-
30 pere uſque ad dimidiam juſtitiam pretii, *c. Cum dilecti, ubi not. de empt. & vendit.* tamen ſecundum Feder. de Sen. non licet jure poli, cùm fraus, dolus & deceptio ſint nomina reatûs Et quamplurima alia exempla congerunt Innoc. Hoſtien. & DD. *in dict. cap. Quia plerique de immun. Eccleſ.* & Din. *in c. Locupletari de reg. jur. in* 6.

Eodem igitur modo qui profeſſus eſt in conventu non deſignato ad recipiendos Novitios, aut aliàs nulliter, quamvis elapſo quinquennio ab Eccleſia, & in foro externo habeatur pro religioſo, cùm in eo foro nullitas probari non poſſit, ideòque ſit cogendus regulam ſervare, tamen cùm in rei veritate ex ſententia S. Congregationis non ſit profeſſus, nec religioni alligatus, non tenebitur in foro conſcientiæ, in quo ſimplex & nuda veritas inſpicitur ad obſervantias regulares. Atque ita in terminis noſtris tradit Cardin. Alex. *in c. Quod interrogaſti ſub n.* 9. 27. *diſt.* ubi ait: In profeſſione potius debemus attendere veritatem, quam ipſum factum, ut patet *quod met. cauſ. c.* 1. Subdens id eſſe abſolutè verum in foro pœnitentiæ, quia ille forus ſequitur veritatem tantum, allegat *cap. Tuæ*, & quod hic not. *de ſponſ.* Et invalidè profeſſos elapſo quinquennio non teneri ſecluſo ſcandalo ad obſervantiam regulæ ſimpliciter tradit Thom. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *de impedim diſp.* 37. *n.* 37.

Tertiò, quamvis Eccleſia poſſit inducere præſumptionem 31
validitatis profeſſionis, itaut profeſſus in foro judiciali contra hujuſmodi præſumptionem non ſit audiendus juxta *c.* 1. *de regul. in* 6. Clem. 2. *eod. tit.* tamen in rei veritate, & in foro poli non poteſt quemquam invitum alligare ad religionem, aut ad obſervantias regulares, non enim, ut ait Navarrus *conſ.* 39. *n.* 2. *de Regul.* Summus Pontifex juſtè poteſt tam grandia præcipere, arg. *c. Integritas* 32. *q.* 1. *& c. geſta* 74. *diſt.* juncta gloſſ. *in var. creſcere* & cùm conſenſus in Matrimonio tam carnali, quàm ſpirituali exigatur de jure naturali divino, ab Eccleſia ſuppleri non poteſt, *cap. Præſens* 20. *q.* 3. *c. Licet infra eod.* Abbas *in cap. Per venerabilem n.* 21. *qui fil. ſint legit.* Silveſt. *in ver. Religio* 3. *n.* 12. Idem Navarr. *conſ.* 10. *num.* 1. *Quod met. cauſ.* & tradunt paſſim Theologi. Undè D. Bernard. *tom.* 2. *in tract. de* 32
præcepto, & diſpenſatione. Votu mea inquit, *nullus augeat, ſine voluntate mea.* Ergò quamvis Concilium per præfixionem quinquennii potuerit quibuſvis profeſſis denegare audientiam, atque inducere præſumptionem validitatis præcedentis profeſſionis interdicendo ne contraria probatio admittatur, tamen in foro animæ non videtur potuiſſe invalidè profeſſos obligare ad regulares obſervantias, & perpetuam perſeverantiam in Religione.

Quartò, nulliter profeſſo Religio non tenetur ad alimenta, arg. *c. Cum ex offic. de præſcript. & c. Satis perverſum* 33
55. *diſt.* Gemin. Anchar. & alii *in cap. unico de voto in* 6. Imò nec poteſt nulliter profeſſus tuta conſcientia hujuſmodi alimenta à Religione recipere, cùm in rei veritate non ſit hic ut Regularis, nec ut famulus, nec ut Novitius, & aliàs locupletaretur cum Monaſterii jactura, quod eſt contra jus naturale, *l. Nam hoc natura ff. de condict. & in deb. & l. Jur. naturæ ff. de reg. jur.* Din. *in c. Locupletari*, qui ad hoc plura exempla cumulat *de reg. jur. in* 6. Atque ita nulliter profeſſum non poſſe abſque peccato recipere alimenta à Religione, & teneri cùm potuerit illa reſtituere, niſi adæquentur obſequiis, quæ præſtat Religioni, ſimpliciter tenet Navarr. *conſ.* 26. *n.* 13. *de reg. & comment.* 4. *de reg. nu.* 74. §. *Advertendum* 4. quem refert & ſequitur Sanch. *de Matr. lib.* 7. *de imped. diſp.* 37. *n.* 42. Quin imò ob hanc rationem Religio non poſſet tuta conſcientia præbere alimenta nulliter profeſſo, quia ſic induceret eum ad recipiendum indebitum, & ad peccatum, ut probatur ex doctrina Innoc. *in d. cap. Quia plerique n.* 2. *de immun. Eccleſ.* ubi determinat injuſtè condemnatum ad aliquid ſolvendum, quamvis parere debeat; ſi ſententia poſtea executioni demandetur; tamen non poſſe ſponte ſolvere; quia, inquit, numquam debet aliquis facere, quod fratri ſuo ſit cauſa peccati, frater autem ſemper peccat recipiendo injuſtè judicatum, allegat *cap. Negligere* 2. *q.* 7. Ergò non tenetur in Monaſterio perſeverare, quia abſurdum eſſet, ut qui ab aliis pro religioſo habetur, & cum reliquis religioſis convivit, ſuis pecuniis, ſibi alimenta ſuppeditaret, & proprio victu uteretur, vix enim id eſſe poſſet ſine ſcandalo, *c. Nolo* 12. *q.* 1.

Quintò, pro hac opinione adducitur textus *in c. Litteras de reſtit. ſpoliat. & in c. Inquiſitioni de ſent. excomm.* ubi mulier ſciens Matrimonium eſſe nullum ob impedimentum occultum, non tenetur in foro conſcientiæ viro adhærere, quamvis Eccleſia hoc ei præcipiat ſub pœna excommunicationis. Ergò ſimiliter ſciens ſuam profeſſionem eſſe nullam non tenetur religioni adhærere quamvis Eccleſia in foro externo hoc præcipiat arguendo de Matrimonio carnali ad ſpirituale, juxta *c. Inter corporalia de tranſl. Prælat.*

Ultimò adducitur Navarr. *conſ.* 87. *An qui genere de reg.* ubi tenet nulliter profeſſum, eo quòd eſſet de genere Judæo- 34
rum quoad forum conſcientiæ cum licentia, & ſine licentia Prælati exire poſſe è Monaſterio, licet caſtigaretur in foro exteriori, ſi abſque licentia exiret. Imò *conſ.* 89. *Cum de jure n.* 6. *eod. tit.* cenſet invalidè profeſſum poſſe ad ſæculum redire & uxorem ducere, & eſſe tutum in conſcientia; ſubdens nec ſcandalum eſſe timendum, quia eſſet Phariſæorum, non Puſillorum. Allegat illud Bedæ relatum *in cap. Qui ſcandalizaverit inf. de reg. jur. Vilius eſt ſcandalum* 35
naſci, quàm quòd veritas relinquatur. Et D. Th. 2. 2. *qu.* 43. *art.* 2. *pen. & ult.* ubi docet neminem teneri ad relinquenda bona ſpiritualia, neque temporalia propter ſcandalum proximi. Et hoc ipſum fuſiùs conſuluit idem Navarr. in eo qui profeſſionem per metum reverentialem emiſit *in conſ.* 9. *N. nobilis; quod met. cauſ. & conſ.* 46. *Herus, & famulus n* 6. *de reg.* ubi reſpondet in foro conſcientiæ non eſſe apoſtatam eum, qui cùm eſſet nulliter profeſſus, eo quòd fictè profeſſionem emiſiſſet, ad ſæculum rediit.

Et hac ratione cùm nuper quidam famulus, quem herus primò per ſeipſum, deindè per alios occidere ſæpiùs tenta- 36
verat, mortem ſibi timens ab eo aufugiſſet & in Monaſterium ſe recepiſſet ibique habitu regulari indutus expleto probationis anno profeſſionem emiſiſſet; ac deindè hero vita functo infra quinquennium reclamaſſet, & cauſam nullitatis profeſſionis ob metum prædictum in urbe introduxiſſet, Hac inquam, ratione nonnulli Pœnitentiarii ut mihi nuntiatum eſt, conſuluerint licere eidem famulo in foro conſcientiæ exire è Monaſterio, & ad ſæculum redire, etiam non expectata ſententia declaratoria nullitatis profeſſionis, cùm quoad Deum ob defectum conſenſûs non ſit validè profeſſus.

37 Sed his non obſtantibus in contrarium eſt veritas, pro qua adducitur primò receptiſſimum illud principium tam apud Theologos, quàm apud Canoniſtas, videlicet legem humanam juſtam obligare etiam in foro conſcientiæ, quod conſtat ex cap. *Quo jure* 8. *diſt. c. ult.* 16. *qu.* 3. *c. Si Imperator* 96. *diſt. & c. Qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit* 11. *q.* 3. Et docet D. Thom. *in* 2. 2. *q.* 96. *art.* 4. ubi ait leges humanas, ſi juſtæ ſint, habere vim obligandi in foro conſcientiæ à lege æterna, à qua derivantur ſecundum illud *Proverbiorum* 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt*; D. Thom. referunt & ſequuntur Silveſt. *in verb. Lex n.* 9. Flor. *in l. Ex parte hæres* §. *Suæ libertatis ff. de famil. erciſc.* & Afflict. *in rubr. de jure protomiſeos n.* 7. & pluribus comprobat Feder. de Sen. *d. conſ.* 21. *n.* 3. *verſ. Prætereà jura humana ſunt à Deo.*

38 Quod certiſſimum eſt, & citra controverſiam quoad decreta Apoſtolicæ Sedis, cujus præcepta vel prohibitiones obligare in foro conſcientiæ omnes conſentiunt, idque etiam ſub reatu mortalis peccati, ut ſatis clarè probant text. *in cap. De his in fin.* 50. *diſt.* ponderando illa verba, *Damnabiliter in profundum demergi*, *in cap. Quia*, hic, *Non ſine per-*
39 *petuæ damnationis interitu*, 64. *diſt. in c. nulli fas eſt*, vel velle, vel poſſe tranſgredi Apoſtolicæ Sedis præcepta. Et infra: *ſit ergò ruinæ ſuæ dolore proſtratus quiſquis Apoſtolicis voluerit contraire decretis, &c.* ubi hoc tenet Hugo 19. *diſt. in c. Si quis omnem traditionem Eccleſiaſticam ſcriptam violat anathema ſit* 1. *q.* 7. (anathema enim non fertur niſi pro mortali peccato, *c. Nemo Epiſcoporum* 11. *q.* 3.) & aliis Miſſis *in cap. Violatores* 25. *quæſt.* 1. ubi Damaſus Papa: (Violatores Canonum voluntarii graviter à SS. Patribus judicantur & à Sancto Spiritu, inſtinctu cujus, ac dono dictati ſunt, damnantur, quoniam blaſphemare Spiritum Sanctum non incongruè videntur, qui contra eoſdem Sacros Canones non neceſſitate compulſi, ſed libenter aliquid aut protervè agunt, aut loqui præſumunt, aut facere volentibus ſponte conſentiunt; Talis enim præſumptio manifeſtè unum genus eſt blaſphemantium Spiritum Sanctum, quia contra eum agit, cujus nutu, & gratia ſancti Canones editi ſunt.) Atque ita determinat Archid. *in d. c. Deteſtanda n.* 3. *&* 4. *de conceſſ. præb. lib.* 6. quem refert & hic Gemin. *in princip. verſ. Auſcienter faciens contra præceptum vel prohibitionem Canonis peccet mortaliter*, Felin. *in c.* 1. *n.* 11. *de Conſtit.* gloſſ. & DD. *in c. Nam concupiſcentiam de Conſtit. & in rubr. de obſervat. jejun.*

40 Et de Generalibus Conciliis eſt textus *in c. Sicut* 15. *diſt.* ubi Gregorius ait: (Sicut Sancti Evangelii quatuor Libros ſic quatuor Concilia ſuſcipere & venerari me fateor.) Idemque habetur in capite præcedenti hîc. (Quaſi quatuor Evangelia vel totidem Paradiſi flumina.) Et quamvis hi Canones loquantur de quatuor Sinodis Generalibus, Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina & Calcedonenſi, mox tamen Gregorius ſubjicit rationem generalem ad omnia Concilia œcumenica, nempè quia univerſali ſunt conſenſu conſtituta. Et proptereà indefinitè Concilia Generalia eſſe obſervanda ſicuti Evangelium dixerunt Joan. Andr. *in d. c. cum laïcis prope finem de reb. Eccl. non alien.* Bald. *in tit. de pace conſtit. col.* 4. § *Imperialis Clementiæ* in verbo *Mox Romanorum n.* 22. *in fine* & Jaſon. in lege *de quibus n.* 54. verſ. *Addo quòd eodem modo cod. de leg.* de quo dic ut per Præpoſ. *in d. c. ſicut in princ.*

In ſpecie verò Tridentinam Sinodum habere hanc vim obligandi etiam ſub culpa mortali, jam pridem cenſuit Sacra Congregatio. Nam conſulta an Epiſcopus incurrat aliquam pœnam non utendo in exemptos juriſdictione, aut in loca exempta quam ei Concilium concedit, *c.* 7. *&* 8. *ſeſſ.* 7. *c.* 6. *ſeſſ.* 25. *c.* 8. *ſeſſ.* 21. *c.* 20. *ſeſſ.* 24. *c.* 14. *ſeſſ.* 25. cum aliis ſimilibus. Reſpondit nullam pœnam incurrere, ſed in illis caſibus in quibus Decreta Concilii utuntur verbis præceptivis ſeu obligativis incurrere peccatum mortale.

Igitur ambigendum non eſt quin ejuſdem Concilii Decretum *c.* 19. *ſeſſ.* 15. *de Regul.* dum prohibet ne quis prætendens ſuam profeſſionem eſſe nullam, aliter habitum regularem dimittat quàm ſervatâ formâ hîc præſcriptâ; & infra quinquennium à die profeſſionis, obliget etiam in foro conſcientiæ.

41 Secundò, cùm inter Superiores Regulares & ſubditos occaſione nullitatis profeſſionis perpetua diſſidia vigerent; & ſubditi exiſtimantes ſe nulliter eſſe profeſſos, Juſſa Prælatorum contemnerent ac regularem diſciplinam non ſervarent, Sacra Sinodus videtur eò ſpectaſſe, ut modum tandem adhiberet ac terminum præfiniret hujuſmodi litigiis; ideòque

ſtatuit ut ex cauſa nullitatis profeſſionis nemini fas eſſet habitum deſerere, niſi infra quinquennium & cauſis deductis coram Superiore & Ordinario ad pacem & obedientiam in Religionibus conſervandam. Quæ quidem ratio, cùm alia ſufficiens reddi non poſſit, haberi debet pro expreſſa, lege *Quamvis* in verbo *Intelligi poteſt, cod. de fideicomm.* §. *Nominatim*, Inſtit. *de Exhæred. liber.* Paul. de Caſtro *conſ.* 40. *numero decimo quarto lib.* 2. Alex. *conſ.* 48. *numero* 4. *lib.* 1.

At hunc finem impediunt ac prorsùs deſtruunt nulliter profeſſi, qui propriâ autoritate & non ſervatâ formâ à Concilio præſcriptâ habitum dimittunt etiam elapſo quinquennio. Ad quid enim profuiſſet lex Concilii in præfixione hujus termini, ſi unicuique ex cauſa nullitatis ſuæ profeſſionis liceret tutâ conſcientiâ quandocumque ac nullâ formâ ſervatâ redire ad ſæculum? Ergò ſic exeuntes peccant mortaliter ex Doctrina Divi Thomæ *in* 2. 2. *q.* 147. *art.* 3. *ad* 2. ubi docet tranſgreſſionem legis etiam ſecluſo contemptu indiſtinctè & generaliter obligare ſub mortali peccato, quandò 42
impeditur finis legis.

Tertiò, Sacri Canones poterunt nulliter profeſſum obligare
etiam in foro conſcientiæ ad ingrediendam aliquam ex Reli- 43
gionibus approbatis; atque in ea perpetuò perſeverandum quæ dicitur obligatio ad Religionem in genere, *c. Non ſolùm* & hic gloſſa in verbo *Veſtro Ordini & c. Conſtitutionem de reg. in* 6. gloſſa & Doctores *in c. un. de voto, eod. lib.* Ergò potuerunt etiam in foro conſcientiæ obligare nulliter profeſſum ad perſeverandum in aliqua Religione in ſpecie, de quo videtur textus ubi hæc duo æquiparantur *in c. Significatum hic Ad eamdem vel ad aliam Religionem tranſire compellas, infra eodem*; utraque enim obligatio fundatur in profitentis conſenſu, qui quantum in ſe eſt à ſui principio fuit validus, licèt ob extrinſecum impedimentum non habuerit effectum validitatis profeſſionis, ut formaliter dixit Abbas *in c. Conſuluit n.* 3. *de converſ. conjug.* & conſequenter etiam Decretum Concilii *in d. c.* 19. *ſeſſ.* 25. *de Regul.* potuit obligare etiam in foro poli invalidè profeſſos ad perſeverandum in Religione elapſo quinquennio, imò difficilius videtur induci obligatio ad ingrediendum aliam Religionem in genere quàm ad perſeverandum in ea quam quis in ſpecie profeſſus eſt, quia faciliùs datur retentio quàm actio, lege *Per retentionem, cod. de uſuris*, lege 2. ubi Bald. *in* 3. *not. de fideicomm.* & faciliùs datur retentio quàm nova apprehenſio, ut per Alex. *conſ.* 83. *Viſa, numero tertio & ſeq.* verſ. *Ne dicatur lib.* 2. *& turpiùs ejicitur &c. c. quemadmodum de jurejur.*

Quartò, ex contractu etiam nullo ex defectu ſolemni- 44
tatis, dummodò adſit conſenſus, oritur naturalis obligatio. Abb. *in c. Quia plerique n.* 31. *de immun. Eccleſ.* Bart. in tractatu *minoric. lib.* 1. *diſt.* 1. *c.* 3. *n.* 8. verſ. *Nam voluntas*, gloſſa, Bart. & Doctores in lege, *ff. de condit. indeb.* Quæ quidem naturalis obligatio, quamvis actionem non pariat, tamen producit duos peculiares effectus. Primus eſt, quia retentionem confert ſi res perveniat ad eum cui naturaliter debetur, & non admittitur repetitio. Bart. in l. *Nemo poteſt, col. pen. ff. de legat.* 1. Bald. in repet. l. 1. *col.* 15. *cod. de Sacroſ. Eccleſ.* Jaſ. in l. *Cùm quis n* 13. verſ. *Additio, cod. de jur. & fact. ignoran.* Secundus effectus eſt, quia naturaliter obligatus, quamvis compelli non poſſit propter actionis defectum; tamen tenetur in foro conſcientiæ promiſſa adimplere; & peccat niſi adimpleat Abb. *in d. c. Quia plerique n.* 11. plenè Bart. in dicto tractatu *minoric. loc. cit.* & ad hoc adiri poteſt Judex Eccleſiaſticus per Evangelicam denunciationem, Jaſon. in dicta l. *Cùm quis n.* 14. *cod. de jur. & fact. ignor.* Quin imò, licet ei cui quæſita eſt naturalis obligatio, furari rem debitoris ſui; ut *ſibi ſatisfiat*, ſi aliter conſequi non poſſit quod ſibi debetur, Jaſon *ubi ſuprà d. n.* 14. Franc. Bald. *de præſcript. in* 2. *parte quæſt.* cum declarationibus tamen de quibus per Navarrum in Manuali, *capite decimo ſeptimo, num.* 112. verſ. *vigeſimo ſecundo.*

Ergò cùm profeſſio Regularis inter Religionem & ſub- 45
ditum ſit contractus ultrò citròque obligatorius, ut per Doctores *in c. Porrectum infra eod.* quamvis emiſſa in Conventu non deſignato ad recipiendos Novitios ex Præſcripto Decretorum Clem. VIII. ſit nulla, tamen hæc nullitas cum non proveniat ex defectu voluntatis profitentis, vel religionis, ſed ex defectu ſolemnitatis, tamen non videtur impedire, quin exindè oriatur naturalis obligatio producens duos effectus ſupra proximè expreſſos, ita ut profeſſus ex vi naturalis obligationis teneatur in foro conſcientiæ adimplere quod promiſit & religio habeat retentionem profeſſi ſibi naturaliter obligati. Ad quod facit doctrina Innoc *in cap. Quòd ſicut n.* 8. *verſ. Si autem nulla ſit electio, de elect.* ubi ait. (Si nulla ſit electio ob non ſervatam formam Concilii Generalis, de qua *in c. Quia propter de elect.* vel aliud conſimile; conſenſus tamen legitimus eligentium & electi intervenit, qui ſolus de jure naturali ad electionem & ad alias con-

tractus ſufficit cap. Inter corporalia de tranſlat. Sic electus ordines confert & ſine peccato beneficium retinet, nec illi obſtat quòd non habeat fundamentum; & ideò non poſſit ſuper ædificare in Ordinibus & aliis c. Principatus 1. q. 1. quia imò fundamentum habet ſcilicet Canonicam electionem de jure naturali, maximè ubi non oritur ſcandalum, nec læditur honeſtatis publicæ juſtitia, nec generalis ſtatus Eccleſiæ & poſt conſecrationem de forma non ſervata, nihil poteſt objicere Eccleſia, cùm in ejus conſenſu perſeveraverit. Nec mirandum quòd id quod nullum eſt tractu temporis ſit ratum, quia hæc non eſt nulla de jure naturali.) Hæc Innocentius, quem referunt; & ſequitur Abb. *in d. c. Quia plerique num. 31. de Immun. Eccleſ.* & Gemid. *conſ.* 88. Innocentius Papa VII. *n.* 4. Idem tenet Compoſtell. *in d. c. Quod ſicut, n. 17. verſ. Si autem electio* & Archid. *in c. Nullus q. 2. 63. diſt.* De qua tamen opinione Innoc. vidè per eumdem Archid. *c. Si cui ſub. n. 1. in ver. Firmitatis de elect. lib. 6.* Eodem igitur modo quamvis profeſſio ab initio fuerit nulla ob non ſervatam formam Decretorum Clementis; tamen cùm interceſſerit naturalis conſenſus & in eo tam profeſſus, quàm religio per integrum quinquennium perſtiterint abſque reclamatione, poſteà de hac nullitate, ampliùs objici non poteſt & ſuper hoc naturali conſenſu benè potuit Concilium fundare determinationem *d. c. 29. ceſſ. 25. de regul.* prohibentis ne quinquennio elapſo profeſſus ex cauſa nullitatis profeſſionis habitum dimittat, neve religio illum expellat, quemadmodum Sacri Canones potuerunt fundare impedimentum publicæ honeſtatis ſuper conſenſu naturali, in Matrimonio ex alia cauſa nullo, quàm ex defectu conſenſûs, quia ſcilicet ſtante voluntate, ſeu conſenſu naturali, actus licèt nullus de jure poſitivo, tamen eſt aliquis ſecundum naturam, ut poſt gloſſam notant Geminianus & Francus *in cap. not. 3. de ſponſal. in 6.* & Abb. *in c. Ad audientiam num. 1. extra eod.*

Quintò Decretum Clementis VIII. quamvis decernat
46 nullas eſſe ad quemcumque effectum receptiones habituum & profeſſiones emiſſas, in Monaſteriis non deſignatis ad recipiendos Novitios, tamen per ea verba non ſuſtulit obligationem, quæ ex voto proficiſſitur, ut clarè probatur *in cap. Quoniam, de Converſ. conjug.* ubi profeſſio nulla, quam fecit vir invita uxore, ea mortua impedit Matrimonium contrahendum, quemadmodum Decretum Concilii *c. 15. ſeſſ. 25. de regul.* quamvis utatur verbis multò magis urgentibus decernendo irritas profeſſiones ante annum 16. & non expleto anno probationis, emiſſas; addendo ut nullam inducant obligationem ad alicujus regulæ, vel religionis, vel ordinis obſervationem, aut ad alios quoſcumque effectus. nihilominùs S. Congr. à Cardinali Bellarmino conſulta declaravit Concilium nihil diſpoſuiſſe de voto. Hinc Sixtus V. in Conſtitutione contra illegitimos & ære alieno gravatos quia voluit tollere etiam obligationem ex voto provenientem, id diſertis verbis expreſſit, quod non fecit Clemens VIII. in prædictis decretis. Ergò cùm profeſſi contra formam decretorum Clementis teneantur obligatione naturali quæ ex ſimplici voto proficiſcitur; S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 88. *art. 5. ad 2. & art.* 8 & 10. conſequens etiam eſt ut teneantur in foro conſcientiæ ad obſervantias regulares, quibus voto ſaltem ſimplici ſe aſtrinxerunt, *c. Porrectum,* ubi gl. not. *in ver. Profeſſio, inf. eod.* Nam ut legitur *in c. Rurſus. qui Cler. vel voven.* ſimplex votum apud Deum non minùs obligat, quam ſolemne, ubi gl. *in ver.* apud Deum dicit utrumque in perpetuum obligare & utriuſque violationem eſſe mortale peccatum, ac proindè jure potuerunt à Concilio etiam in foro animæ obligari ad perſeverantiam in religione facit text *in cap. Per tuas, de voto,* ubi ei, qui voverat religionem ingredi, & deindè effectus fuerat Epiſcopus, Innoc. III. reſcribit ut ſi ſuam deſideret ſanare conſcientiam, regimen reſignet Eccleſiæ & reddat Altiſſimo vota ſua.

Et confirmatur quia eos qui per annum abſque reclamatione detulerunt habitum à novitiis & profeſſis geſtari ſolitum jus commune potuit perpetuò alligare Religioni, etiam in foro animæ efficiendo eos tacitè profeſſos, text. eſt in Clem. Eos, *de reg.* idque etiamſi præceſſerit expreſſa profeſſio nulla, *cap. 1. in pr. eod. tit. in 6.* Ergò multò magis Concilium potuit obligare etiam in foro animæ, ad perſeverandum in Religione illos qui per quinquennium detulerunt habitum profeſſorum abſque reclamatione. Negari enim non poteſt quin gravius ſit incorporare aliquem Religioni per viam tacitæ profeſſionis, inducendo contractum ultro citròque obligatorium, juxt. *d. c. Porrectum, & c. Ad Apoſtolicam infr. eod.* quàm eum ſimpliciter obligare ad perſeverandum in Monaſterio denegando illi audientiam aut præſcriptionem inducendo, ut dicemus infra in ſeptimo fundamento: quippè tacita profeſſio induci non poteſt ab Eccleſia ſine profitentis conſenſu. At ex cauſa ad perſeverandum in Monaſterio poteſt quis compelli etiam invitus, ut patet in eo qui in Monaſterium detruditur ad agendam pœnitentiam *c. De lapſis, & c. Epiſcopo 16. qu. 6.* & in viro qui fictè profitetur in Monaſterio Monialium, ut poſt Hug. notant Archid. & Præpoſ. *in c. Quod interrogaſti 27. diſt.* & patebit ex dicendis infrà in ſequenti fundamento.

Sextò adducitur text. in *c. Quod interrogaſti 27. diſt.* ubi fœminæ, quæ poſt obitum mariti ſuſcepto velamine finxit ſe Sanctimonialem eſſe & poſteà ad nuptias rediit, Hic Papa injungit ut revertatur ad id, quod ſpopondit & in ſacro Miniſterio permaneat quod inchoavit. Concordat text. *in c. 2. 27. q. 1.* ubi Gregor. idem reſcribit de virginibus, quæ ſimulaverunt ſemper in propoſito permanere. Profeſſio enim dictarum mulierum nulla fuit in foro conſcientiæ, cùm fictio ſit contraria veritati ut *in d. c. Quod interrog.* Advertit Præpoſ. *num.* 9. & Abb. *in ſua qu. 2. incipien. Stante ſta-* 47
tuto in 12. col. num. 14. ver. In contrarium. Et propterea cùm Superioribus annis quidam emiſiſſet profeſſionem in quodam Monaſterio, non animo ſe obligandi Religioni, ſed eo tantùm fine ut habitu regulari indutus faciliùs poſſet ſuum inimicum interficere, S. Congr. declaravit eumdem teneri in Monaſterio perpetuò perſeverare, ac regulariter vivere. Ergò ſi Eccleſia potuit obligare prædictos ad perſeverandum in Religione & Regulam obſervandam, non obſtante quòd allegarent nullitatem profeſſionis ex defectu conſenſûs, multò magis Concilium poteſt elapſo quinquennio ad id obligare profeſſos in Conventibus non deſignatis, qui defectum conſenſûs non allegant. Facit text. *in cap. Vidua infra eod.* quod eſt deſumptum ex *c. Viduas autem 27. q. 1.* ubi [Vidua quæ velum converſionis licèt non ſacrum ſibi impoſuit, &c. velit, nolit, ſanctimoniæ habitum ulteriùs debet habere, licèt ſacramento firmare velit eo tenore velamen ſibi impoſuiſſe, ut deponere poſſet.)

Septimò in præfixione quinquennii videtur à Concilio in- 48
ducta quædam præſcriptio, qua nulliter profeſſus contra religionem præſcribit alimenta id eſt victum, veſtitum & habitationem quoad vixerit, adeò ut expleto quinquennio ex capite nullitatis profeſſionis ampliùs ejici non poſſit à Monaſterio, ſed ſemper ibi ut filius ſubditus haberi & tractari debeat, fruaturque omnibus privilegiis, exemptionibus & prærogativis aliorum religioſorum ſui ordinis. Et è converſo Religio contra eum præſcribit ſuperioritatem; & omnimodam juriſdictionem, ita ut ille non poſſit poſteà à Religione exire, ſed perpetuò teneatur ibi convivere & tanquam ſubditus obſequi & famulari; nam cùm profeſſis per vim & metum, de quibus in primo loco Concilium loquitur *in d. c. 19. ſeſſ. 25. de reg.* de jure communi nullum eſſet præfixum tempus ad reclamandum, ſed eſſet arbitrarium judici ſecundum Hoſtienſ. *in cap.* 1. ubi etiam Abb. *num. 13. quod met. cauſ.* Concilium videtur arbitratum quinquennium, ut olim perpendit Sac. Congr. ad eum planè modum quo quinquennio præſcribitur querela inofficioſi teſtamenti, *l. Si quis filium in fin. C. de inoff. teſtam.* & quærela inofficioſæ donationis Paul. de Caſtr. *in rubr. C. de inoff. donat.* Item petitio ſupplementi legitimæ, quæ poſt quinquennium fieri 49
non poteſt ſecundum opinionem Bart. *in d. l. Si quis filium.* Item ſeparatio bonorum, *l. 1. ff. de ſeparat. bonor. l. Eſt juriſdict.* ubi Cyn. Bald. & Salyc. *C. de bon. autor. jud. poſſid.* ſtatûs quæſtio, quæ ex perſona patris poſt quinquennium ab ejus obitu contra filium moveri non poteſt *l. 1. & l. Si pater. C. de ſtat. defunct.* Item pœna peculatûs, quæ itidem quinquennio præſcribitur, *l. Peculatus ad l. Juliam peculatus*; idemque in omni delicto, quod non accuſatum, neque denuntiatum infra quinquennium præſcribitur Boër. *dec.* 64. *n.* 18. ſicut & facultas inquirendi contra mortuum ut in crimine læſæ Majeſtatis Clar. *in §. Læſæ Majeſtatis, n. 16. in fin.*

At præſcriptiones legales vendicant ſibi locum etiam in 50
foro conſcientiæ, ita ut qui rem alienam præſcripſit etiamſi poſteà ſuperveniat mala fides; tamen ſit tutus quoad Deum nec teneatur illam reſtituere, ut pluribus probat gloſſ. *in cap. vigilanti, in ver. Noverit, de præſc.* & tenent Joan. Vincent. Tanc. Goffred. Hoſt. Joan. Andr. Imol. Panor. Felin. & alii communiter, Innoc. *in c. Quia plerique, n. 3. verſ. Quidam tamen de immun. Eccl. & in c. fin. de præſc.* Joan. Andr. *in regula Poſſeſſor. in 6. col. verſ. Verum dubitatur de reg. jur. in 6.* & Bald. *in l. Cùm quis Cod. de jur. & facti ignoran. in 6. col. verſ. Quæritur an Lex poſitiva,* & fuit Sententia Scoti *in 4. diſt.* 15. ubi ait: Si quis præſcribat bona fide poſſidendo, non tenetur ad reſtitutionem, etiamſi ſciat alienum fuiſſe poſt præſcriptionem, quia Lex poteſt aliquem pro peccato & negligentia punire in re ſua; & illam alteri dare & concedere. Ergò eodem modo debet habere locum in foro conſcientiæ præſcriptio quinquennalis, quæ à Concilio inducta eſt, tum in pœnam 51
regularium negligentium jura ſua intra præſcriptum tempus deducere, tum ob bonum publicum Religionum ad exemplum aliarum præſcriptionum, ut *in d. c. Vigilanti,* ibi; propter vitandam miſerorum ſegnitiem & longi temporis errorem ac confuſionem. Ad quodlibet referre verba Silveſtri, *in ver. Præſcriptio, num.* 1. qui poſteaquam firmavit eum qui præ-

ſcripſit non teneri ad reſtitutionem quamvis poſteà incipiat habere malam fidem & conſcientiam rei alienæ, ſub *n.* 13. ſubdit. (Et idem diceret omnis bonus Theologus, quia ſe-
52 cundum S. Thom. tenetur quis ſolvere pœnam judicialem, id eſt ad quam condemnatur à judice ut 2. 2. *q.* 62. & conſequenter ille cui applicatur, eam in conſcientia poteſt retinere & conſequenter licitum eſt tenere eam, quam infligit Legiſlator, cujuſmodi eſt præſcriptio quæ inducta eſt principaliter in pœnam negligentium & quietem civitatis. Et
53 paulò poſt reprobata opinione Ramerii & Butrii, In contrarium inquit, clamant penè omnes alii dicentes indiſtinctè reſtituere quod non tenetur in conſcientia, ſi concurrunt omnia de jure requiſita ad præſcriptionem; & ita indubitanter tenendum eſt niſi quando reſtitutio petitur in integrum & admittitur, quia ita ſtatuerunt Leges & Canones tum in pœnam, tum etiam propter bonum commune cui hoc expedit ad lites dirimen-
54 das.) Hactenus verba Silveſtri, quæ ſatis confirmant etiam quinquennalem Concilii præſcriptionem ſervari debere in foro conſcientiæ, quamdiù Regulares adverſus eam non obtinuerint ex juſta cauſa reſtitutionem integram à Sed Apoſtolica.

55 Octavò adducitur doctrina Baldi, *in cap. Si quis per triginta. Si de feud. controver. fuer.* relati à Silveſt. *in d. ver. Præſcriptio primò ſub num.* 14. ubi determinat ſtatutum laïcorum denegans audientiam in foro ſæculari propter bonum publicum valere in conſcientia puta ſi caveatur, ut non ſolvens gabellam juſtam non audiatur vel inſtrumentum non regiſtratum in libro Communis præſumatur falſum. Ergò multò magis ſervandum eſt in foro conſcientiæ decretum Trid. Concilii denegans Regularibus audientiam elapſo quinquennio propter bonum publicum Religionum.

Concilium *in d. cap. 19. ſeſſ. 25. de Reg.* jubet ut Re-
56 gulares dimittentes habitum ex cauſa nullitatis profeſſionis non ſervata forma ibi præſcripta tanquam Apoſtatæ puniantur. Et in ſpecie Sanctiſſimus D. N. ex ſententia S. Congr. Concilii nuper decrevit & declaravit tanquam Apoſtatas eſſe
57 puniendos & pro talibus habendos eſſe profeſſos contra formam decretorum Clem. VIII. in Conventibus non deſignatis ad recipiendos Novitios, ſi juribus ſuis minimè deductis coram ipſa Congr. & ſine illius expreſſa licentia è Religione exire auſi fuerint, ut dixi. Pœna autem Apoſtatæ à Religione, ſi habitum dimiſerit eſt excommunicatio, *cap. Ut periculoſa, extr. ne Cler. vel. Mon.* Silveſtr. *in ver. Apoſtaſia num. 11. in fin.* Ergò nulliter profeſſi dimittentes habitum contra Concilii prohibitionem peccant mortaliter cùm excommunicatio ferri non poſſit niſi pro mortali peccato, ut eſt text. ad litteram *in c. Nemo Epiſcoporum 11. qu.* 3. & tradit Navarr. *in Manual. cap. 27. numer.* 213. Undè etiam ceſſat objectio, quæ fieri poſſet, quòd pœnæ adjectio indicat Legiſlatorem voluiſſe obligare tantùm ad pœnam illam non autem ad culpam, objectio enim non procedit quandò pœna adjecta eſt ſpiritualis & reſpiciens animam ut eſt pœna apoſtaſiæ & excommunicationis quæ neceſſariò culpam letalem ſupponit præterquàm quòd etiam generaliter tenendum eſt pœnæ ad jectionem potiùs augere, quàm minuere virtutem legis obligatoriam, ut not. Gemin. *in cap. 2. in gloſſ. 3. de vit. & honeſt. Cler. in 6.* qui loquitur in ſtatuto pœnali & dicit obligare etiam ſub reatu mortalis
58 peccati, per gloſ. ibi; & idem Gemin. per illum text. *in cap. Perpetuò in 2. not. de elect. in 6.* & ita indiſtinctè omnem legem pœnalem ad culpam obligare eſt concluſio S. Thomæ *in 2. cam 2. q. 108. art.* 4. ubi luculenter dilucidat & ut inquit Sotus *de juſt. & jur. lib. 1. qu. 6. art.* 5. eſt lumine naturali notiſſima, licet vulgus neſcio quo colore putet legem quæ obligat ad pœnam non obligare ad culpam & ibi hunc errorem multis rationibus confutat.

59 Decimò, forus conſcientiæ regulariter ſequitur forum judicialem, quod pro regula conſtituit pluribus argumentis, ac juribus confirmat Feder. de Sen. *d. conſ. 21. num.* 3. ſubdens poſteà ſi aliud diceres ſequerentur multæ abſurditates, alioquin tu non diſſolvis, & extricas nodoſitates juriſdictionis & perplexitates, inter forum humanum & conſcientiæ. Limitatur autem hæc regula ut non procedat in duobus caſibus.

Primus eſt cùm Lex injuſta eſt; tunc enim non obligat
60 quoad Deum & in foro animæ, ut diſtinguit & declarat D. D. Thom. *in 1. 2. qu. 96. art.* 4. & eodem modo limitat Innoc. *in d. c. Quia plerique de immun. Eccl. n.* 1. ubi, quidquid dictet Lex humana, dicet teneri quem ad reſtitutionem, ubicumque ſit furtum, rapina, oppreſſio, dolus vel calumnia. Et infrà *n. 5. verſ. Sed de hoc fortè,* ubi ait: *Si ſine cauſa Imperator, vel alius Princeps faceret aliquam Conſtitutionem contra jus naturale, puta quod dominia de uno in alium transferrentur ſine juſta cauſa, conſtitutio illa in foro animæ non eſſet ſervanda.* Et clariùs infrà *n.* 6. ubi generaliter docet Conſtitutiones quæ ſunt contra ſalutem animæ ut de uſuris & de juramentis non ſervandis ſervari non debere, *c. Cùm contingat, de jurejur.* Et idem vult Feder. de Sen. *d. conſ.* 21. dum poſt longam diſputationem, *n.* 4. concludit quidquid vult Lex humana condita ab eo, qui poteſtatem habet Legem condendi manifeſtam non continens iniquitatem obligare etiam in foro conſcientiæ.

Secundus caſus eſt, in quo dicta regula non procedit ſe- 61
cundum Feder. de Sen. *d. conſ. 21. num. 4. verſ. Ad contrarium,* quandò expreſsè Lex humana vel alia pura Canonica vel Divina diceret, Hoc facies tu Judex in foro humano & hoc facies in foro conſcientiæ, allegat *cap. Inquiſitioni, de ſent. excomm. & cap. Litteras de reſtit. ſpol. cum ſimil.* Et utramque limitationem complectitur Silveſtr. *in ver. Lex num. 9. verſ. Et probatur regula*; dùm ex mente Panormitani & DD. dicit Legem poſitivam peccati non nutritivam eſſe ſervandam etiam in foro conſcientiæ, ex quo nulla alia lex diſtinguit eo caſu inter forum judiciale & pœnitentiale nec ſubeſt cauſa diſtinguendi. 62

At neutra ex his limitationibus applicari poteſt caſui noſtro. Non prima quia decretum dicti *cap. 19. ſeſſ. 25. de Regul.* quod pertinet ad poteſtatem & finem editum fuit à generali Concilio ob bonum publicum religionum, ne hujuſmodi diſſidiis, ac litibus perpetuò implicarentur in magnam religioſæ pacis perturbationem & reſpectu formæ editum fuit ſervata utrinque æqualitate, cùm decretum illud procedat tam in ſubditis nullitatem profeſſionis allegantibus, quàm in Superioribus expellere volentibus ex cauſa nullitatis profeſſionis ut jam declaravit S. Congregatio. Ex his autem tribus legem juſtam conſtitui declarat D. Thomas *in 1. 2. d. quæſt. 96. artic.* 4.

Secunda itidem limitatio huic caſui non applicatur, quia tantùm abeſt ut Concilium *in dict. cap. 19. ſeſſ. 25. de Regular.* diſtinguat inter forum judiciale & forum conſcientiæ ut potiùs expreſsè decernat idem ſervari debere etiam in foro animæ dùm ſtatuit, ut Regulares ex cauſa nullitatis profeſſionis habitum ſponte deferentes non ſervata forma ibi præſcripta, tanquam Apoſtatæ puniantur, ut dictum eſt *in 9. fundamento*
& eo magis, quia Concilium procedit per verba imperativa 63
quæ de ſui natura præceptum important; nam quod imperatur neceſſe eſt fieri, *capite finali §. Quod præcipitur* 14. *quæſtione primâ & cap. Integritas 32. quæſt.* 1. Dec. *in cap. Nam concupiſcentiam n. 25. de Conſtit.* Imò Concilium procedit etiam per verba præceptiva, ut patet *in c. 22. ſeſſ. 25.* 64
de Regular. ubi Decreta omnia & ſingula ejuſdem ſectionis Sancta Sinodus præcipit obſervari &c. Item procedit prohibendo & per verba negativa *non audiatur*; præcepta autem negativa efficaciùs obligant & magis præcisè aſtringunt quàm affirmativa. Archid. *in c. ſi peccaverit 2. q.* 1. quem refert & ſequitur Abb. *in c. Novit.* verſ. *Secundò quæritur de jud.* & Dec. *in d. c. Nam concupiſcentiam n. 8. de Conſtit,* Undè ſecundum Divum Thomam 2. 2. *q.* 140. *art.* 2. præcepta negativa obligant ſemper & ad ſemper. Item magis negativa negat quàm affirmativa affirmet, ut dicit gloſſa *in c. Dilectus de conſuet.* Ideòque licèt diſpoſitio affirmativa in primo actu verificetur, lege *Boves, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignif.* Secùs tamen eſt in prohibitiva quæ in infinitum intelligitur ſecundum per gloſſam in lege *Hoc genus,* 65
ff. de condit. & demonſtr. & ſimiliter indefinita negativa æquipollet univerſali ex proprietate ſermonis, licèt ſecùs ſit in affirmativa, Fulgoſ. in l. *Juris Gentium, §. Sed ſi fraudandi,* gloſſa hic, *ff. de pact.* Præſertim verò, quia Concilium non ſolùm utitur verbis negativis; ſed etiam univerſalibus & geminatis, ut hic *Quicumque Regularis* & hic *Quacumque* 66
de cauſa. Undè magis enixa voluntas obligandi ex his quæ plenè ſcripſit Corn. *in conſ.* 187. *In conſultatione n.* 12. *lib.* 4. & de his verbis *Quacumque de cauſa.* Roman. *conſ.* 31. *viſis his n.* 2. & Lucas de Penſa qui hoc verbum *Quicumque* effrænatum vocat in l. fin. *in princ. C. de exact. trib. lib.* 10.

Poſtremò, etiamſi Decretum Concilii eſſet injuſtum, quod 67
impium eſt aſſerere, tamen per accidens propter ſcandalum obligaret etiam in foro conſcientiæ, *c. 2. de nov. oper. nunc.* Vix enim ac ne vix quidem fieri poteſt ſine aliorum ſcandalo, ut Regularis qui per quinquennium à die profeſſionis tacuit, eo termino elapſo ſponte exuat ſe habitu Religionis & ad ſæculum revertatur hoc ſolo prætextu, quòd in foro animæ quidquid Concilium præcipiat non teneatur in Religione perſeverare; certum eſt enim legem etiam injuſtam obligare in foro conſcientiæ ratione ſcandali. Sanctus Thomas *in c. 2. q. 96. art.* 4. ubi poſtquam docuit leges injuſtas non obligare quoad Deum; ſubdit deindè, niſi fortè propter vitandum ſcandalum vel turbationem, propter quod homo juri ſuo debet cedere ſecundum illud Math. 1. *Qui angariaverit te mille paſſus: vade cum eo alia duo; & qui abſtulerit tibi tunicam, da ei & pallium.* Neque enim hoc ſcandalum Phariſæorum dicendum eſt, ut inferiùs patebit in reſponſione ad ultimum argumentum.

Ex quibus omnibus ad quæſtionem videtur abſolutè reſpondendum profeſſos contra formam Decretorum Clementis VIII. in Conventibus ad recipiendos Novitios non deſig-

natis elapſo quinquennio, obligatos eſſe etiam in foro conſcientiæ in Religione perſeverare ac regulariter vivere, niſi à Sede Apoſtolica ex juſta cauſa impetraverint reſtitutionem adverſus lapſum quinquennii; ac deindè ſententiam declaratoriam nullitatis profeſſionis à ſuo Superiore Regulari & Ordinario obtinuerint quæ in judicatum tranſierit. Hodiè verò declaratoria non ab aliis obtinenda eſſet quàm à Sacra Congregatione Concilii propter Decretum à S. D. N. nuper editum.

68 Nec obſtant adducta in contrarium, nam ad primum reſpondetur regulariter quidem ita demùm teneri quem in Monaſterio perſeverare ſi ſit Religioni tacitè vel expreſſè alligatus, ſed tamen hoc non eſſe perpetuum, limitatur enim ut non procedat quandò lex ex juſta cauſa contrarium ſtatuit, ut in caſu noſtro facit Concilium Exemplum habetur *in d. c. Quod interrogaſti* 27. *diſt. & in c. Vidua infra eodem*, ubi mulieres illæ non habuerunt conſenſum ſe obligandi Religioni: Et tamen Eccleſia illas obligavit ad perſeverandum in eo quod incœperunt, ut dictum eſt in ſexto fundamento *ſub num.* 26.

69 Ad ſecundum reſpondetur diſtinguendo minorem, nam aut ex obſervantia Conſtitutionis in foro conſcientiæ reſultat aliqua iniquitas vel peccatum; & tunc præſumptiones vel juris fictiones non habent locum quoad Deum. Et ita procedunt Doctrinæ in contrarium allegatæ, ut patet in exemplis de exceptione non numeratæ pecuniæ de debitore injuſtè condemnato & aliis in contrarium adductis, aut ex obſervantia 70 Conſtitutionis in foro animæ nullum reſultat peccatum vel iniquitas; & tunc juris fictiones, ac præſumptiones habent locum etiam in foro conſcientiæ. Ita Feder. de Sen. *d. conſ.* 2. *ſub num.* 4. *verſ. Et ſi diceretur*, Silveſt. *ver. Lex num.* 9. *verſ. Et probatur regula*. Et probatur in profeſſione emiſſa per ſimulationem juxta text. *in cap. Quod interrogaſti* 27. *diſt. in præſcriptione rei alienæ*, ut dictum eſt ſupra *nu.* 27. *& num.* 30. in juramento per ſimulationem præſtito, ut per Abb. in ſua *quæſt.* 2. *ſtante ſtatuto in* 12. *col. num.* 14. In præſumptione falſitatis inſtrumenti non regiſtrati, ut per Bald. *in cap. Si quis per triginta, ſi de feud. contr. fuer.* Et in aliis exemplis relatis à Silveſt. *in ver. Præſcriptio* 1. *ſub* 71 *num.* 13. *ver. Undè ſecundum*. Et contra opinionem Anchar. hæredem qui inventarium non confecit teneri ultra vires hæreditarias etiam in foro animæ, & quoad Deum, ſolidiſſimis fundamentis latè reſpondit Feder. de Sen. in ſæpiùs allegato *conſ.* 21. *per tot.* & in aliis exemplis relatis à Silveſt. *in ver. Præſcriptio* 1. *ſub n.* 13. *verſ. Undè ſecundum Bald.* Ex eo autem quòd decretum Concilii Tridentini *in d. cap.* 19. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* ſervetur etiam in foro conſcientiæ, manifeſtum eſt nullam iniquitatem, aut peccatum reſultare.

72 Ad tertium reſpondetur Concilium in præfixione quinquennii non inducere tacitam profeſſionem. Undè ad rem non pertinet quòd Eccleſia non poſſit aliquem invitum alligare religioni, & defectum conſenſûs ſupplere, hoc enim nec nos inficiamur; ſed non ſequitur; Profeſſi in conventibus non deſignatis non ſunt quoad Deum alligati Religioni ex vi profeſſionis, Ergò non tenentur perſeverare in Religione, quia hæc obligatio aliundè ſurgit, quàm ex profeſſionis validitate, ut dictum eſt in tertio, quarto, & quinto fundamento à *n.* 13.

73 Præterea, quod dicitur non poſſe quemquam abſque ſuo conſenſu obligari ad Religionem, procedit in eo, qui aut numquam conſenſit, aut conſenſit nulliter, & poſteà re adhuc integra expreſsè contradixit. Et in hunc ſenſum accipiendæ ſunt autoritates in contrarium adductæ. At ſecùs eſt in eo, qui conſenſit ab initio, licèt nulliter & poſtea re integra non reclamavit; is enim cùm antea profeſſionem emiſerit animo vitam mutandi, præſumitur ſemper eumdem animum retinuiſſe. Undè ejus votum jure poteſt ab Eccleſia ſolemnizari ex tacito illo, & præſumpto conſenſu. Sic docet expreſsè Innoc. *in c. Conſuluit de converſ. conjug.* ubi determinat profeſſionem nullam ſolemnizari ab Eccleſia in primo momento temporis quo ſic profeſſus poſt ſublatum impedimentum in Religione perſeveravit. Et quamvis hoc habeat aliquam difficultatem, quando ſic profeſſus ignorat impedimentum ſublatum fuiſſe, tamen in eo, qui hoc ſcit, & non contradicit, opinio Innocentii non habet contradictorem, eamque ſequuntur hîc Joan. Andr. Anchar. Abb. & cæteri omnes, *& in cap. Quidam eod. tit.* Ergò ſimiliter qui nulliter profeſſus eſt ob perpetuum impedimentum, cùm à principio habuerit animum relinquendi ſæculum, & infra quinquennium id ſciens numquam reclamaverit, præſumitur ſemper in eodem propoſito perduraſſe. Undè ſublata facultate deducendi idem impedimentum per lapſum quinquennii in vim ejuſdem conſenſûs, jure potuit à Concilio obligari ad perpetuam perſeverantiam in Religione.

74 Ad quartum reſpondetur elapſo quinquennio Religionem teneri præbere alimenta etiam nulliter profeſſis, quia cùm Concilium jubeat ut Regulares eo termino elapſo non audiantur, in neceſſariam conſequentiam vult, ut eis ſubminiſtrentur alimenta à Religione, nec contrarium cenſent Gemin. & alii hîc allegati, ſed tantùm conſtituunt Regulam affirmativam, id eſt Religionem teneri profeſſo ad alimenta. Undè nulliter profeſſi in recipiendis alimentis non dicuntur 75 locupletari cum alterius jactura, cùm illa recipiant lege permittente. Et ita ad dicta jura reſpondet Afflict. *in rubr. de jure Protomiſeos nu.* 7. ubi per hanc rationem inter alias cenſet *l. Sancimus, eod. tit.* habere locum etiam in foro conſcientiæ; poteſt enim lex ex cauſa auferre rem meam, & dare alteri, & ille poteſt licitè retinere, *l. Benè à Zenone C. de quadr. præſcript.* & tradit Feder. de Sen. *d. conſ.* 21. *n.* 3. *in fin.* Nec peccat quis legis autoritate, *cap. Qui peccat* 23. *quæſt.* 4. Ideòque etiam Novitium volentem diſce- 76 dere à Religione non poſſe inquietari à Monaſterio pro expenſis hîc per eum factis, tradit Gemin. *in cap.* 1. *de regular. in* 6. ponderando verbum *liberè* hîc poſitum, & Philipp. Prob. *ad Monachum num.* 4. poſt Alex. quem citat *in conſ.* 96. *Conſideratis his in* 1. *col. vol.* 5.

Prætereà invalidè profeſſus quinquennii ſpatio legitimè præſcripſit alimenta contra Religionem, Ergò poteſt illa tuta conſcientia recipere, ac retinere. Ideòque non obſtat Navarr. in contrarium adductus, quia loquitur infra quinquennium, & ita ante completam præſcriptionem, licèt ejus doctrinam poſteà Sanchez ampliaverit & malè, etiam ultrà tempus quinquennii.

Ad quintum dicendum eſt idcircò *in cap. Litteras de reſtit. ſpoliat. & in cap. Inquiſitioni de ſent. excomm.* diſtingui 77 inter forum judicialem, & forum conſcientiæ, quia Canon expreſsè id præcipit, quod non facit Concilium in caſu noſtro Ita ad illa jura in individuo reſpondet Feder. de Sen. *dict. conſ.* 21. *num.* 4. *verſ. ad contrarium*; ut dixi ſuprà *ſub num.* 38. *in fine noni fundamenti*. Deindè reſpondetur ideò in dictis juribus fieri prædictam diſtinctionem, quia præcep- 78 tum Eccleſiæ non poterat ſervari in foro conſcientiæ abſque reatu mortalis peccati; cùm enim Matrimonium ex impedimento occulto dirimente eſſet invalidum, copula non poterat obtemperare judici præcipienti ſub pœna excommunicationis, ut adhæreret viro ſuo. Et in hoc ſe fundat Pontifex *in dict. cap. Litteras*, dum ait: *Porrò cum mulier, quæ conſanguinitatis habet notitiam, præſertim in gradibus quos lex divina prohibuit non poſſit hujuſmodi viro ſine mortali peccato carnaliter commiſceri, &c. Non debet in hoc judici obedire, ſed potiùs excommunicationem humiliter ſuſtinere, & in d. c. Inquiſitioni*, hîc: *Debet potiùs excommunicationis ſententiam humiliter ſuſtinere, quàm per carnale commercium peccatum operari mortale.* Quod quidem peccatum manifeſtum eſt non adeſſe in caſu de quo agitur. Quare non poteſt inferri à Matrimonio carnali ad ſpirituale propter rationis diverſitatem; quia in illo Eccleſia non poteſt diſpenſare ut mulier commiſceatur viro, cum quo Matrimonium non conſiſtit, cùm hoc ſit intrinſecè malum, & contra præceptum Decalogi, *Non fornicaberis*, At benè potuit ſtatuere ut profeſſi poſt quinquennium quacumque de cauſa habitum non dimittant, cùm hoc nullum ſit malum, imò valdè bonum, ut vota ſua Domino reddant, 17. *quæſt.* 1. *&* 27. *quæſt.* 1. & pax in Religionibus conſervetur, ut patet ex dictis ſupra in ſecundo fundamento *n.* 21. *& in* 5. *fundamento n.* 25.

Ad ultimum reſpondetur, Navarri opinionem nec ratione ulla, nec autoritate fulciri, neque enim eſt bona illatio, aliquis eſt invalidè profeſſus quoad Deum, qui omnia novit. Ergò poteſt redire ad ſæculum in foro conſcientiæ propria au- 79 toritate. Et mirum eſt virum alioquin doctum, & pium tam facilè aperuiſſe Regularibus viam exeundi è Religione abſque licentia ſub prætextu quòd in conſcientia non ſint profeſſi. Nam Concilium *in dict. cap.* 19. *ſeſſ.* 25. *de regular.* expreſsè loquitur de invalidè profeſſis, ſeu prætendentibus ſe tales eſſe; imò de his ſolis, quia quoad validè profeſſos non erat opus ullam formam præſcribere, aut quinquennium præfinire ad deducendas cauſas nullitatis profeſſionis; & nihilominùs prætendentes ſe eſſe invalidè profeſſos obligat ad ſervandam formam hîc præſcriptam. Et cùm lex illa ſit Apoſtolica & juſtiſſima, abſurdum eſt aſſerere eam obligare in foro judiciali tantùm, non autem quoad Deum, & in foro animæ, ex his quæ latè ſuperiùs deducta ſunt à *n.* 17.

Et multò minùs defendi poteſt quod ſubjicit Navarr. non 80 eſſe habendam rationem ſcandali; cùm ſit Phariſæorum, non puſillorum. Verè enim proximus, qui videt regularem rediiſſe ad ſæculum abſque licentia, cum ratione ſcandalizatur, nec poteſt removeri ſcandalum, ſi Regularis dicat, Ego non ſum profeſſus quoad Deum; nam proximus juſtè replicabit: Cur propria autoritate exiſti; & formam legis non ſervaſti. Undè ſcandalum erit puſillorum, à quo cavendum eſt *Matth.* 18. non Phariſæorum, à quo dicitur non eſſe cavendum *Matth.* 15. Ideòque nec applicatur doctrina D. Thom. quod non debeat quis relinquere bona ſua propter ſcandalum; eo enim caſu non habetur ratio ſcandali, quia juſtè quis recuperat bona ſua. Et de hac juſtitia poteſt proximus aliqua probabili ratione admoneri. Quod fieri non poteſt in caſu de

quo agitur, in quo regularis de facto exiens inordinatè agit, & contra præceptum legis. Quare contra opinionem Navarr. propter ſcandalum non poſſe fictè profeſſum à Religione diſcedere abſque peccato docent Cajet. 2. 2. *quæſt.* 88. *artic.* 1. *paulò ante fin.* Et Sotus *lib.* 7. *de juſtit. & jur. quæſt.* 1. *art.* 2. *col.* 7. *verſ. An verò*

Porrò Navarri autoritas nonnullis qui poſt eum ſcripſerunt majoris erroris cauſam præbuit. Nam Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *de impedim. diſt.* 37. *n.* 9. non ſolùm ait Concilium *in d. c.* 19. inniti præſumptioni tacitæ ratificationis per quinquennium inductæ; & ideò qui verè non ratificavit, non teneri in foro conſcientiæ in Religione perſeverare; nec ad id obligari potuiſſe à Concilio; verùm etiam affirmat credentem ſe eſſe nulliter profeſſum, etiam elapſo quinquennio poſſe dimiſſo habitu tutà conſcientià fugere à Religione, allegat Henriquez *lib.* 11. *de Matrim. c.* 6. *in Comment. fin. c.* 8. *n.* 9. *in Comment. litterè S.* & Eman. Sa in verbo *Religio n.* 7.

Ampliùs *n.* 10. & 23. aſſerit ad hoc ut nulliter profeſſus cenſeatur ratificare ſuam profeſſionem: neceſſariò expectandum eſſe lapſum quinquennii; nec ad id ſufficere actus profeſſorum, etiamſi ſciat profeſſionem expreſſam fuiſſe nullam exiſtimans profeſſionem tacitam non induci per actus profeſſorum, quandò præceſſit profeſſio expreſſa irrita contra textum apertum *in c.* 1. *hîc*; vel ſi quam priùs fecerat, ratam habuiſſe videtur; atque hîc omnes notant *de regul. in* 6. Quam tacitam profeſſionem Tridentinum Concilium non ſuſtulit, ut ſæpiùs Sacra Congregatio declaravit.

Idem *n.* 11. conſtanter affirmat nulliter profeſſum etiam elapſo quinquennio: licèt ſciverit ſuam profeſſionem fuiſſe nullam; tamen ſi eam non ratificavit, poſſe ceſſante ſcandalo etiam omiſſà reclamatione & non deductis coram Ordinario fugam arripere & uxorem ducere & non teneri redire ad Monaſterium; non eſſe apoſtatam, nullà habità ratione ſaltem voti continentiæ: quod ineſt profeſſioni etiam nullæ, juxta textum *in c. Quidam*, ubi ſic docent Innoc. & cæteri Canoniſtæ *de converſ. conjugat.*

Quin imò *n.* 13. tradit Prælatum Regularem poſſe etiam elapſo quinquennio nulliter profeſſum occultè dimittere, ſi conſtet ſibi de veritate non ratificatæ profeſſionis: dicens non obſtare Concilium, quia ſolùm præcipit Superiori ne audiat in foro externo: quæ tamen verba in foro externo nec uſquam in eo Decreto reperiuntur nec tacitè ſubintelliguntur, ut ſuperiùs oſtendimus.

Et quamvis *n.* 14. dicat elapſo quinquennio non eſſe credendum dicenti ſe fictè profeſſum: ſubdit tamen ſi morali certitudine Superior conjicere poſſet illum veritatem aſſerere dicendo ſe fictè profeſſum vel non ratificaſſe profeſſionem: poſſe eumdem Superiorem illi credere & dicto remedio uti, ejiciendo illum clam. Et *n.* 32. *in* 4. *q.* contra declarationem Sanctiſſimi D. N. Urbani & Sacræ Congregationis *art. d. c.* 19. non comprehendere habentes perpetuum impedimentum. Imò *n.* 34. nec habentes impedimentum temporale, ſi illud duraverit toto quinquennio. Quod eſt contra expreſſam declarationem Gregorii XIII. Et *n.* 9. generaliter affirmat *d. c.* 19. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* non obligare in foro conſcientiæ, quia inquit in eo Decreto nullum verbum reperitur quod forum conſcientiæ reſpiciat. Quaſi Sacri Canones & Generalium Conciliorum Decreta ad obligandum in foro conſcientiæ, neceſſe habeant illius fori expreſſam mentionem facere. Quid plura? Idem Sanchez *in eadem diſput.* 37. *n.* 38. affirmat nulliter profeſſum qui elapſo quinquennio non fugit à Religione, peccare mortaliter ingerendo ſe actibus profeſſorum & recipiendo alimenta à Monaſterio & teneri illa reſtituere cùm poterit. Et *n.* 41. ſic profeſſum dicit non ſolùm poſſe; ſed etiam teneri oblata commoda fugiendi occaſione, in partes remotas ſecedere & in eam occaſionem ſummà ope niti. Et conſentit Leſſ. de *Juſt. & Jur. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *n.* 65. verſ. *Notandum quartò*, quos poſteà ſecutus eſt Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 3. *c.* 413. *n.* 12. verſ. *Quo verò ad forum*. Quæ omnia cum pluribus aliis quæ habentur in eadem diſputatione 37. non ſolùm frangunt nervum Regularis diſciplinæ; ſed funditùs etiam deſtruunt diſpoſitionem Concilii *in d. c.* 19.

& directè adverſantur ſenſui quem Sedes Apoſtolica hactenùs ſemper admiſit in illius Decreti interpretatione. Præterquam quòd hæc Doctrina maximam ingerit confuſionem & perplexitatem timoratis conſcientiis, ut animadvertit Feder. de Senis *d. conſ.* 21. *n.* 3. cujus ſingularia verba hæc ſunt. (Prætereà quantùm poſſumus opiniones vitare debemus quæ perplexitatem & intricationem inducunt, *c. Litteras de reſtit. ſpoliat.* per legem enim nulli eſt laqueus injiciendus, *c. de viduis il ſecundo* 27. *q.* 1. Sed ſi teneamus primam partem, id eſt legem non obligare in foro animæ, erimus perplexi & intricati inter legem humanam & forum conſcientiæ. Nam lex humana dicit. Contempſiſti legem: ergò ejus beneficio non perfrueris. At in contrarium dicet conſcientia quamvis Miniſter legis, id eſt Judex tibi præcipiat ut facias ſecundum legem: tamen tu in foro animæ & Divino non teneris. Undè defende te quantùm meliùs potes in foro judiciali, quia habeo te excuſatum in foro Divino. Ideò ad evitandam hanc perplexitatem, meliùs eſt dicere quòd conſcientia ſe conformet juri poſitivo condito à Miniſtro Dei & confirmato per Romanam Eccleſiam, cùm pro utilitate Reipublicæ ad vitandas fraudes proceſſerit illa lex) Hæc Feder. de Sen. qui tamen loquitur in terminis legis merè humanæ & Civilis, id eſt l. *Sancimus, cod. de jure delib.* Ergò multò fortiùs idem dicendum in terminis legis Apoſtolicæ & Conciliaris de qua nunc agimus.

Conſilium verò quod prædicto famulo dederunt Pœniten- 81 tiarii: ſimiliter nullo modo ſuſtineri poteſt. Primò enim falſum eſt profeſſionem illam fuiſſe nullam in foro conſcientiæ. Quandoquidem metus etiam cadens in conſtantem virum, ſive proveniat ab intrinſeco & cauſis naturalibus, ſive ab extrinſeco & cauſis liberis: numquam irritat profeſſionem, niſi fuerit incuſſus ad illam extorquendam juxta terminos *cap.* 1. *quòd metûs causâ*, ut probatur *in c. ſicut il ſecundo inf. eod* ubi valida æſtimatur profeſſio emiſſa ab ægroto ob timorem mortis imminentis. Et *n.* 11. ubi validum cenſetur votum quod emiſit Populus Iſraël victus à Chananæo.

Ratio eſt tum quia eo caſu vovens non impellitur ad profeſſionem, cùm nullus profeſſionem exigat; ſed voluntariè eligit ex ſe ipſo tanquam medium ad evadendum periculum animæ, vel corporis. Ex his quæ tradit Bellam. *conſ.* 9. *Factum eſt tale col.* 4. *in fin. num.* 13. *verſ. Tertio oppones.* Tum quia involuntarium quod in ea profeſſione invenitur, non eſt intentum ab incutiente metum, ſed tantùm habet occaſionem ex ipſius nequitia. Atque ita in Matrimonio carnali cenſent *in cap. Cum locum, de ſponſal.* Innoc. *num.* 2. Hoſtienſ. *paulo poſt princ.* Joan. Andr. *num.* 2 Henr. Boich. *n.* 3. Butr. *n.* 11. Card. *n.* 3. Abb. *n.* 9. & Profp. *n.* 12. ubi concludunt Matrimonium contractum per metum etiam incuſſum ab homine, ut carceris, ita demum eſſe nullum, ſi metus ad extorquendum Matrimonium illatus fuerit, ſecùs ſi ex alia cauſa. Ideòque videmus validum eſſe Matrimonium contractum cum concubina ob metum inſtantis mortis ex morbo, vel naufragio, aut fera beſtia, quia is metus non infertur à cauſa extrinſeca libera ad extorquendum Matrimonium, Sot. *in* 4. *diſt.* 29. *quæſt.* 1. *art.* 3. *verſ. Hinc primo colligitur*, & Covarr. *in* 4. *decret.* 2. *part. cap.* 3. §. 4. *n.* 16. Et ſimiliter teneri Matrimonium quod contrahit damnatus ad mortem cum meretrice ut evadat ſupplicium juxta morem aut ſtatutum nonnullarum regionum, Sot. *loc. cit. verſ. Exurgunt hic tamen*, & Covarr. *n.* 17. ubi recenſet alia etiam exempla quæ in terminis profeſſionis ponuntur ab Hoſtienſ. & Joan. Andr. *in cap. Sicut vobis infra eodem.* ut ſcripſi pleniùs *in cap. Sicut tenor infr. hoc tit.* dummodo tamen metus non ſit tantus, ut excludat uſum rationis deliberantis & promittentis, ut in voto notatur *in d. cap. Sicut il primo, & ſecundo infr. eod. & in c. Gonzaldus* 17. *qu.* 2. & declarat Silveſtr. *in ver. Votum* 2. *n.* 13. Undè ſi quis ut evadat ultimum ſupplicium ob conſcientiam ſcelerum commiſſorum, aut mortem ſibi timens ab inimicis Religionem, 82 profiteatur, niſi aliud obſtiterit, eſt validè profeſſus, licet aliàs profeſſurus non fuiſſet, ut olim articulo diligenter diſcuſſo declaravit Sac. Congreg. Concilii.